

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 23.2.2017 г.
COM(2016) 864 final

2016/0380 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия

(преработен текст)

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

- **Основания и цели на предложението**

Контекст на политиката

Европейските граждани изразходват значителна част от своите доходи за енергия, като тя представлява важен ресурс за европейската промишленост. В същото време енергийният сектор играе ключова роля по отношение на задължението за намаляване на емисиите на парникови газове в Съюза с най-малко 40 % до 2030 г., като очакваният дял на възобновяемите енергийни източници ще достигне 50 % до 2030 г.

Предложенията за преработване на директивата относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия, на регламента относно пазара на електроенергия и на регламента за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия са част от по-широкия пакет от инициативи на Комисията („Чиста енергия за всички европейци“). Пакетът се състои от ключовите предложения на Комисията за прилагане на енергийния съюз, както това е предвидено в пътната карта за енергийния съюз¹. Той включва както законодателни предложения, така и незаконодателни инициативи за създаване на благоприятна рамка, даваща възможност за осигуряване на осезаеми ползи за гражданите, на заетост, растеж и инвестиции, като същевременно дава принос по всяко от петте измерения на енергийния съюз. Ключовите приоритети на пакета са на първо място енергийната ефективност, водещата роля на ЕС в световен мащаб в областта на възобновяемите енергийни източници, както и осигуряването на справедливи условия за потребителите на енергия.

Както Европейският съвет², така и Европейският парламент³ многократно са подчертавали, че наличието на добре функциониращ интегриран енергиен пазар е най-добрият инструмент за гарантиране на достъпни цени на енергията, за сигурност на енергийните доставки и за предоставяне на възможност за интегриране и осигуряване на по-големи количества електроенергия, произведена от възобновяеми източници по икономически ефективен начин. Конкурентните цени са от съществено значение за осигуряване на растеж и благосъстояние на потребителите в Европейския съюз и по този начин са в центъра на енергийната политика на ЕС. Настоящата структура на пазара на електроенергия се основава на правилата на „третия енергиен пакет“⁴, приет

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка: Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата, COM/2015/080 final.

² Резултати от заседанието на Съвета, 3429-то заседание, Транспорт, телекомуникации и енергетика, 26 ноември 2015 г., 14632/15, резултати от заседанието на Съвета, 3472-ро заседание, Транспорт, телекомуникации и енергетика, 6 юни 2016 г., 9736/16.

³ Резолюция на Европейския парламент от 13 септември 2016 г. „Към нова концепция за енергийния пазар“ (P8_TA(2016) 0333).

⁴ Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55 — 93) (наричана по-долу „Директивата за електроенергията“). Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003 (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 15 — 35) (наричан по-долу „Регламентът за електроенергията“); Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от

през 2009 г. Тези правила впоследствие бяха допълнени от законодателни актове срещу пазарните злоупотреби⁵ и законодателни актове за изпълнение относно търговията с електроенергия и правилата за експлоатация на мрежите⁶. Вътрешният енергиен пазар на ЕС се основава на утвърдени принципи, като правото на достъп на трети страни до електроенергийните мрежи, свободен избор на доставчици от страна на потребителите, строги правила за отделяне, премахване на пречките пред трансграничната търговия, надзор на пазара от независими регулатори на енергия, както и сътрудничество на равнището на ЕС на регулаторите и операторите на мрежи в рамките на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) и Европейската мрежа на операторите на преносни системи (ЕМОПС).

С третия енергиен пакет бяха постигнати осезаеми резултати за потребителите. Той доведе до по-голяма ликвидност на европейските пазари на електроенергия и до значително увеличаване на трансграничната търговия. Потребителите в много държави членки вече разполагат с по-голям избор. Увеличената конкуренция, особено на пазарите за търговия на едро, спомогна за задържане на цените на едро в разумни граници. Новите права на потребителите, въведени с третия енергиен пакет, значително подобриха положението на потребителите на енергийните пазари.

Новото развитие доведе до фундаментални промени в европейските пазари на електроенергия. Делът на електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници (RES-E), рязко се увеличи. Преминаването към електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, ще продължи, тъй като то е ключово условие за изпълнение на задълженията на Съюза в рамките на Парижкото споразумение относно изменението на климата. Физическото естество на електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници — тя се

13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 1 — 14) (наричан по-долу „Регламентът за ACER“).

⁵ Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (ОВ L 326, 8.12.2011 г., стр. 1 — 16); Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014 на Комисията от 17 декември 2014 г. за прилагане на член 8, параграфи 2 и 6 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия по отношение на докладването на данни (ОВ L 363, 18.12.2014 г., стр. 121 — 142).

⁶ Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (ОВ L 326, 8.12.2011 г., стр. 1 — 16); Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 г. за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 163, 15.6.2013 г., стр. 1 — 12); Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насока относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (ОВ L 197, 25.7.2015 г., стр. 24 — 72); Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията от 14 април 2016 г. за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа (ОВ L 112, 27.4.2016 г., стр. 1 — 68); Регламент (ЕС) 2016/1388 на Комисията от 17 август 2016 г. за установяване на мрежов кодекс относно присъединяването на потребители (ОВ L 223, 18.8.2016 г., стр. 10 — 54); Регламент (ЕС) 2016/1447 на Комисията от 26 август 2016 г. за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване към електроенергийната мрежа на системи за постоянен ток с високо напрежение и модули от вида „електроенергиен парк“, присъединени чрез връзка за постоянен ток (ОВ L 241, 8.9.2016 г., стр. 1 — 65); Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 г. за установяване на насока относно разпределянето на преносната способност (ОВ L 259, 27.9.2016 г., стр. 42 — 68); други насоки и мрежови кодекси бяха подкрепени и одобрени от държавите членки, като предстои те да бъдат приети.

отличава с по-голяма променливост, с по-малка предвидимост и с децентрализираност спрямо традиционното производство на електроенергия — изисква правилата за функциониране на пазара и за експлоатация на мрежите да бъдат адаптирани в съответствие с по-гъвкавия характер на пазара. Едновременно с това държавната намеса, която често е структурирана по некоординиран начин, води до смущения на пазара за търговия на едро с електроенергия и до отрицателни последици за инвестициите и трансграничната търговия⁷. Извършват се също така съществени промени в технологично отношение. Електроенергията се търгува в почти цяла Европа чрез т.нар. „свързване на пазарите“, организирано съвместно от енергийните борси и операторите на преносни системи. Цифровизацията и бързото развитие на решения за отчитане на потреблението и търговия с електроенергия чрез интернет дава възможност на промишлеността, предприятията и дори домакинствата да произвеждат и съхраняват електроенергия, както и да участват на пазарите на електроенергия чрез т.нар. решения за „оптимизация на потреблението“. Пазарът на електроенергия през следващото десетилетие ще се характеризира с по-променливо и децентрализирано производство на електроенергия, с по-голяма взаимозависимост между държавите членки и с нови технологични възможности за потребителите да намалят разходите си за електроенергия и да участват активно на пазарите на електроенергия чрез оптимизация на потреблението, собствено крайно потребление или съхранение.

Настоящата инициатива относно структурата на пазара на електроенергия има за цел прилаганите понастоящем правила на пазара да бъдат адаптирани към новите пазарни реалности, като се създаде възможност за свободно движение на електроенергията към точките, в които тя е най-необходима, чрез недеформирани сигнали относно цените, като на потребителите се предоставят повече права, така че обществото да се възползва в максимална степен от трансграничната конкуренция и да се осигурят точните сигнали и стимули, за да се привлекат необходимите инвестиции за намаляване на въглеродните емисии на енергийната ни система. В рамките на тази инициатива също така ще бъде отдаден приоритет на решения, свързани с енергийната ефективност, и ще се допринесе за целта за заемане на лидерска позиция в световен мащаб по отношение на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници, като по този начин се подпомогне постигането на целта на Съюза за създаване на работни места, растеж и привличане на инвестиции.

Адаптиране на правилата на пазара

Съществуващите правила на пазара се основават на преобладаващите технологии за производство на електроенергия от последното десетилетие, т.е. чрез централизирани, големи електроцентрали, работещи с изкопаеми горива, с ограничено участие на потребителите. Тъй като електроенергията с променлив режим, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, ще играе все по-голяма роля в микса на произвежданата енергия в бъдеще и потребителите следва да имат възможност да участват на пазара, ако желаят, е необходимо правилата да бъдат адаптирани. Краткосрочните пазари на електроенергия, които дават възможност за трансгранична търговия с електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, са от ключово значение за успешното интегриране на тези източници на пазара. Това се определя от факта, че по-голямата част от произвежданата електроенергия от

⁷

Вж. Съобщение на Комисията „Постигане на вътрешния пазар на електроенергия и извличане на максимални ползи от публичната намеса“ (C(2013)7243 final, 5.11.2013 г.).

възобновяеми източници може да бъде точно прогнозирана едва малко преди действителното производство (поради несигурност, свързана с атмосферните условия). Създаването на пазари, които позволяват участие в кратък срок преди действителната доставка (т.нар. пазари „в рамките на деня“ или „балансиращи“ пазари), е от решаващо значение, за да се даде възможност на производителите на електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, да я продават при справедливи условия, като това също така ще увеличи ликвидността на пазара. Краткосрочните пазари ще предоставят нови възможности за бизнес, които ще позволят на участниците да предлагат „резервни“ енергийни решения в моменти на повишено търсене и недостиг на производство на електроенергия от възобновяеми източници. Това включва възможността за потребителите да променят потреблението си („оптимизация на потреблението“), което е свързано с оператори на съоръжения за съхранение на енергия или гъвкави производители. Докато вземането предвид на променливия характер на енергийните източници в малките региони може да доведе до много високи разходи, окрупняването на производството на енергия с променлив режим в рамките на по-големи области би могло да помогне на потребителите да спестят значителни суми. Въпреки това все още няма интегрирани краткосрочни пазари.

Недостатъците на настоящите пазарни условия намаляват привлекателността на енергийния сектор по отношение на нови инвестиции. Една адекватно взаимосвързана и пазарно ориентирана енергийна система, в която цените следват пазарните сигнали, ще оказва стимулиращо въздействие за необходимите инвестиции в производството и преноса по ефективен начин и ще гарантира, че тези инвестиции се извършват там, където пазарът има най-голяма нужда от тях, като по този начин се свежда до минимум необходимостта от планирани от държавата инвестиции.

Националните правила на пазара (например пределните цени) и държавната намеса понастоящем не позволяват цените да се променят, за да отразяват ситуацията на недостиг на електроенергия. Освен това ценовите зони не винаги отразяват действителния недостиг, ако не са добре определени, а вместо това следват политическите граници. Новата структура на пазара има за цел да подобри ценовите сигнали с цел насърчаване на инвестициите в областите, където те са най-необходими, като се вземат предвид мрежовите ограничения и центровете на потребление, а не толкова националните граници. Ценовите сигнали следва също така да позволяват адекватно възнаграждение на гъвкавите ресурси (включително оптимизацията на потреблението и съхранението), тъй като тези ресурси се основават на стимули за кратки периоди от време (например съвременни централи, работещи с газ, които се използват само през пиковите часове, или намаляване на търсенето в промишления сектор по време на върхово потребление или извънредно натоварване на системата). Ефективните ценови сигнали осигуряват също така ефикасното използване на съществуващите производствени мощности. Поради това е от изключително значение да се преразгледат всички съществуващи правила, които нарушават ценообразуването (например правила, които отдават приоритет на използването на някои съоръжения), за да се активира и пълноценно да се реализира потенциалът за гъвкавост, който търсенето може да предложи.

Поставяне на потребителите в центъра на енергийния пазар

С цялостното интегриране на промишлените, търговските и битовите потребители в енергийната система може да се избегнат значителни разходи за „резервен“ капацитет за производство, а това са разходи, които потребителите в крайна сметка плащат по друг начин. По този начин на потребителите дори се дава възможност да се възползват

от колебанията на цените и да печелят пари чрез участието си на пазара. Поради това активизирането на участието на потребителите е предпоставка за успешното управление на енергийния преход по ефективен от гледна точка на разходите начин.

Предоставянето на нов търговски механизъм за потребителите на енергия е ключов ангажимент на енергийния съюз. Настоящите правила на пазара обаче често не позволяват на потребителите да се възползват от тези нови възможности. Въпреки че потребителите могат да произвеждат и съхраняват електроенергия, както и да управляват своето енергопотребление много по-лесно отпреди, настоящата структура на пазара за търговия на дребно не им позволява да се възползват пълноценно от тези възможности.

В повечето държави членки потребителите имат ограничен или никакъв стимул да променят потреблението си в отговор на променящите се цени на пазарите, тъй като ценовите сигнали в реално време не достигат до крайните потребители. Пакетът относно структурата на пазара е възможност за изпълнение на този ангажимент. По-голямата прозрачност на ценовите сигнали в реално време ще насърчи участието на потребителите, поотделно или групово, като направи електроенергийната система по-гъвкава и улесняваща интегрирането на електроенергията от възобновяеми енергийни източници. Освен че предлага голям потенциал за икономии на енергия за домакинствата, технологичното развитие означава, че уредите и системите, като например интелигентната бяла електроника, електрическите автомобили, електрическото отопление, климатичните системи и термopомпите в изолираните сгради и районното отопление и охлаждане, могат автоматично да следят колебанията на цените и да предлагат в голям мащаб значителен и гъвкав принос към електроенергийната мрежа. За да се даде възможност на потребителите да се възползват финансово от тези нови възможности, те трябва да имат достъп до подходящи интелигентни системи, както и до договори за доставка на електроенергия с динамични цени, обвързани със спот пазара. В допълнение към практиката на потребителите да адаптират своето потребление в зависимост от ценовите сигнали, понастоящем възникват нови услуги по заявка, чрез които нови участници на пазара предлагат да управляват потреблението на електроенергия на определен брой потребители, като им изплащат компенсация за тяхната гъвкавост. Въпреки че тези услуги вече се насърчават от съществуващото законодателство на ЕС, данните показват, че неговите разпоредби не са ефективни при премахването на първоначалните пречки за навлизане на пазара пред тези доставчици на услуги. Необходимо е тези разпоредби да бъдат адаптирани, за да се насърчава още повече предлагането на такива нови услуги.

В много държави членки цените на електроенергията не следват търсенето и предлагането, а се регулират от публичните органи. Регулирането на цените може да ограничи развитието на ефективна конкуренция, да направи непривлекателни инвестициите и да възпрепятства появата на нови участници на пазара. Поради това Комисията се ангажира в своята Рамкова стратегия за енергийния съюз⁸ постепенно да премахва регулираните цени, които са по-ниски от себестойността, и да насърчава държавите членки да изготвят пътна карта за постепенното премахване на всички регулирани цени. Новата структура на пазара има за цел да гарантира, че при цените за доставка няма публична интервенция, като такава е налице само при надлежно обосновани изключения.

⁸ Вж. Съобщението „Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата“ (COM/2015/080 final).

Бързият спад на свързаните с технологиите разходи означава, че все повече потребители имат възможност да намалят своите разходи за енергия чрез използване на технологии като фотоволтаични покривни инсталации и акумулатори. Собственото производство обаче все още се възпрепятства от липсата на общи правила за „произвеждащите потребители“. С подходящите правила биха могли да се премахнат тези бариери, например като се гарантират правата на потребителите да произвеждат енергия за собствено потребление и да продават излишъка в мрежата, като се вземат предвид разходите и ползите за системата като цяло (например подходящо участие в свързаните с мрежата разходи).

Местните енергопотребяващи общности могат да играят ефективна роля за управление на енергията на равнището на отделната общност, като потребяват произведената от тях електроенергия пряко за енергозахранване или за (районно) отопление и охлаждане, със или без свързване към разпределителните системи. За да се гарантира, че подобни инициативи могат да се развиват свободно, според новата структура на пазара се изисква държавите членки да въведат подходящи правни рамки, за да създадат възможност за осъществяване на дейностите им.

Понастоящем над 90 % от възобновяемите енергийни източници с променлив режим са свързани към разпределителните мрежи. Интегрирането на местното производство в действителност допринесе за значително увеличение на мрежовите тарифи за битовите потребители. Освен това данъците и налозите за финансиране на разширяването на мрежата и на инвестициите във възобновяеми енергийни източници, се повишиха значително. Новата структура на пазара и преразглеждането на Директивата за възобновяемите енергийни източници дават възможност за преодоляване на тези недостатъци, които могат да окажат непропорционално голямо въздействие върху някои битови потребители.

Ако на операторите на разпределителни системи (ОРС) се предостави възможност да управляват някои от предизвикателствата, свързани с производството на електроенергия с променлив режим в по-голяма степен на местно равнище (например чрез управлението на осигуряващите гъвкавост местни ресурси), би могло значително да се намалят разходите за мрежата. Тъй като много оператори на разпределителни системи обаче са част от вертикално интегрирани дружества, които развиват дейност и в областта на доставянето на електроенергия, са необходими регулаторни предпазни мерки, за да се гарантира неутралността на операторите по отношение на новите им функции, например във връзка с управлението на данните и при прилагането на гъвкавост на местно равнище за управление на претоварванията.

Информацията е друга ключова движеща сила за конкуренцията и ангажираността на потребителите. От проведените от Комисията предходни консултации и проучвания стана ясно, че потребителите се оплакват от липсата на прозрачност на пазарите на електроенергия, която намалява техните възможности да се възползват от конкуренцията и да участват активно на пазара. Потребителите смятат, че не са достатъчно добре информирани относно алтернативните доставчици и наличието на нови енергийни услуги и се оплакват от сложността, свързана с предложенията и процедурите за смяна на доставчиците. С реформата също така ще се гарантира защитата на данните, тъй като по-голямата степен на използване на новите технологии (по-специално на интелигентните измервателни системи) ще доведе до създаването на набор от данни за енергийния сектор с висока търговска стойност.

При поставянето на потребителите в центъра на енергийния пазар основен въпрос при новата структура на пазара е как да се гарантира, че най-уязвимите членове на

обществото са защитени и че общият брой на енергийно бедните домакинства няма да се увеличи още повече. При повишаващи се равнища на енергийна бедност, както и при липсата на яснота относно най-подходящите средства за справяне с уязвимостта на потребителите и с енергийната бедност, предложението за нова структура на пазара изисква от държавите членки надлежно да измерват и да извършват редовно наблюдение на енергийната бедност въз основа на принципи, определени на равнището на ЕС. В преразгледаните директиви относно енергийната ефективност и енергийните характеристики на сградите се предвиждат допълнителни мерки за справяне с енергийната бедност.

Сигурност на доставките на електроенергия

Сигурността на доставките на електроенергия е от голямо значение в съвременните общества, които са зависими в голяма степен от системи, функциониращи чрез електроенергия и връзка с интернет. Поради това е необходимо да се оцени способността на европейската електроенергийна система да осигури достатъчно производство и гъвкавост, за да се гарантират надеждни доставки на електроенергия по всяко време (адекватност на ресурсите). Гарантирането на сигурността на доставките е не само национално задължение, а основен стълб на европейската енергийна политика⁹. Това се определя от факта, че сигурността на доставките в рамките на напълно взаимосвързана и синхронизирана мрежа с добре функциониращи пазари може да бъде организирана много по-ефективно и при по-конкурентни условия, отколкото на изцяло национална основа. Стабилността на мрежата в отделните държави членки често зависи в голяма степен от потоците на електроенергия от съседните държави и поради това потенциалните проблеми със сигурността на доставките обикновено оказват въздействие на регионално равнище. По тази причина най-ефективните средства за предпазване от недостиг на националното производство на електроенергия често пъти са регионални решения, които дават възможност на държавите членки да се възползват от излишъците при производството в други държави. Поради това следва да бъде въведена координирана европейска оценка на адекватността съгласно съвместно договорена методика с цел да се получи реалистична картина на евентуалните производствени нужди, като се вземе предвид интеграцията на пазарите на електроенергия и потенциалните потоци от други държави. Ако координираната европейска оценка на адекватността покаже, че в определени държави или региони са необходими механизми за осигуряване на капацитет, тези механизми следва да бъдат проектирани така, че да се сведат до минимум смущенията на вътрешния пазар. Поради това следва да бъдат определени ясни и прозрачни критерии за свеждане до минимум на смущенията на трансграничната търговия, за използване в максимална степен на оптимизацията на потреблението и за намаляване на въздействията, засягащи декарбонизацията, с цел да се избегне рискът от появата на фрагментирани национални механизми за осигуряване на капацитет, които да доведат до създаването на нови препятствия на пазара и до нарушаване на конкуренцията¹⁰.

Укрепване на регионалното сътрудничество

Тясната взаимна свързаност между държавите — членки на ЕС, чрез общата трансевропейска мрежа е единствена по рода си в света и представлява голямо

⁹ Вж. член 194, параграф 1, буква б) от ДФЕС.

¹⁰ В този контекст вж. също предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за готовността за справяне с рисковете в електроенергийния сектор и за покриването на рисковете по отношение на сигурността на доставките, свързани с управлението на кризисни ситуации в електроснабдяването.

предимство, когато става въпрос за успешно осъществяване на енергийния преход. Разходите за енергийния преход за потребителите биха се увеличили значително без възможността да се разчита на производството или потреблението на ресурси от други държави членки. Понастоящем функционирането на системата отвъд националните граници се характеризира с много по-голяма степен на взаимосвързаност, отколкото в миналото. Това се дължи на увеличаването на променливото и децентрализираното производство, заедно с по-тясна пазарна интеграция, особено при по-кратки интервали от време на пазара. Това също така означава, че националните действия от страна на регулаторите или операторите на мрежи могат да имат незабавен ефект върху други държави — членки на ЕС. Опитът показва, че некоординираните национални решения могат да доведат до значителни разходи за европейските потребители.

Фактът, че някои междусистемни връзки се използват само с до 25 % от капацитета им, което често се дължи на некоординирани национални ограничения и на това, че държавите членки не са в състояние да се споразумеят за подходящи ценови зони, показва, че съществува необходимост от по-голяма степен на координация между операторите на преносни системи (ОПС) и регулаторите. Успешните примери на доброволно и задължително сътрудничество между операторите на преносни системи, регулаторите и правителствените органи показват, че регионалното сътрудничество може да подобри функционирането на пазара и да намали значително разходите. В някои области, например при механизма за „свързване на пазарите“ на равнището на ЕС, сътрудничеството вече е задължително и системата на гласуване с мнозинство по някои въпроси се оказва успешна в области, в които доброволното сътрудничество (при което всеки оператор на преносна система разполага с право на вето) не доведе до ефективни резултати по отношение на регионалните проблеми. В съответствие с този успешен пример задължителното сътрудничество следва да бъде разширено, така че да обхване други области в регулаторната рамка. За тази цел операторите на преносни системи могат да вземат решения в рамките на „регионални оперативни центрове“ (РОЦ) по въпроси, при които фрагментирани и несъгласувани действия на национално равнище биха могли да окажат отрицателно въздействие върху пазара и потребителите (например в областта на функционирането на системата, изчисляването на капацитета при междусистемните връзки, сигурността на доставките и готовността за справяне с рисковете).

Адаптиране на регулаторния надзор към регионалните пазари

Изглежда целесъобразно регулаторният надзор също да бъде адаптиран към новите реалности на пазара. Всички основни регулаторни решения понастоящем се вземат от националните регулатори, дори и в случаите, когато е необходимо общо регионално решение. Макар че ACER успя да осигури форум за координация на националните регулатори с разнопосочни интереси, основната ѝ роля понастоящем се ограничава до дейности по координиране, консултиране и наблюдение. Въпреки че участниците на пазара във все по-голяма степен осъществяват трансгранично сътрудничество и вземат решения по някои въпроси относно експлоатацията на мрежите и търговията с електроенергия с квалифицирано мнозинство на регионално равнище или дори на равнището на ЕС¹¹, на равнището на регулаторите не съществува еквивалент на тези регионални процедури за вземане на решение. Поради това регулаторният надзор остава фрагментарен, което води до риск от вземане на противоречиви решения и до

¹¹ Вж. например член 9 от Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насока относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (ОВ L 197, 25.7.2015 г., стр. 24 — 72).

ненужни забавяния. Укрепването на правомощията на ACER по отношение на въпросите с трансграничен характер, които изискват координирано решение на регионално равнище, ще допринесе за по-бързото и по-ефективното вземане на решения по тях. Националните регулатори, които вземат решения в рамките на ACER по тези въпроси чрез гласуване с мнозинство, ще продължат да участват пълноценно в този процес.

Изглежда също така целесъобразно ролята на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС за електроенергия) да бъде определена по-добре, така че да се засили нейната координационна роля и да се повиши прозрачността на процеса на вземане на решения.

Разяснения във връзка с текста

И накрая, преработените текстове на Регламента за електроенергията, на Регламента за Агенцията и на Директивата за електроенергията ще се използват за предоставяне на някои редакционни пояснения относно някои от съществуващите правила и за реструктурирането на някои от тях, така че тези от правилата от трите акта, които се отличават с висока степен на техническа сложност, да се направят по-разбираеми, без да се засяга същността на разпоредбите.

• Съгласуваност с други разпоредби и предложения в тази област на политиката

Инициативата относно структурата на пазара е тясно свързана с други внесени едновременно законодателни предложения в областта на енергетиката и климата. Те включват по-конкретно инициативи за подобряване на енергийната ефективност на Европа, пакет от документи относно енергията от възобновяеми източници и всеобхватна инициатива относно механизмите за управление и за докладване на енергийния съюз. Всички тези инициативи имат за цел прилагането на мерките, необходими за постигане на целта за конкурентоспособен, сигурен и устойчив енергиен съюз. Целта на пакета от различни инициативи, състоящ се от редица законодателни и незаконодателни инструменти, е да се гарантира максимална съгласуваност на различните, но тясно свързани помежду си предложения в областта на политиката.

Поради това, въпреки че настоящото предложение е насочено към актуализиране на правилата на пазара, така че преходът към чиста енергия да се направи икономически изгоден, тези разпоредби действат в синергия с по-широката рамка на политиката на ЕС в областта на климата и енергетиката. Тези връзки са обяснени по-подробно в оценката на въздействието на Комисията¹².

Настоящото предложение е тясно свързано с предложението за преразглеждане на Директивата за енергията от възобновяеми източници, като се предостави рамка за постигане на целта относно възобновяемата енергия до 2030 г., както и принципи по отношение на схемите за подпомагане на възобновяемите енергийни източници, което ще ги направи в по-голяма степен пазарно ориентирани, ефективни от гледна точка на разходите и по-регионализирани като обхват в случаите, когато държавите членки изберат да запазят в сила такива схеми за подпомагане. Тези мерки, насочени към интегрирането на енергията от възобновяеми източници на пазара, като например разпоредбите за разпределението, свързаните с пазара пречки пред собственото потребление и други правила за достъпа до пазара, които преди се съдържаха в

¹² [Към Службата за публикации: моля да въведете връзка към оценката на въздействието].

Директивата за енергията от възобновяеми източници, вече са включени в Регламента за електроенергията и в Директивата за електроенергията.

Предложението за регламент относно управлението на енергийния съюз ще допринесе за гарантиране на съгласуваността на политиката чрез рационализиране на задълженията на държавите членки относно планирането и докладването с цел оказване на по-добра подкрепа за постигане на определените на равнището на ЕС цели в областта на енергетиката и климата. Като нов инструмент за планиране, докладване и наблюдение то предоставя показател за постигнатия напредък от дадена държава членка при изпълнението на въведените с настоящите актове изисквания относно европейския пазар.

С предложението за регламент относно готовността за справяне с рисковете в електроенергийния сектор се допълва настоящото предложение, като по-специално се поставя акцент върху действията на правителствата за управление на кризисни ситуации в електроснабдяването и за предотвратяване на краткосрочните рискове за електроенергийната система.

Настоящото предложение е тясно съгласувано с политиката на Комисията по отношение на конкуренцията в областта на енергетиката. В него по-специално са включени резултатите от секторното проучване на Комисията относно механизмите за осигуряване на капацитет, като се гарантира пълна съгласуваност с политиката на Комисията за правоприлагане по отношение на държавната помощ в областта на енергетиката.

- **Съгласуваност с другите политики на Съюза**

С предложението се цели да се осъществят ключовите цели на енергийния съюз, както са определени в Рамковата стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата. Както вече бе посочено по-горе, подробната информация в рамките на пакета е в съответствие и с настоящия поет на световно равнище ангажимент на Съюза за постигане на амбициозни цели в областта на климата в рамките на споразумението от Париж на 21-та сесия на конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (COP21). Настоящото предложение допълва предложението за преразглеждане на схемата на ЕС за търговия с емисии, направено през юли 2015 г., като двете предложения се подсилват взаимно.

Освен това доколкото преразглеждането на структурата на пазара на електроенергия има за цел да направи европейския енергиен пазар по-конкурентоспособен и достъпен за нови енергийни технологии, предложението също така допринася за постигането на целите на Съюза за създаване на работни места и растеж. Като предлага пазарни възможности за новите технологии, предложението ще стимулира въвеждането на редица услуги и продукти, които ще осигурят на европейските предприятия стартово предимство с оглед на напредъка при прехода към чиста енергия в световен мащаб.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Правното основание за предложените мерки е член 194 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), който консолидира и изясни компетентността на ЕС в областта на енергетиката. Съгласно член 194 от ДФЕС

главните цели на политиката на Съюза в областта на енергетиката са: да осигурява функционирането на енергийния пазар; да обезпечава сигурността на енергийните доставки в Съюза; да насърчава енергийната ефективност и спестяването на енергия, както и разработването на нови и възобновяеми енергийни източници; и да подпомага взаимната свързаност на енергийните мрежи.

Настоящата инициатива се основава и на всеобхватен набор от законодателни актове, които бяха приети и актуализирани през последните две десетилетия. С оглед създаването на вътрешен енергиен пазар, ЕС прие в периода 1996 — 2009 г. три последователни пакета от законодателни актове с основна цел интегриране на пазарите и либерализиране на националните пазари на електроенергия и газ. Тези разпоредби обхващат широка гама от аспекти — от пазарен достъп до прозрачност, права на потребителите и независимост на регулаторните органи, както и много други.

С оглед на действащото законодателство и на общата тенденция към растяща интеграция на енергийните пазари настоящата инициатива следва да бъде разглеждана и като част от продължаващите усилия за осигуряване на интеграцията и на ефективното функциониране на европейските енергийни пазари.

Неотдавна Европейският съвет¹³ и Европейският парламент призоваха за действия на равнището на ЕС, за да се завърши изграждането на европейския енергиен пазар, което е допълнително основание за предприемане на действия.

• **Субсидиарност**

Предложените промени в разпоредбите на Регламента за пазарите на електроенергия, Директивата относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и Регламента за създаване на Европейска агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия са необходими, за да се постигне целта за интегриран пазар на електроенергия на ЕС, което не е възможно да бъде постигнато на национално равнище по също толкова ефективен начин. Както е разяснено подробно в оценката на преработените законодателни актове¹⁴, данните показват, че изолираните национални подходи са причинили забавяния в създаването на вътрешния енергиен пазар, довели до неоптимални и несъвместими регулаторни мерки, ненужно дублиране на наместите и забавяния при коригирането на неефективността на пазарите. Създаването на вътрешен енергиен пазар, който устойчиво доставя енергия на конкурентни цени за всички, не може да бъде постигнато въз основа на фрагментираните национални правила, когато те се отнасят за търговията с енергия, функционирането на общата енергийна мрежа и известна степен на стандартизация на продуктите.

Растящата взаимна свързаност на пазарите на електроенергия на ЕС налага по-тясно координиране между националните участници. Намесите по линия на националната политика в електроенергийния сектор оказват пряко въздействие върху съседните държави членки поради енергийната взаимозависимост и мрежовите междусистемни

¹³ През февруари 2011 г. Европейският съвет постави целта да се завърши изграждането на вътрешния енергиен пазар до 2014 г. и да се развие взаимната свързаност, за да се преустанови до 2015 г. съществуването на изолирани електроенергийни мрежи на някои държави членки. През юни 2016 г. Европейският съвет също така призова Комисията да предложи стратегия за единен пазар в областта на енергетиката със съответни планове за действие, която да бъде осъществена до 2018 г.

¹⁴ [Към Службата за публикации: моля да се добави хипервръзка към Оценката на въздействието — частта със самата оценка].

връзки. Осигуряването на стабилността на мрежата и на нейното ефективно функциониране е все по-трудно осъществимо само на национално равнище, тъй като се увеличава трансграничната търговия, навлиза децентрализираното производство на енергия и нараства участието на потребителите — всичко това повишава потенциала за странични ефекти. Някоя държава не може ефективно да се справи сама и последиците от едностранни действия стават все по-осезаеми с течение на времето. Този общ принцип се прилага за всички мерки, въвеждани с настоящото предложение, независимо дали те се отнасят за търговията с енергия, функционирането на мрежата или действителното участие на потребителите.

Тъй като общи регионални проблеми, налагащи координирано вземане на решения, често оказват значително икономическо въздействие върху отделни държави членки, досегашният опит показва, че доброволното сътрудничество между държавите членки, макар и полезно в много области, често не е спомогнало за преодоляване на технически сложни конфликти със значителни последици за разпределението между държави членки¹⁵. Съществуващите доброволни инициативи, като например Петстранният енергиен форум, също са ограничени по своя географски обхват, тъй като те обхващат само части от пазара на електроенергия на ЕС и не обединяват непременно всички държави, които са физически най-тясно свързани помежду си.

Това може да се онагледява с конкретен пример: некоординираните национални политики по отношение на принципите за тарифите за разпределение могат да нарушат функционирането на вътрешния пазар до такава степен, че стимулите за участие в пазара по отношение на разпределеното производство или на услугите за съхраняване на енергия силно да се различават. С навлизането на нови технологии и с растящата трансгранична търговия с енергийни услуги действията на ЕС придобиват важно значение за осигуряване на еднакви условия на конкуренция и по-ефективни пазарни резултати за всички участващи страни.

Координиращата функция на ACER беше адаптирана към новите тенденции на развитие на енергийните пазари, като например увеличената потребност от координация във времена на по-големи трансгранични енергийни потоци и нарастване на производството на електроенергия от променливи възобновяеми енергийни източници. Независимите национални регулаторни органи (НРО) играят главна роля в осигуряването на регулаторен надзор върху своя национален енергиен сектор. Система, при която все повече се проявява взаимната зависимост между държавите членки, както при пазарните трансакции, така и при нейното функциониране, се нуждае обаче от регулаторен надзор, който надхвърля националните граници. ACER е органът, създаден да осигурява такъв регулаторен надзор, доколкото се отнася до ситуации, обхващащи повече от две държави членки. Главната роля на ACER като координатор на действията на националните регулатори беше запазена; ACER получи ограничени допълнителни правомощия в тези области, в които несъгласуваното вземане на решения на национално равнище по въпроси от презгранично значение би довело до проблеми или несъответствия в рамките на вътрешния пазар. Например създаването на регионални оперативни центрове (РОЦ) съгласно [преработения Регламент за електроенергията, предложен с COM(2016) 861/2] изисква наднационално наблюдение, което трябва да се осъществява от ACER, тъй като регионалните оперативни центрове обхващат няколко държави членки. По същия начин за въвеждането на координирана оценка на

¹⁵ Вж. например обсъждането по управление на претоварването в Централна Европа, където различаващите се национални интереси доведоха до значителни забавяния по пътя към по-голяма пазарна интеграция.

адекватността в [преработения Регламент за електроенергията, предложен с СОМ(2016) 861/2] е необходимо регулаторно одобрение на методиката и изчисленията за нея, което може да се възложи само на ACER, тъй като оценката на адекватността трябва да се извършва във всички държави членки.

Тъй като за възлагането на нови задачи на ACER ще е необходимо увеличение на нейния персонал, координиращата роля на ACER ще доведе до намаляване на тежестта за националните органи, като по този начин ще се освободят административни ресурси на национално равнище. Предложеният подход ще рационализира регулаторните процедури (например чрез въвеждане на пряко одобрение в рамките на ACER вместо 28 отделни одобрения). С координираното разработване на методики (например относно оценката на адекватността) ще се намали натоварването за националните органи и ще се избегне допълнителната работа вследствие на евентуални проблеми, причинени от несъгласувани национални регулаторни действия. .

• **Пропорционалност**

При вариантите за политика, обхванати от Регламента за електроенергията, Директивата за електроенергията и Регламента за Агенцията, се търси адаптиране на структурата на пазара на електроенергия към растящия дял на децентрализираното производство и към продължаващото технологично развитие.

Предложените реформи са строго насочени към абсолютно необходимото за постигане на изисквания напредък за вътрешния пазар, докато най-големите правомощия и отговорности остават за държавите членки и националните регулатори и участници.

Варианти, в които се разглежда по-задълбочено хармонизиране, например като се предлага един-единствен независим европейски енергиен регулатор, един-единствен оператор на интегрираната европейска преносна система или по-категорични забрани за намеса от страна на държавите без възможности за освобождаване, бяха отхвърлени систематично в оценката на въздействието. Вместо това предложенията са насочени към добре балансирани решения, които само ограничават националния обхват за регулаторни действия, когато координираните действия явно носят повече ползи за клиента.

Приетите варианти на политика са насочени към създаване на еднакви условия на конкуренция между всички технологии за производство на енергия и към премахване на смущенията на пазара, така че наред с другото, възобновяемите енергийни източници да могат да се конкурират при еднакви условия на енергийния пазар. В допълнение всички участници на пазара ще носят финансова отговорност за поддържане на мрежата в балансирано състояние. Ще бъдат премахнати пречките за услуги, които осигуряват гъвкавост на мрежата, като например услуги за оптимизация на потреблението. Освен това с мерките се търси създаването на по-ликвиден краткосрочен пазар, така че колебанията на цените да могат правилно да отразяват недостига и да предоставят адекватни стимули за гъвкава мрежа.

На равнището на пазара на дребно държавите членки също така ще бъдат насърчавани постепенно да премахнат общото регулиране на цените, като се започне с цените, които са по-ниски от себестойността. Уязвимите потребители могат да бъдат защитени чрез преходно регулиране на цените. За да може конкуренцията да се увеличи още повече, прилагането на такси за прекратяването на договори ще бъде ограничено, за да се насърчи смяната на доставчика. Също така чрез основните принципи трябва да се гарантира, че сметките за енергия са ясни и лесни за разбиране, и ще се предостави недискриминационен достъп до данните за потребителите, като същевременно се

запази прилагането на общите разпоредби във връзка с неприкосновеността на личния живот.

В съответствие с развитието на трансграничната търговия с електроенергия и постепенното интегриране на пазара институционалната рамка ще бъде адаптирана в съответствие с необходимостта от допълнително регулаторно сътрудничество и в зависимост от новите задачи. На ACER трябва да бъдат възложени допълнителни задачи, по-специално във връзка с функционирането на енергийната система на регионално равнище, като същевременно при енергийното регулиране се запази централната роля на националните регулатори.

В оценката на въздействието, която придружавава предложението, за всички варианти бе направена подробна проверка дали отговарят на изискванията за пропорционалност. Тук следва да се отбележи, че предложените политики представляват компромис между инициативи „отдолу нагоре“ и управление на пазара „отгоре надолу“. В съответствие с принципа на пропорционалност мерките по никакъв начин не заместват ролята на националните правителства, националните регулаторни органи и операторите на преносни системи при изпълнението на различни функции от ключово значение. Във всеки случай националните регулаторни органи се насърчават да участват в по-ефективни срещи на регионално равнище, както по официални, така и по неформални канали, за да разглеждат въпросите, свързани с управлението на електроенергийната система в мащаб, който е съизмерим с важността на проблема.

Мерките далеч не подкрепят подхода към „пълно хармонизиране“, а имат за цел създаването на еднакви условия на конкуренция за всички участници на пазара, особено когато пазарните възможности надхвърлят националните граници. В крайна сметка известно стандартизиране на правилата и продуктите е от съществено значение за ефективната трансгранична търговия с електроенергия, като същевременно определени решения относно функционирането на мрежата биха могли да доведат до по-ниски от оптималните пазарни резултати, ако отделни държави членки и регулатори бъдат оставени да действат изолирано. Прекият опит от изготвянето и приемането на общи правила относно мрежата и търговията (т.нар. „мрежови кодекси“ и „насоки“) от третия енергиен пакет от 2009 г. насам показва наличието на очевидна добавена стойност от събирането на регулаторите и националните органи около масата за преговори, за да се договорят общи правила и методики, както на високо равнище, така и по отношение на техническите принципи.

Съществува нарастваща разлика в конкурентоспособността между пазарите за търговия на дребно и тези за търговия на едро, като първите все още изостават по отношение на предлагането на услуги и предоставянето на осезаеми ползи за потребителите. Чрез осъществяване на наблюдение на енергийната бедност, прозрачността и яснотата на информацията за потребителите и достъпа до данните, предлаганите мерки няма неоснователно да ограничават националните прерогативи.

- **Избор на правен инструмент**

С предложението ще бъдат изменени правни актове от ключово значение, които са част от третия енергиен пакет. Те включват Регламента за електроенергията (Регламент (ЕО) № 714/2009) и Директивата за електроенергията (Директива 2009/72/ЕО), заедно с Регламента за създаване на ACER (Регламент (ЕО) № 713/2009). Изборът да се използва преработен текст на посочените правни актове ще позволи постигането на по-голяма правна яснота. Използването на акт за изменение може да е нецелесъобразно за въвеждането на широк набор от нови разпоредби. Поради това изборът на инструмент

налага преразглеждане на правила, които са вече приети и се прилагат като естествено развитие на действащото законодателство.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

Службите на Комисията направиха оценка на резултатите от настоящата правна рамка (третия енергиен пакет) в зависимост от пет критерия: уместност, ефективност, ефикасност, съгласуваност и добавена стойност за ЕС. Заедно с оценката на въздействието бе извършена и самостоятелна оценка, като резултатите от нея са отразени при определянето на проблема, посочен в оценката на въздействието.

В оценката се констатира, че като цяло целта на третия енергиен пакет за увеличаване на конкуренцията и премахване на пречките пред трансграничната конкуренция на пазарите на електроенергия е била постигната. Активното правоприлагане доведе до положителни резултати за пазарите на електроенергия и потребителите, а като цяло концентрацията на пазарите е по-малка и степента им на интеграция по-голяма, отколкото през 2009 г. Що се отнася до пазарите на дребно, новите права на потребителите, въведени с третия енергиен пакет, значително подобриха положението на потребителите на енергийните пазари.

Успешното прилагане на правилата от третия енергиен пакет по отношение на развитието на вътрешния пазар на електроенергия обаче продължава да е ограничено в редица области на равнището на пазарите за търговия на едро и на дребно. Като цяло оценката показва, че все още могат да бъдат постигнати големи ползи чрез подобряване на структурата на рамката на пазара, както се вижда от неоползотворените възможности за повишаване на общото благосъстояние и крайните ползи за потребителите. На равнището на пазарите за търговия на едро все още съществуват пречки пред трансграничната търговия и капацитетът от междусистемните връзки рядко се използва пълноценно. Това се дължи, наред с другото, на недостатъчното сътрудничество между националните регулатори и оператори на мрежи по отношение на споделеното използване на междусистемните връзки. Националната перспектива на участващите страни все още възпрепятства намирането в много случаи на ефективни трансгранични решения и в крайна сметка ограничава иначе полезните трансгранични потоци. Положението не е едно и също на всички пазари и по отношение на всички срокове, като степента на интеграция на пазарите „ден напред“, на пазарите в рамките на деня и на балансиращите пазари е различна.

По отношение на пазарите за търговия на дребно резултатите от конкуренцията биха могли да бъдат значително подобрени. Цените на електроенергията все още варират значително в различните държави членки поради несвързани с пазара причини, като цените за домакинствата се покачват непрекъснато в резултат на значителното увеличаване на неподлежащите на оспорване такси през последните години, които обхващат такси за мрежата, данъци и налози. Що се отнася до защитата на потребителите, увеличаването на енергийната бедност, както и липсата на яснота относно най-подходящия начин за справяне с уязвимостта на потребителите и енергийната бедност, представляват пречка за по-нататъшното изграждане на вътрешния енергиен пазар. Таксите, свързани със смяната на доставчици, като например таксите за прекратяване на договори, продължават да представляват

значителна финансова пречка пред участието на потребителите. Освен това високият брой на жалбите във връзка с фактурирането¹⁶ показва, че все още съществува възможност за подобряване на съпоставимостта и яснотата на информацията относно фактурирането.

В допълнение към слабостите при изпълнението на първоначалните цели, заложи в третия енергиен пакет, се появили нови предизвикателства, които не бяха предвидени към момента на изготвяне на третия енергиен пакет. Те включват, както е посочено по-горе, изключително голямото увеличение на дела на възобновяемите източници при производството на електроенергия, увеличението на държавната намеса на пазарите на електроенергия поради цели, свързани със сигурността на доставките, и промени в технологично отношение. Всички те доведоха до значителни промени в начина на функциониране на пазарите, особено през последните пет години, до намаляване на положителното въздействие от реформите за потребителите и също така до наличието на неоползотворен потенциал от модернизирането. Това показва наличието на пропуски в съществуващото законодателство по отношение на начина на реагиране на тези промени.

В съответствие с резултата от оценката и свързаната с нея оценка на въздействието с настоящото предложение се цели преодоляване на посочените пропуски и изготвяне на благоприятна рамка, която да отразява технологичното развитие в сектора, както и прехода на енергийните ни системи към нови модели на производство и потребление.

• Консултации със заинтересованите страни

При подготовката на настоящата инициатива Комисията проведе няколко обществени консултации. В тях имаха възможност да участват гражданите на ЕС и органите на държавите членки, участниците на енергийния пазар и техните сдружения, както и всички други съответни заинтересовани страни, включително МСП и потребителите на енергия.

По-специално трябва да бъдат посочени три консултации и съответните им резултати:

1) Въпросите, свързани с адекватността на ресурсите, бяха предмет на обществена консултация¹⁷, проведена от 15 ноември 2012 г. до 7 февруари 2013 г. и озаглавена „Консултация относно адекватността на производството, механизмите за осигуряване на капацитет и вътрешния пазар на електроенергия“. Целта беше да се получат становищата на заинтересованите страни по отношение на гарантирането на адекватността на ресурсите и сигурността на доставките на електроенергия в рамките на вътрешния пазар.

В рамките на консултацията бяха получени 148 отделни отговора от публични органи, от представители на промишлеността (производители и потребители на енергия) и от академичните среди. На разположение онлайн е подробен списък с отговорите на

¹⁶ Европейска комисия (2016 г.), „Второ проучване на пазара на дребно относно функционирането на пазарите на дребно на електроенергия за потребителите в ЕС“.

¹⁷ Европейска комисия (2012 г.), „Документ за консултация относно адекватността на производството, механизмите за осигуряване на капацитет и вътрешния пазар на електроенергия“, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20130207_generation_adequacy_consultation_document.pdf.

консултацията¹⁸, както и всички отделни становища и обобщение на резултатите от нея¹⁹.

2) Обществена консултация, посветена на пазарите за търговия на дребно с електроенергия и на крайните потребители²⁰, която бе проведена от 22 януари 2014 г. до 17 април 2014 г. Комисията получи 237 отговора, като около 20 % от тях бяха от доставчици на енергия, 14 % — от оператори на разпределителни системи, 7 % — от организации на потребителите и 4 % — от национални регулаторни органи. Значителен брой отделни граждани също взеха участие в консултацията. Пълно обобщение на отговорите е на разположение на уебсайта на Комисията²¹.

3) Широка обществена консултация²² относно новата структура на енергийния пазар, която бе проведена от 15 юли 2015 г. до 9 октомври 2015 г.

В рамките на тази консултация Комисията получи 320 отговора. Около 50 % от становищата бяха представени от национални сдружения или от браншови сдружения на равнището на ЕС. 26 % от отговорите бяха от дружества, осъществяващи дейност в енергийния сектор (доставчици, посредници и потребители), а 9 % — от оператори на мрежи. В рамките на консултацията също така представиха становища 17 национални правителства и няколко национални регулаторни органа. В нея взеха участие и значителен брой отделни граждани и академични институти. В оценката на въздействието, придружаваща настоящата законодателна инициатива, е представено подробно описание на становищата на заинтересованите страни по всеки от конкретните варианти на политика.

• Събиране и използване на експертни становища

Подготовката на предложения регламент и на оценката на въздействието се основава на голям обем материали, които са споменати в бележките под линия към оценката на въздействието. Те включват близо 30 проучвания и инструменти за моделиране, извършвани главно от независими външни страни, с цел да се направи оценка на конкретните варианти в рамките на настоящото предложение. Те са изчерпателно изброени в приложение V към оценката на въздействието. Проучванията обхващат диапазон от методики, насочени към количествените оценки на анализите на икономическите и социалните разходи и ползи.

Освен това Комисията проведе и секторно проучване относно националните механизми за осигуряване на капацитет, междинните резултати от което своевременно бяха

¹⁸

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf.

¹⁹ Европейска комисия (2012 г.), Консултация относно адекватността на производството, механизмите за осигуряване на капацитет и вътрешния пазар на електроенергия, <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>.

²⁰ Европейска комисия (2014 г.), Консултация относно енергийния пазар на дребно, <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>.

²¹

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Charts_Public%20Consultation%20Retail%20Energy%20Market.pdf.

²² Европейска комисия (2015 г.), Консултация относно новата структура на енергийния пазар, COM(2015) 340 final <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-new-energy-market-design>.

включени в подготвителната фаза на настоящото предложение²³. Резултатите от тези проучвания допълниха подробните коментари, получени от заинтересованите страни, както е посочено по-горе, и като цяло предоставиха на Комисията подробна доказателствена основа, на която да стъпят настоящите предложения.

- **Оценка на въздействието**

Всички предложени мерки бяха подкрепени от оценката на въздействието. Комитетът за регулаторен контрол даде положително становище на 7 ноември 2016 г. Начинът, по който становищата на Комитета за регулаторен контрол бяха взети предвид, е посочен в приложение I към оценката на въздействието.

В оценката на въздействието бяха разгледани редица варианти на политиката за всяка от определените групи от проблеми. Тези групи от проблеми и алтернативните начини за интервенция са изброени по-долу:

Адаптиране на структурата на пазара към повишеното използване на възобновяемите енергийни източници и технологичното развитие:

В оценката на въздействието се подкрепя по-строгото прилагане на настоящите правила на пазара, за да се създадат еднакви условия на конкуренция между всички технологии и ресурси за производство на енергия чрез премахване на съществуващите смущения на пазара. В нея се разглеждат правилата, при които се прави разлика между отделните ресурси и които ограничават или благоприятстват достъпа на някои технологии до електроенергийната мрежа. Освен това всички участници на пазара ще носят финансова отговорност за причинените дисбаланси в мрежата, а за всички ресурси на пазара ще бъде заплащано възнаграждение при равни условия. Пречките пред оптимизацията на потреблението ще бъдат премахнати. Избраният вариант ще допринесе също така за укрепване на краткосрочните пазари, като те се приближат до търговията в реално време, за да се осигури максимална възможност за посрещане на нуждите от гъвкавост и балансиращите пазари да станат по-ефективни. Избраният вариант включва мерки, които ще подпомогнат всички гъвкаво разпределяни ресурси, свързани с производството, потреблението и съхранението, да бъдат пуснати на пазара чрез подходящи стимули и пазарна рамка, която е по-добре адаптирана към тях, и чрез мерки за по-добро стимулиране на операторите на разпределителни системи.

Нерегулаторният подход бе отхвърлен, тъй като предоставя малки възможности за подобряване на положението на пазара и за гарантиране на еднакви условия на конкуренция по отношение на ресурсите. Настоящата регулаторна рамка на ЕС в съответните области в действителност е ограничена или пък в други области въобще не съществува. Освен това се счита, че доброволното сътрудничество не осигурява подходящо равнище на хармонизиране или сигурност на пазара. По същия начин вариантът за пълно хармонизиране на правилата на пазара също бе отхвърлен, тъй като промените могат да нарушат принципите на пропорционалност и като цяло са излишни с оглед на състоянието на европейските енергийни пазари към настоящия момент.

Разглеждане на въпросите относно бъдещите инвестиции в производството и неkoordinираните механизми за осигуряване на капацитет

Бе направена оценка на различните варианти на политиката, които излизат извън основния сценарий, като за всеки вариант бяха предложени различни степени на

²³

Междинен доклад за секторното проучване относно механизмите за осигуряване на капацитет, C(2016) 2107 final.

съгласуваност и координиране между държавите членки на равнището на ЕС, както и различна степен, в която участниците на пазара ще разчитат на плащанията в рамките на енергийния пазар.

Т.нар. вариант за „пазар, на който се търгува единствено с енергия“, би позволил европейските пазари да отбележат подобрене и постигнат взаимосвързаност в достатъчна степен, за да предоставят необходимите ценови сигнали за насърчаване на инвестициите в нови ресурси и в необходимите области. При такъв сценарий повече няма да има нужда от механизми за осигуряване на капацитет.

Избраният вариант се основава на този сценарий за пазар, на който се търгува единствено с енергия, но не премахва възможността държавите членки да използват механизмите за осигуряване на капацитет, при условие обаче че те се основават на методика за оценка на адекватността на споделените ресурси, прилагана при пълна прозрачност чрез ЕМОПС за електроенергия и ACER, и като се осигури съответствие с общите характеристики относно структурата за по-добра съвместимост между националните механизми за осигуряване на капацитет и хармонизираното трансгранично сътрудничество. Този вариант се основава на насоките на Европейската комисия относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетиката за периода 2014 — 2020 г., както и на секторното проучване на механизмите за осигуряване на капацитет.

Нерегулаторният подход бе отхвърлен, тъй като съществуващите разпоредби в законодателството на ЕС не са достатъчно ясни и надеждни, за да се справят с предизвикателствата, пред които е изправена европейската електроенергийна система. Освен това доброволното сътрудничество може да не доведе до подходящо равнище на хармонизиране във всички държави членки или да установи сигурност на пазара. Съществува нужда от законодателство в тази област, за да могат проблемите да се решават по последователен начин. Вариантът, при който въз основа на оценки на адекватността на производството на регионално равнище или на равнището на ЕС от цели региони или в крайна сметка от всички държави членки ще се изиска задължително да въведат механизми за осигуряване на капацитет, бе отхвърлен като непропорционален.

Незадоволителни резултати на пазарите за търговия на дребно: бавно изграждане и ниски равнища на предоставяни услуги

Избраният вариант включва постепенно премахване от държавите членки на общото регулиране на цените в срок, определен в законодателството на ЕС, като се започне с цените, които са по-ниски от себестойността. Този вариант дава възможност за преходен период на регулиране на цените за уязвимите потребители. За да се увеличи участието на потребителите, се ограничава прилагането на такси за прекратяване на договори. Доверието на потребителите в уебсайтовете за сравняване на цени следва да се насърчи чрез въвеждането от националните органи на инструмент за сертифициране. Освен това посредством основни принципи, съдържащи минимални изисквания относно предоставяната в сметките за енергия информация, ще се гарантира, че те са ясни и лесни за разбиране. От държавите членки се изисква също така да наблюдават броя на домакинствата в положение на енергийна бедност. Накрая, за да се даде възможност за разработването на нови услуги от новите участници и дружествата за енергийни услуги, ще се гарантира предоставянето на недискриминационен достъп до данните за потребителите.

Другите разгледани, но отхвърлени варианти, включваха пълното хармонизиране на законодателството относно потребителите, заедно с мерки за широкообхватната им

защита, освобождаване от изискванията за регулиране на цените, определени на равнището на ЕС въз основа на праг на потребление или на прагова цена, въвеждане на стандартен модел за обработка на данни, като отговорността бъде възложена на независим участник на пазара, например оператор на преносна мрежа, забрана на всички такси при смяна на доставчика, включително на таксите за прекратяване на договори, като информацията, съдържаща се в сметките за енергия, ще бъде частично хармонизирана, и накрая, създаване на рамка на ЕС за наблюдение на енергийната бедност въз основа на извършено от държавите членки проучване на енергийната ефективност на жилищния фонд, както и въвеждане на превантивни мерки за предотвратяване на прекъсванията в захранването. Всички тези варианти бяха отхвърлени с оглед на принципите на субсидиарност и пропорционалност. Почти всички заинтересовани страни, с които бе проведена консултация, не сметнаха и запазването на съществуващото положение като реалистичен вариант.

Подобряване на институционалната рамка и ролята на Агенцията

С институционалната рамка на третия пакет се цели да се насърчи сътрудничеството между националните регулаторни органи и операторите на преносни системи. От момента на създаването си досега ACER и ЕМОПС са имали основна роля за напредъка към постигането на функциониращ вътрешен пазар на енергия. Независимо от това обаче неотдавнашните промени на европейските пазари на енергия, които са обект на разглеждане в настоящата оценка на въздействието, и последващите предложения, съдържащи се в инициативата относно структурата на пазара, изискват адаптиране на институционалната рамка. Освен това прилагането на третия пакет също така изведе на преден план области с потенциал за подобрене по отношение на рамката, приложима към ACER и ЕМОПС. С оглед на вариантите, разглеждани за преобразуване на институционалната рамка, поради това, че сценарият „запазване на статуквото“ би довел до пропуски в областта на регулирането и на надзора на пазара, в съответствие с променящите се разпоредби за пазара, въведени на друго място в настоящото предложение, както и в съответствие с напредъка на равнище на ЕС на вторичното законодателство, този сценарий беше отхвърлен.

Беше разгледан нерегулаторен подход на „засилено правоприлагане“ и доброволно сътрудничество без каквито и да било нови допълнителни мерки за адаптиране на институционалната рамка. По-доброто правоприлагане на съществуващото законодателство предполага продължаване на изпълнението на третия пакет и цялостно изпълняване на мрежовите кодекси и насоки, както е описано във вариант „запазване на статуквото“, в комбинация със засилено правоприлагане. Само засиленото правоприлагане обаче няма да осигури каквото и да било подобряване на съществуващата институционална рамка.

Беше разгледан и законодателен вариант за преобразуването на ACER в нещо като паневропейски регулатор, но този вариант в крайна сметка беше отхвърлен. За да може Агенцията да изпълнява тази роля, в нея ще трябва да бъдат назначени голям брой експерти, което ще направи необходимо значителното увеличаване на бюджета и персонала на ACER. Също така подходящо би било да се запази участието на националните регулатори в процеса на вземане на решения на Агенцията, както и да не се заместват системно решенията, вземани с мнозинство от националните регулатори, с решения, вземани от директора.

Поради това бяха разглеждани законодателни варианти за подобряване на ACER въз основа на съществуващата рамка. Вариантът, който бе избран при оценката на въздействието, позволява институционалната рамка на ЕС да се адаптира към новите

дадености на електроенергийната система. Този вариант позволява също така да се обърне внимание на необходимостта от допълнително регионално сътрудничество, както и на съществуващите и предвижданите регулаторни пропуски в областта на енергийния пазар, като по този начин се осигури гъвкавост посредством съчетание на подходи „отдолу нагоре“ и „отгоре надолу“.

Освен това, с оглед на преодоляването на съществуващите регулаторни пропуски по отношение на функциите на националните регулаторни органи (НРО) на регионално равнище, политическите инициативи в рамките на този вариант биха могли да създадат гъвкава регионална регулаторна рамка с цел да се засили регионалната координация и вземането на решения от националните регулаторни органи. С този вариант ще се въведе система от координирани регионални решения и надзор по определени въпроси от страна на националните регулаторни органи на региона (напр. РОЦ и други органи, предвидени по предложените инициативи за структуриране на пазара) и ще даде на ACER ролята на гарант на интересите на ЕС.

Основни права

Настоящото предложение може да окаже въздействие върху редица основни права, установени в Хартата на основните права на ЕС, и по-специално: зачитането на личния и семейния живот (член 7), правото на защита на личните данни (член 8), забраната за дискриминация (член 21), правото на социална помощ (член 34), достъпа до услуги от общ икономически интерес (член 36), включването в политиките на Съюза на високото равнище на опазване на околната среда (член 37), правото на ефективни правни средства за защита (член 47).

Това по-специално се урежда чрез редица разпоредби относно защитата на потребителите, енергийната бедност и защитата на уязвимите потребители, достъпа до услуги от общ икономически интерес, защитата на данните и неприкосновеността на личния живот.

Резюме на оценката на въздействието може да бъде намерено на интернет страницата на Комисията²⁴, наред с положителното становище на Комитета за регулаторен контрол.

• Пригодност и опростяване на законодателството

Предложението може да доведе до увеличаване на административните изисквания, макар и в ограничен мащаб. Например ако се осигурят условия на равнопоставеност за всички технологии с оглед на пълноценното им участие на енергийния пазар, тези технологии би трябвало да са съобразени с редица пазарни изисквания за съответствие, което може да доведе до повишено административно натоварване.

Предлаганите мерки за подобряване на ликвидността и интеграцията на енергийните пазари също така могат да създадат трудности в краткосрочен план пред предприятията, тъй като те трябва да се адаптират към новите търговски договорености в областта на енергийните пазари. Трудностите обаче се разглеждат като минимални в сравнение с базовия сценарий — непредприемане на действия — тъй като икономическите ползи от реформата ще надхвърлят многократно всякакви краткосрочни или дългосрочни ползи, дължащи се на административна реорганизация.

Също така постепенното премахване на регулираните цени на равнището на държавите членки ще изисква от НРО да положат повече усилия за наблюдение на пазарите, за да

²⁴ [Към Службата за публикации: моля да въведете връзка към оценката на въздействието].

осигурят ефикасна конкуренция и гарантират защитата на потребителите. Тези въздействия могат да бъде компенсирани с повишаване на ангажираността на потребителите, което естествено ще доведе до засилване на конкуренцията на пазара.

Разнообразните дейности, които трябва да се извършват в рамките на актуализираната институционална рамка, ще създадат също и нов набор от изисквания за ангажиране на административно равнище на част от националните регулатори и операторите на преносни системи. Сред тези дейности са участието в ACER и в процесите на вземане на решения, водещи до договарянето на методики и практики за гладкото протичане на търговията с енергия на границата.

Подробни данни за административното и икономическото въздействие върху предприятията и публичните органи от всеки вариант на политиката могат да се намерят в глава 6 от оценката на въздействието.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Отражението върху бюджета, свързано с предложението в настоящия пакет, засяга ресурсите на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER), които са описани в законодателната финансова обосновка, придружаваща предложението на Комисията за преработка на регламента за създаване на ACER. Основно новите задачи, които ще се изпълняват от ACER, по-специално по отношение на оценката на адекватността на системата и създаването на регионални оперативни центрове, налагат постепенното въвеждане на до 18 допълнителни ЕПРВ в Агенцията през 2020 г. както и на съответни финансови ресурси.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизъм за наблюдение, оценка и докладване**

Комисията ще следи транспонирането и спазването от страна на държавите членки и други участници на мерките, които ще бъдат приети в крайна сметка, и при необходимост ще прилага мерки за правоприлагане. Освен това, както това бе направено в контекста на прилагането на третия енергиен пакет, Комисията ще предостави документи с насоки, с които ще осигури помощ при изпълнението на приетите мерки.

За целите на наблюдението и прилагането Комисията по-специално ще бъде подкрепяна от ACER. Годишните доклади на Агенцията и паралелните оценки, извършвани от Комисията, заедно с докладите на Групата за координация в областта на електроенергията, са част от разпоредбите в настоящата инициатива. Агенцията ще бъде приканена да направи допълнителен преглед на своите показатели за наблюдение, за да гарантира, че те продължават да са валидни за наблюдението на постигането на целите на настоящите предложения, така че те да бъдат отразени по подходящ начин, наред с другото, с помощта на годишния доклад за наблюдение на пазара на ACER.

Успоредно с предложените инициативи, Комисията ще излезе с инициатива относно управлението на енергийния съюз, с която ще се рационализират изискванията за планиране, докладване и наблюдение. Въз основа на инициативата за управление на енергийния съюз настоящите изисквания за наблюдение и докладване на Комисията и на държавите членки в рамките на третия енергиен пакет ще бъдат включени в хоризонталните доклади за напредък и в докладите от наблюдението. Повече информация за рационализирането на изискванията за наблюдение и докладване могат

да бъдат намерени в оценката на въздействието, предназначена за управлението на Европейския съюз.

По-обстойно изложение относно механизмите за наблюдение и референтните показатели може да се намери в глава 8 от оценката на въздействието.

6. ОБЯСНЕНИЕ НА КОНКРЕТНИ РАЗПОРЕДБИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

- **Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия (преработен текст)**

В *глава I* от предложената директива се съдържат някои пояснения за обхвата и предмета на директивата, като се подчертават насочеността към потребителите и значението на вътрешния пазар и неговите основни принципи. Предоставя се също и актуализация на основните определения, използвани в директивата.

В *глава II* от предложението за директива се установява общият принцип, а именно че държавите членки трябва да гарантират, че електроенергийният пазар в ЕС е конкурентоспособен, насочен към потребителите и недискриминационен. Подчертава се, че националните мерки не следва неправомерно да възпрепятстват трансграничните потоци, участието на потребителите или инвестициите. Освен това се установява принципът, че цените на доставка са основани на пазара, като се допускат надлежно обосновани изключения. В главата също се изясняват някои принципи, свързани с функционирането на пазарите на електроенергия в ЕС, като например правото на свободен избор на доставчик. В нея се излагат и актуализирани правила относно евентуалните задължения за обществени услуги, които могат да бъдат наложени от държавите членки при определени обстоятелства.

С глава III от предложението за директива се засилват вече съществуващите права на потребителите и се въвеждат нови права, с които се цели потребителите да се поставят в центъра на енергийните пазари, като се гарантира, че потребителите са оправомощени и по-добре защитени. В нея се установяват правила за по-ясна информация за фактурирането и за сертифицираните инструменти за съпоставяне. В нея се съдържат разпоредби, които гарантират, че потребителите могат свободно да избират и сменят доставчиците или доставчиците на агрегирани услуги, че имат право да сключват договори за динамични цени и че имат възможност да участват в оптимизация на потреблението и да имат собствено производство и потребление на електроенергия. В нея се предвижда, че всеки потребител има право да поиска интелигентен измервателен уред с минимален набор от функционални възможности. В нея също така се подобряват съществуващите правила относно възможността потребителите да споделят данните си с доставчиците и доставчиците на услуги, като се изяснява ролята на страните, отговорни за управлението на данните, и се определя общ европейски формат на данните, който трябва да бъде разработен от Комисията с помощта на акт за изпълнение. С нея се цели също да се гарантира, че държавите членки вземат мерки за справяне с енергийната бедност. Освен това в нея се съдържа изискването държавите членки да определят рамки за независими доставчици на агрегирани услуги и за оптимизация на потреблението съобразно принципи, които позволяват пълноценното им участие на пазара. В тази глава се определя рамка за местните енергийни общности, които могат да участват в производството, разпределението, агрегирането, съхранението, доставката на енергия на местно ниво, както и услуги за повишаване на енергийната ефективност. Освен това в нея се предвиждат някои пояснения за съществуващи по-рано разпоредби относно интелигентните измервателни уреди,

единните звена за контакт, за правата за извънсъдебно уреждане на спорове, за универсалната услуга и за уязвимите потребители.

В глава IV на предложението за директива се предвиждат някои разяснения по отношение на задачите на операторите на разпределителни системи, по-специално във връзка с дейности на операторите, свързани с възлагането на мрежови услуги за гарантиране на гъвкавост, интеграция на електрически превозни средства и управление на данните. В нея се пояснява също така ролята на операторите на разпределителни системи по отношение на съхранението на енергия и точките за зареждане на електрически превозни средства.

В глава V от предложението за директива са обобщени общите правила, приложими към ОПС, които до голяма степен се основават на съществуващия текст, като са добавени само някои уточнения по отношение на спомагателните услуги и новите регионални оперативни центрове.

Глава VI от предложението за директива, в която се определят правилата за отделяне, разработени в третия енергиен пакет, остава непроменена по отношение на основните съществени правила за отделяне, по-специално във връзка с трите режима за операторите на преносни системи (разделяне на собствеността, независим системен оператор или независим преносен оператор), както и по отношение на разпоредбите относно определяне и сертифициране на операторите на преносни мрежи. В нея само се предоставят разяснения относно възможността ОПС да използват собствено съхраняване или да предлагат спомагателни услуги.

В глава VII от предложението за директива се съдържат правилата за установяването, обхвата на правомощията и задълженията, както и правилата за дейността на независимите национални енергийни регулатори. В предложението по-специално се подчертава задължението на регулаторите да си сътрудничат с регулатори от съседните страни и ACER в случай на проблеми от трансгранично значение и да актуализират списъка със задачи на регулаторните органи, наред с другото, по отношение на надзора на новосъздадените регионални оперативни центрове.

В глава VIII от предложението за директива се променят някои общи разпоредби, наред с другото, относно дерогациите от Директивата, упражняването на делегирани правомощия от Комисията и Комитета, учреден съгласно правилата по комитология в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011.

В новите приложения към предложението за директива се определят повече изисквания по отношение на инструментите за съпоставяне, фактурирането и информацията за фактурирането и се изменят съществуващите изисквания за интелигентните измервателни уреди и тяхното разполагане.

• **Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно вътрешния пазар на електроенергия (преработен текст)**

В глава I от предложението за регламент се определят неговият обхват и предмет и се дават определения на използваните в него термини. В нея се подчертава значението на недеформирания пазарни сигнали за осигуряване на засилена гъвкавост, декарбонизация и иновации, като същевременно се актуализират и допълват основните определения, използвани в регламента.

В глава II от предложението за регламент се въвежда нов член, в който се определят основните принципи, които трябва да се спазват в националното законодателство в областта на енергетиката, за да се създаде възможност за функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. В нея също така се определят основните правни принципи за правилата за търговия с електроенергия в рамките на различни срокове за търгуване (балансиращи пазари, пазари в рамките на деня, пазари „ден напред“, форуърдни пазари), в това число принципите на ценообразуване. В нея се пояснява принципът на задължението за балансиране и се предвижда рамка за по-съвместими с пазара правила за използването и ограничаването на производството, за оптимизацията на потреблението, в това число условията за всякакви изключения от него.

В глава III от предложението за регламент се описва процесът на координирано определяне на зоните на оферирание в съответствие с процеса на преразглеждане, създаден с Регламент 1222/2015 за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването²⁵. С оглед на преодоляването на постоянния проблем със значителните национални ограничения на трансграничните потоци на електроенергия се изясняват условията за такива извънредни ограничения, по-специално с помощта на правила, които гарантират, че вносът и износът на електроенергия не се ограничават по икономически причини от национални участници на пазара. В тази глава се съдържат също така и изменения на съществуващите принципи на мрежовите тарифи за пренос и разпределение и се установява процедура за насърчаване на постепенното сливане на методиките за определяне на тарифите за пренос и разпределение. Също така се определят изменени правила за използване на такси за претоварване.

В глава IV от предложението за регламент се определят нови общи принципи за координирано преодоляване от държавите членки на опасенията относно адекватността на ресурсите. В нея се определят принципи и процедура за разработването на европейска оценка на адекватността на ресурсите за по-добро определяне на необходимостта от механизми за изграждане на капацитет и ако е уместно, за установяване на стандарт за надеждност от страна на държавите членки. В нея се пояснява как и при какви условия механизмите за осигуряване на капацитет могат да се въвеждат по начин, съвместим с пазара. Поясняват се също така и принципите на разработване на съвместими с пазара механизми за осигуряване на капацитет, в това число на правила за участие на мощности, разположени в друга държава членка, и за използване на трансграничните междусистемни връзки. В тази глава се определя как регионалните оперативни центрове, националните ОПС, ЕМОПС за електроенергия и националните регулатори ще участват чрез ACER в разработването на технически параметри за участието на мощности, разположени в друга държава членка, както и на оперативни правила за тяхното участие.

В глава V от предложението за регламент се определят задачите и задълженията на ЕМОПС за електроенергия, а също и задълженията за наблюдение на ACER в тази област, като същевременно се пояснява в това отношение задължението ѝ да действа независимо и в полза на Европа. В нея се определя мисията на регионалните оперативни центрове и се предвиждат критерии и процедура за определяне на регионите на действие на системата, управлявана от всеки регионален оперативен център, както и функциите по координация, които упражняват тези центрове. В нея

²⁵ Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (ОВ L 197, 25.7.2015 г., стр. 24 — 72).

също така се установяват работни и организационни разпоредби, изисквания относно консултациите, изисквания и процедури за приемането на решения и препоръки и за тяхното преразглеждане, състав и отговорности на управителния съвет и договорености относно отговорността на регионалните оперативни центрове. В същата глава са включени и правила относно начина на свързване, ако такива са налични, на когенерационни инсталации, които по-рано бяха включени в Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г за енергийната ефективност. Правилата относно десетгодишния план за развитие на мрежата, механизма на компенсиране между операторите на преносни системи, обмена на информация и сертифицирането остават до голяма степен без промяна.

В глава VI от предложението за регламент се създава европейска структура за операторите на разпределителни системи, определя се процедура за създаването ѝ, определят се също така и нейните задачи, включително по отношение на консултациите със заинтересованите страни. В нея също така се определят подробни правила за сътрудничество между ОРС и ОПС по отношение на планирането и функционирането на техните мрежи.

В глава VII от предложението за регламент се определят съществуващите правомощия и правила, дадени на Комисията да приема делегирани актове под формата на мрежови кодекси или насоки. В нея се съдържат пояснения по отношение на правното естество и приемането на мрежови кодекси и насоки, разширява се тяхното потенциално съдържание до области като структурата на тарифите за разпределение, съдържат се правила за предоставяне на спомагателни услуги, различни от контрола на честотата, за оптимизация на потреблението, съхраняване на енергията и правила за ограничаване на търсенето, както и правила за сигурност в кибернетичното пространство; определят се и правила по отношение на регионалните оперативни центрове, както и за намаляване на генериращите мощности и преразпределение на генериращите мощности и търсенето. С нея се опростява и рационализира процедурата по разработването на кодекси и насоки за електропреносната мрежа и се дава на националните регулатори органи възможност да вземат решения по въпроси, засягащи прилагането на мрежовите кодекси и насоки. С нея също така Европейската структура на операторите на разпределителни системи и други заинтересовани страни се ангажират по-тясно в процедурата на разработването на предложения за електроенергийните мрежови кодекси.

В глава VIII от предложението за регламент се определят заключителните разпоредби на предложения регламент. В нея са включени съществуващите правила за освобождаване за нови междусистемни електропроводи за постоянен ток от определени изисквания на директивата и регламента за електроенергията, като същевременно се пояснява процедурата за последващи изменения, направени от НРО в тях.

В приложението към предложението за регламент се определят с повече подробности функциите, отредени на регионалните оперативни центрове.

- **Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (преработен текст)**

По принцип правилата по отношение на ACER се предлагат за приемане съгласно общия подход относно децентрализираните агенции, договорен между Европейския

парламент, Съвета на ЕС и Европейската комисия (Общ подход)²⁶. На дадения етап обаче запазването на ограничени отклонения от „Общия подход“ за ACER е обосновано.

В глава I от предложението за регламент се описват ролята, целите и задачите на ACER, типът на актовете, които тя ще може да приема, а освен това се определят правила за консултиране и наблюдение. Списъкът на задачите е актуализиран, така че да се включат задълженията на ACER в областта на надзора на пазара на едро и на трансграничната инфраструктура, които бяха възложени на ACER с приемането на регламента.

С оглед на приемането на кодекси за електропреносната мрежа, на ACER се вменяват повече отговорности при изготвянето и представянето на окончателното предложение за мрежови кодекс на Комисията, като същевременно се запазва ролята на ЕМОПС за електроенергия като технически експерт. Предложението също така предвижда официална роля на операторите на разпределителни мрежи, позволяваща им да бъдат представени на равнището на ЕС, по-специално при разработването на предложенията за мрежови кодекс в съответствие с увеличаването на отговорностите им. На Агенцията се дава правомощието да решава по въпроси, засягащи условията, методиките и алгоритмите за прилагане на мрежовите кодекси и насоки.

За задачи в регионален контекст, които засягат само ограничен брой национални регулатори, се въвежда регионален процес на вземане на решения. Съответно директорът ще има задължението да дава становище дали разглежданият въпрос е основно от регионално значение. Ако Съветът на регулаторите приеме, че случаят е такъв, регионален подкомитет в състава на Съвета на регулаторите следва да изготви съответното решение, което в крайна сметка ще бъдат взето или отхвърлено от самия Съвет на регулаторите. В противен случай Съветът на регулаторите ще взема решения без участието на регионалния подкомитет.

В същата глава се определят и редица нови задачи на ACER по отношение на координацията на някои функции във връзка с регионалните оперативни центрове в рамките на Агенцията, които засягат надзора на номинираните оператори на пазара на електроенергия и са свързани с одобряването на методите и предложенията във връзка с адекватността и готовността за справяне с рискове.

В глава II от предложението за регламент се съдържат организационни правила във връзка с Управителния съвет, Съвета на регулаторите, директора, Апелативния съвет, и като нова разпоредба — такива за работните групи на Агенцията. Въпреки че няколко отделни разпоредби на общия подход на ЕС по отношение на децентрализираните агенции или на новите правила за гласуване на Съвета се адаптират, основните характеристики на съществуващата структура на управление, по-специално Съветът на регулаторите, се запазват.

Това отклонение на ACER от общия подход се оправдава по следния начин:

основните цели на европейската политика в областта на електроенергията, сигурността на доставките, достъпността на електроенергията и декарбонизацията могат да бъдат постигнати с най-ниски разходи чрез интегриран европейски пазар. В съответствие с това постепенно се създава взаимосвързаност на електропреносната инфраструктура, увеличават се обемите на трансгранична търговия с електроенергия, генериращите

²⁶

Вж. съвместното изявление на Европейския парламент, Съвета на ЕС и Европейската комисия относно децентрализираните агенции от 19.7.2012 г.

мощности се споделят в мащаба на ЕС, а преносната система се експлоатира, като се вземат предвид регионалните и трансграничните аспекти. Настоящият законодателен пакет допълнително засилва посочените тенденции, които се очаква да доведат до ефективност, от която ще се възползват европейските потребители.

Предварително условие за създаването на вътрешен пазар на електроенергия е отварянето на сектора за конкуренцията. Както и в други сектори, отварянето на пазара на електроенергия изисква нови нормативни актове, по-специално по отношение на преносната и разпределителната мрежа, както и регулаторен надзор. За тази цел бяха създадени независими регулаторни органи. Тези структури имат особена отговорност в областта на надзора на националните и европейските правила, които се прилагат в електроенергийния сектор.

От друга страна, с увеличаването на трансграничната търговия и функционирането на системата, при което се вземат предвид регионалният и европейският контекст, от националните регулаторни органи се изисква все повече да съгласуват действията си с национални регулаторни органи на други държави членки. ACER беше определена да се превърне в платформа за такъв обмен и тя изпълнява това си задължение от създаването си през 2011 г. Органът в рамките на Агенцията, където заедно с персонала на ACER се изготвят по-голямата част от нейните становища, препоръки и решения, е Съветът на регулаторите, в който влизат старшите представители на националните регулаторни органи и представител на Комисията без право на глас. Първите години от съществуването на Агенцията показаха, че Съветът на регулаторите успя да допринесе за ефективното изпълнение на задачите на Агенцията.

Тъй като енергийните пазари продължават да са в голяма степен регулирани на национално равнище, националните регулатори са участници с ключова роля в областта на енергийните пазари. Основната роля на ACER не е изпълнението на делегирани от Комисията регулаторни правомощия, а координацията на регулаторните решения на независимите национални регулатори. Настоящото законодателно предложение все още до голяма степен запазва посоченото разпределение на ролите. Със съществуващата структура е постигнат прецизен баланс на правомощията между различните участници с оглед на специфичните характерни особености на развитието на вътрешния енергиен пазар. Нарушаването на баланса на този етап би могло да застраши изпълнението на инициативите на политиката чрез законодателните предложения и по този начин би издигнало препятствия пред по-нататъшното интегриране на енергийния пазар, което е главната цел на настоящото предложение. Поради това изглежда преждевременно да се прехвърлят правомощията за вземане на решения на управителен съвет, както е предвидено в общия подход. Вместо това изглежда целесъобразно да се запази настоящата структура, с която се гарантира, че по конкретни въпроси националните регулатори действат без каквато и да било пряка намеса от страна на институциите на ЕС или държавите членки. Същевременно цялостната дейност на регулаторите продължава да подлежи на одобряване от страна на институциите на ЕС чрез програмните, бюджетните и стратегическите документи. Институциите на ЕС са ангажирани също в различни административни аспекти. Поради това не се предлага да се промени структурата и функционирането на съществуващия Съвет на регулаторите.

По същия начин не се предлага да се адаптира концепцията на Управителния съвет по образеца на управителния съвет, предвиден в общия подход. През последните години Управителният съвет на Агенцията в настоящия си състав е доказал своята висока ефективност и ефикасност. Функционирането му е осигурено от представители на Европейския парламент, Съвета и Комисията.

Въпреки че на този етап Комисията не намира за подходящо да адаптира структурата на управление на Агенцията изцяло по образа на общия подход, тя ще продължи да следи дали описаното отклонение от общия подход все още е оправдано, като през 2021 г. е предвидено извършването следващата оценка, която освен че ще се занимае с целите, мандата и задачите на Агенцията, ще обърне особено внимание на нейната структура на управление.

Глава III от предложението за регламент съдържа финансови разпоредби. Предлага се редица отделни разпоредби да бъдат адаптирани към общия подход относно децентрализираните агенции.

В глава IV от предложението за регламент се актуализират няколко отделни разпоредби в съответствие с общия подход, като тя съдържа и значително количество непроменени разпоредби относно персонала и отговорността.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

2016/0380 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

~~Относно~~ ☒ относно ☒ общите правила за вътрешния пазар на електроенергия ~~и~~
~~за отмяна на Директива 2003/54/ЕО~~

(преработен текст)

(текст от значение за ЕИП)

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

Като взеха предвид Договора ~~за създаване на Европейската общност~~ ☒ за функционирането на Европейския съюз ☒, и по-специално ~~член 47, параграф 2 и членове 55 и 95~~ ☒ член 194, параграф 2 ☒ от него,

като взеха предвид предложението на ☒ Европейската ~~Комисията~~ ☒ Комисията комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет²⁷

като взеха предвид становището на Комитета на регионите²⁸,

в съответствие ~~с процедурата, предвидена в член 251 от Договора~~ ☒ обикновената законодателна процедура ☒,

като имат предвид, че:

↓ НОВ

- (1) В Директива 009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁹ трябва да се внесат редица изменения. В интерес на яснотата посочената директива следва да се преработи.

²⁷ ОВ С 211, 19.8.2008, стр. 23.

²⁸ ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 55.

↓ 2009/72/ЕО съображение 1 ⇒ нов	(адаптиран)
--	-------------

- (2) Вътрешният пазар на електроенергия, който постепенно се създава в ~~цялата~~ ~~Общност~~ ☒ целия Съюз ☒ от 1999 г. насам, е предназначен ⇒ чрез организиране на конкурентоспособни трансгранични електроенергийни пазари ⇐ да предоставя действителен избор за всички потребители в Европейския съюз, били те граждани или предприятия, на нови възможности за развиване на стопанска дейност ~~и по-интензивна трансгранична търговия, за да се постигне повишаване на ефективността~~, конкурентни цени, ⇒ ефикасни сигнали за инвеститорите ⇐ ~~и~~ по-високи стандарти на услугите, както и да способства за сигурността на доставките и устойчивото развитие.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 2 ⇒ нов	(адаптиран)
--	-------------

- (3) Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ~~от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия~~²⁹ ⇒ и Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⇐ ~~допринасят~~ допринася значително за създаването на вътрешен пазар на електроенергия. ⇒ Независимо от това, енергийната система на Европа е в процес на коренна промяна. Общата цел за декарбонизация на енергийната система създава нови възможности и предизвикателства за участниците на пазара. Същевременно, напредъкът на технологиите позволява създаването на нови форми на участие на потребителите и на трансгранично сътрудничество. Налице е нужда от адаптиране на правилата за пазара на Съюза към новата пазарна реалност ⇐ .
-

↓ нов

- (4) В Рамковата стратегия за устойчив енергиен съюз се излага визията за енергиен съюз, основан на гражданите, в който последните се чувстват ангажирани с енергийния преход, възползват се от новите технологии, за да намалят сметките си, участват активно на пазара, а уязвимите потребители са защитени.
-

↓ нов

- (5) В съобщението на Комисията от 15 юли 2015 г. „Предоставяне на нов търговски механизъм за потребителите на енергия“³¹ се представя виждането на

²⁹ Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55).

³⁰ ~~ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 37–56.~~

³¹ COM(2015) 339 final, 15.7.2015 г.

Комисията за вариант на пазара на дребно, който обслужва по-добре потребителите на енергия, в това число и като създава по-добра връзка между пазарите на едро и на дребно. Като се възползват от нови технологии, новите и иновативните дружества за енергийни услуги следва да дават възможност на всички потребители в пълна степен да участват в енергийния преход, като управляват своето потребление за осигуряване на енергийно ефективни решения, които да им спестяват пари и да допринасят за цялостно намаление на потреблението на енергия.

↓ НОВ

- (6) В съобщението на Комисията от 15 юли 2015 г. „Започване на процеса на обществени консултации относно новата структура на енергийния пазар“³² се подчертава, че преходът от генериране в големи централни електроцентрали към децентрализирано производство от възобновяеми енергийни източници и декарбонизирани пазари изисква адаптиране на настоящите правила за търговия с електроенергия и промени в съществуващите роли на пазара. В него се обръща особено внимание на необходимостта да се организират по по-гъвкав начин и да се интегрират всички участници на пазара, в това число производителите на енергия от възобновяеми източници, новите доставчици на енергийни услуги, съхраняване на енергията и гъвкавото търсене.

↓ НОВ

- (7) Освен новите предизвикателства, с Директивата се цели да се преодолеят все още съществуващите пречки пред завършването на вътрешния пазар на електроенергия. Необходимо е с помощта на подобрената регулаторна рамка да се подпомогне преодоляването на настоящите проблеми, породени от разпокъсаността на националните пазари, в които все още се наблюдава висока степен на регулаторна намеса. Подобна намеса е довела до пречки пред продажбата на електроенергия при еднакви условия, както и до цени, които са по-високи в сравнение цените, основани на трансграничното сътрудничество и пазарните принципи.

↓ НОВ

- (8) Потребителите са много важни за постигане на гъвкавостта, която е необходима за адаптиране на електрическата мрежа към променящо се, разпределено производство от възобновяеми източници. Технологичният напредък в управлението на мрежата и производството на електроенергия от възобновяеми източници разкри много възможности за потребителите, а здравословната конкуренция на пазарите на дребно ще бъде от съществено значение за въвеждане на пазарноориентирани новаторски услуги, които отговарят на променящите се потребности и възможности на потребителите, като увеличават гъвкавостта на системата. Като се оправомощават потребителите да участват в

³²

COM(2015) 340 final, 15.7.2015 г.

енергийния пазар в по-голяма степен и по нов начин, гражданите ще могат да се възползват от вътрешния пазар на електроенергия, като се постигнат и целите на Съюза по отношение на възобновяемите енергийни източници.

↓ 2009/72/ЕО съображение 3

- (9) Свободите, които Договорът гарантира на гражданите на Съюза, *inter alia*, свободното движение на стоки, свободата на установяване и свободата на предлагане на услуги — са възможни единствено в условията на напълно отворен пазар, който позволява на всички потребители да избират свободно своя доставчик и на всички доставчици — да извършват свободно доставки на своите клиенти.

↓ 2009/72/ЕО съображение 57

- (10) Насърчаването на лоялна конкуренция и на лесен достъп за различните доставчици ~~и подпомагането на капацитети за нови производства на електроенергия~~ следва да бъде от първостепенно значение за държавите членки, за да се позволи на потребителите да се възползват в пълна степен от възможностите на либерализирания вътрешен пазар на електроенергия.

↓ 2009/72/ЕО съображение 8
⇒ нов

- (11) За да се гарантират конкуренцията и доставките на електроенергия на най-конкурентни цени, държавите членки и националните регулаторни органи следва да улесняват трансграничния достъп за нови доставчици на електроенергия от различни енергийни източници, както и за нови производители на електроенергия ⇐⇒ и за нови доставчици на услуги по съхраняване и оптимизация на потреблението. ⇐

↓ 2009/72/ЕО съображение 60

- (12) Гарантирането на общи правила за истински вътрешен пазар и широкото снабдяване с електроенергия следва също да бъдат едни от основните цели на настоящата директива. За тази цел реални пазарни цени биха стимулирали трансграничните междусистемни връзки и инвестициите в нови производства на електроенергия, като същевременно водят до сближаване на цените в дългосрочен план.

↓ 2009/72/ЕО съображение 56

- (13) Пазарните цени следва да създават подходящи стимули за развитие на мрежата и за инвестиции в нови производства на електроенергия.

↓ 2009/72/ЕО, съображение 22
(адаптиран)

- (14) ~~Съгласно настоящата директива не~~ Съществуват различни видове организация на вътрешния пазар на електроенергия. Мерките, които държавите членки биха могли да вземат за гарантиране на равнопоставени условия, следва да се основават на първостепенните изисквания от обществен интерес. Комисията следва да бъде консултирана относно съвместимостта на мерките с Договора и правото на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒.
-

↓ НОВ

- (15) Държавите членки следва да запазят голяма свобода на действие при налагането на задължения за извършване на обществена услуга на електроенергийните предприятия при преследването на цели от общ икономически интерес. Държавите членки следва да гарантират, че битовите клиенти и, когато държавите членки смятат за подходящо, малките предприятия се ползват от правото да им бъде доставяна електроенергия с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и конкурентни цени. Независимо от това, задължението за извършване на обществена услуга под формата на регулиране на цените за доставка по принцип представлява нарушаваща конкуренцията мярка, която често води до натрупването на тарифни дефицити, ограничаване на избора на потребителя, по-слаби стимули за пестене на енергия и за инвестиции в енергийната ефективност, по-ниски стандарти на услугите, по-ниски равнища на ангажираност и удовлетворение на потребителите, ограничаване на конкуренцията, както и по-малко на брой новаторски продукти и услуги на пазара. Вследствие на това, държавите членки следва да прилагат други инструменти на политиките, и по-конкретно целенасочени мерки в областта на социалната политика, за да запазят достъпността на електроснабдяването за своите граждани. Намесата при определянето на цените следва да се прилага само при ограничени извънредни обстоятелства. Напълно либерализираният пазар на дребно на електроенергия ще стимулира ценовата и неценовата конкуренция между съществуващите доставчици и ще насърчава навлизането на пазара на нови участници, с което ще се подобрят изборът и удовлетворението на потребителите.
-

↓ 2009/72/ЕО, съображение 45
(адаптиран)

- (16) ~~Държавите членки следва да гарантират, че битовите клиенти и, когато държавите членки смятат за подходящо, малките предприятия се ползват от правото да им бъде доставяна електроенергия с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и разумни цени.~~ За да се осигури запазването на високи нива на обществени услуги в ☒ Съюза ☒ ~~Общността~~, всички мерки, предприети от държавите членки за постигане на целта на настоящата директива, следва да се нотифицират редовно на Комисията. Комисията следва периодично да публикува доклад, в който се анализират мерките, взети на

национално ниво за постигане на целите, свързани с обществените услуги, и се прави сравнение на тяхната ефективност с оглед на даването на препоръки относно мерките, които да бъдат взети на национално ниво за постигане на високи стандарти на обществени услуги. ~~Държавите членки следва да предприемат необходимите мерки, за да защитят уязвимите клиенти в условията на вътрешен пазар на електроенергия. Такива мерки може да се различават в зависимост от конкретните условия в съответните държави членки и може да включват конкретни мерки, свързани с плащането на еметките за електроенергия или по-обща мерки, предвидени в системата за социална сигурност. Когато универсална услуга се предоставя и на малки предприятия, мерките за гарантиране на тази универсална услуга може да се различават според това дали се отнасят за битови клиенти или малки предприятия.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 47

- (17) Следва да е възможно държавите членки да определят доставчик, който да действа в краен случай. Този доставчик може да бъде отделът, който се занимава с продажби във вертикално интегрирано предприятие, което изпълнява и функциите на разпределение, при условие че отговаря на изискванията на настоящата директива за отделяне.
-

↓ 2009/72/ЕО, съображение 48
(адаптиран)

- (18) Следва да е възможно мерките, въведени от държавите членки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване, да включват по-специално осигуряването на адекватни икономически стимули, като използват, според случая, всички съществуващи инструменти на национално равнище и на равнището на ~~общностно~~ ☒ Съюза ☒. Такива инструменти може да включват механизми за надеждност с цел гарантиране на необходимите инвестиции.
-

↓ 2009/72/ЕО, съображение 49
(адаптиран)

- (19) Доколкото мерките, взети от държавите членки за изпълнение на задълженията за обществени услуги, представляват държавна помощ съгласно член ~~87, параграф 1~~, ☒ 107, параграф 1 ☒ от Договора, съществува задължение по член ~~88, параграф 3~~ ☒ 108, параграф 3 ☒ от него тези мерки да бъдат нотифицирани на Комисията.

↓ 2009/72/ЕО, съображение 52
(адаптиран)
⇒ нов

- (20) На потребителите следва да бъде предоставена ясна и разбираема информация за правата им по отношение на енергийния сектор. Комисията ~~следва да създаде~~ ☒ създаде ☒ , след консултация със съответните заинтересовани страни, включително държавите членки, националните регулаторни органи, организациите на потребителите и електроенергийните предприятия, ~~достъпен и лесно-разбираем~~ контролен списък за потребителите на енергия, предоставящ на потребителите практическа информация за техните права. Този контролен списък следва да бъде ⇒ редовно актуализиран ⇐ , предоставен на всички потребители и ~~следва да бъде~~ обществено достъпен.

↓ нов

- (21) Понастоящем различни фактори възпрепятстват достъпа, разбирането и реагирането на потребителите по отношение на различните налични за тях източници на пазарна информация . За да се промени това, трябва да се подобри сравнимостта на офертите и да се намалят до възможния минимум пречките за смяна на доставчика, без неправомерно да се ограничава изборът на потребителите.

↓ нов

- (22) При смяна на доставчика на потребителите все още се начисляват множество преки и непреки такси. Подобни такси правят по-трудно да се изчисли кой е най-добрият продукт или услуга и намаляват непосредствената финансова изгода от смяната на доставчика. Въпреки че премахването на тези такси може да ограничи избора на потребителите чрез премахване на продукти, които се основават на лоялността на потребителите, ограничаването на използването на таксите в бъдеще следва да подобри благосъстоянието и ангажираността на потребителите, а също и конкуренцията на пазара.

↓ нов

- (23) Независимите инструменти за сравняване, в това число и уебсайтовете, са ефективни средства, чрез които потребителите да правят оценка на предимствата на различните налични на пазара оферти за енергия. Разходи те за търсене са пониски, тъй като те вече не трябва да събират информация от отделните доставчици и доставчици на услуги. Подобни инструменти могат да предоставят правилното съотношение между необходимостта от ясна и сбита и същевременно пълна и изчерпателна информация. Те следва да са насочени към включване на възможно най-широк спектър от достъпни оферти и да обхващат пазара възможно най-пълно, така че да дават на потребителите представителен

обзор. Изключително важно е информацията, давана от подобни инструменти да е достоверна, безпристрастна и прозрачна.

↓ 2009/72/ЕО съображение 54

- (24) По-голяма защита на потребителите се гарантира чрез наличието на ефективни средства за уреждане на спорове за всички потребители. Държавите членки следва да въведат бързи и ефективни процедури за обработка на жалби.

↓ НОВ

- (25) Всички потребители следва да могат да се възползват от прякото си участие на пазара, по-специално като адаптират потреблението си според пазарните сигнали и в замяна извличат ползи от по-ниските цени на електроенергията или други финансови стимули. Очаква се ползите от това активно участие да се увеличат с течение на времето, когато електрическите превозни средства, топлинните помпи и другите гъвкави товари станат по-конкурентоспособни. Потребителите трябва да имат възможност да участват във всички форми на оптимизация на потреблението и поради това следва да разполагат с възможността да изберат интелигентна измервателна система и договор с динамично образуване на цената на електроенергията. Това следва да им дава възможност да адаптират потреблението си спрямо ценовите сигнали в реално време, които отразяват стойността и цената на електроенергията или преноса ѝ в различни периоди от време, докато държавите членки следва да осигурят разумна експозиция на потребителите на риска на цените на едро. Държавите членки следва също така да гарантират, че онези потребители, които изберат да не се включват активно в пазара, не са поставени в неизгодно положение, и че напротив, тяхното информирано решение за избор измежду достъпните им възможности е улеснено по начин, който е най-подходящ за условията на националния пазар.
- (26) Всички групи потребители (промишлени, търговски и битови) следва да имат достъп до пазарите на енергия, за да търгуват своята гъвкавост и произведената от самите тях електроенергия, както и самостоятелно произведената електроенергия. На потребителите трябва да се даде възможност да се възползват в пълна степен от предимствата от агрегирането на производството и доставката в големи региони и да извлекат ползи от трансграничната конкуренция. Агрегаторите вероятно ще изиграят важна роля като посредници между групите потребители и пазара. Трябва да се установят прозрачни и справедливи правила, така че да се позволи на независими доставчици на агрегирани услуги да изпълняват тази роля. На всички организирани енергийни пазари, включително на тези за спомагателни услуги и за капацитет, следва да бъдат определени продукти с цел да се насърчи участието на потребителите чрез оптимизацията на потреблението.
- (27) В „Европейската стратегия за мобилност с ниски емисии“³³ се подчертава необходимостта от декарбонизация на транспортния сектор и намаляване на

³³

SWD(2016) 244 окончателен

неговите емисии по-специално в градските райони, както и важната роля, която може да изиграе електромобилността за постигането на тези цели. Освен това, въвеждането на електромобилността представлява важен елемент от енергийния преход. Във връзка с това, пазарните правила, предвидени в настоящата директива, следва да допринесат за създаването на благоприятна среда за електрическите превозни средства от всякакъв вид. По-специално, с тях следва да се гарантира ефективното въвеждане на мрежа от обществено достъпни и частни пунктове за зареждане на електрически превозни средства, а също и да се осигури интеграцията на зареждането на електрическите превозни средства във функционирането на системата.

- (28) Оптимизацията на потреблението ще бъде от основно значение за осъществяване на възможността за интелигентно зареждане на електрическите превозни средства, с което ще се създадат предпоставки за ефикасното интегриране на електрическите превозни средства в електрическата мрежа, което ще бъде от решаващо значение за декарбонизацията на транспорта.
- (29) Потребителите следва да могат да използват, съхраняват и/или продават произведената от тях електроенергия на пазара. Тези дейности в бъдеще ще бъдат улеснени от новите технологични разработки. Въпреки това, съществуват правни и търговски бариери, като например прекомерни такси за потребление на произведената от самия потребител електроенергия, задължения за предаване на тази електроенергия в енергийната система, административна тежест, напр. задължението потребителите, които произвеждат сами електроенергия и продават такава на енергийната система, да отговарят на изискванията, приложими за доставчици, и т.н. Всички изброени пречки, които възпрепятстват потребителите да произвеждат електроенергия и да потребяват, съхраняват или продават произведената от самите тях електроенергия на пазара, следва да се премахнат, като същевременно следва да се гарантира, че потребителите със собствено производство поемат адекватен дял от разходите на системата.
- (30) Технологиите за разпределено производство на електроенергия и оправомощаването на потребителите са превърнали общностната енергетика и енергийните кооперации в ефективни и ефикасни от гледна точка на разходите начини да се отговори на нуждите и очакванията на гражданите по отношение на енергийните източници, услугите и местното участие. Общностната енергетика предлага на всички потребители приобщаващата възможност да вземат пряко участие в производството, потреблението или споделянето на енергията помежду си в рамките на географски ограничена общностна мрежа, която може да функционира в изолиран режим или да бъде свързана с обществената мрежа за разпределение. Инициативите за общностна енергетика са насочени преди всичко към осигуряване на достъпна енергия от конкретен вид, например енергия от възобновяеми източници, на членовете на общността или на акционерите, а не към извеждане на преден план на генерирането на приходи, какъвто е случаят с традиционните енергийни дружества със стопанска цел. Чрез пряко ангажиране с потребителите инициативите за общностна енергетика показват потенциала си за улесняване на внедряването на нови технологии и схеми на потребление, в това число по интегриран начин на интелигентните разпределителни мрежи и оптимизацията на потреблението. Общностната енергетика може също да спомогне за увеличаването на енергийната ефективност на ниво домакинство и да подпомогне борбата с енергийната бедност чрез намаляване на потреблението и по-ниски тарифи за доставка.

Общностната енергетика също така дава възможност на някои групи от битови потребители, които иначе не биха имали възможност да правят това, да участват в пазара на енергия. Там, където са били прилагани с успех, тези инициативи са осигурили икономически и социални ползи, както и ползи в областта на околната среда на общността, които са много по-големи от ползите, които произтичат единствено от предоставянето на енергийни услуги. На местните енергийни общности следва да бъде разрешено да извършват дейност на пазара при равни условия, без да се нарушава конкуренцията. На битовите потребители следва да се даде възможност да участват доброволно в инициатива за общностна енергетика, както и да я напускат, без да губят достъп до мрежата, експлоатирана от инициативата за общностна енергетика, или правата си като потребители. Достъпът до мрежата на местната енергийна общност следва да се предоставя съгласно справедливи и отразяващи разходите условия.

- (31) Сметките за електроенергия и годишните отчети са важно средство, с чиято помощ се информират потребителите. Както и данните за потреблението и разходите, те могат да съдържат и друга информация, която помага на потребителите да сравняват настоящия си договор с други оферти. Независимо от това, като се има предвид, че споровете във връзка със сметките твърде често са причина на жалби от страна на потребителите — фактор, който допринася за постоянно ниските нива на удовлетвореност на потребителите и ниската им степен на ангажираност в енергийния сектор, е необходимо да се направят сметките и годишните отчети по-ясни и лесни за разбиране, както и да се гарантира, че сметките съдържат цялата информация, която е необходима, за да се даде възможност на потребителите да регулират потреблението си на енергия, да сравняват офертите и да сменят доставчика си.

↓ 2009/72/ЕО съображение 27

- (32) Държавите членки следва да насърчават модернизацията на разпределителните мрежи, например чрез въвеждането на интелигентни мрежи, които следва да се изграждат по начин, който насърчава децентрализираното производство и енергийната ефективност.

↓ НОВ

- (33) Ангажирането на потребителите изисква наличието на подходящи стимули и технологии като например интелигентно измерване. Интелигентните измервателни системи предоставят възможности на потребителите, тъй като те им позволяват да получават почти в реално време точна информация относно тяхното потребление или производство на енергия, с което им помагат по-добре да ги управляват, да участват и да извличат ползи от програмите за оптимизация на потреблението и други услуги, както и да намаляват сметките си за електроенергия. Интелигентните измервателни системи дават възможност и на операторите на разпределителни мрежи да наблюдават по-добре мрежите си и вследствие на това да намаляват своите експлоатационни разходи и разходите за поддръжка, и да отразяват тези икономии в тарифите за разпределение, които в крайна сметка се поемат от потребителите.

↓ 2009/72/ЕО съображение 55
⇒ нов

- (34) ⇒ Когато на национално равнище трябва да се взема решение за въвеждането на интелигентни измервателни системи ⇐, ~~Следва да е възможно ⇒ това ⇐ въвеждането на интелигентни измервателни системи~~ да се основава на икономическа оценка. Ако заключението от тази оценка е, че въвеждането на такива измервателни системи е икономически оправдано и разходоефективно единствено за потребители с определено количество потребление на електроенергия, държавите членки следва да могат да вземат това предвид, когато пристъпят към въвеждането.

↓ нов

- (35) Държавите членки, които не въвеждат системно интелигентни измервателни системи, следва да дават на потребителите възможност да се възползват, ако желаят, при справедливи и разумни условия и като им предоставят всичката необходима информация, от инсталирането на интелигентен електромер. Когато потребителите не разполагат с интелигентни електромери, те следва да имат право да получат измервателни уреди, които отговарят на минималните изисквания, необходими, за да им предоставят информацията за фактурирането, посочена в настоящата директива.
- (36) За да се подпомогне активното участие на потребителите в пазара на електроенергия, интелигентните измервателни системи, които държавите членки ще въвеждат териториите си, трябва да бъдат оперативно съвместими, да не пречат на смяната да доставчика и да притежават подходящи за целта функционални характеристики, които позволяват на потребителите да разполагат почти в реално време с достъп до данните за потреблението си, да променят консумацията си на енергия и до степента, в която основната инфраструктура го позволява, да предлагат на мрежата и на дружествата за енергийни услуги излишъка си от електроенергия и да бъдат възнаграждавани за това, като намаляват сметките си за електроенергия.

↓ 2009/72/ЕО, съображение 50
(адаптиран)
⇒ нов

- (37) ~~Необходимо е изискванията за обществена услуга, включително по отношение на универсалната услуга, и общите минимални стандарти, които произтичат от тях, да бъдат още по-строги, за да се гарантира на всички потребители, и по-специално на уязвимите потребители, възможността да извличат ползи от конкуренцията и от справедливите цени. Изискванията за обществени услуги следва да се определят на национално равнище, като се вземат предвид националните особености; правото на Общността, следва обаче да се спазва от държавите членки. Гражданите на Съюза и, когато държавите членки сметнат за подходящо — малките предприятия, следва да имат възможността да се ползват от задължения за обществени услуги, по-специално по отношение на сигурност~~

~~на доставките и разумни цени.~~ Достъпът до обективни и прозрачни данни за потреблението е ключов аспект на доставките за клиенти. Следователно потребителите следва да имат достъп до данните за тяхното потребление и свързаните с него цени и разходи за услугите, за да могат да отправят покани към конкурентни предприятия за представяне на предложения на базата на тези данни. Потребителите следва също да имат правото да бъдат надлежно информирани за своето потребление на енергия. Авансовите плащания следва $\Rightarrow$ да не се превръщат в непропорционално бреме за ползващите ги, а $\Leftarrow$ ~~следва да отразяват вероятното потребление на електроенергия,~~ а различните системи за плащане следва да не бъдат дискриминиращи. Информацията за разходите за енергия, предоставяна достатъчно често на потребителите, ще създаде стимули за спестяване на енергия, тъй като ще предостави на клиентите пряка обратна връзка относно ефекта от инвестициите в енергийната ефективност и промяната на поведението. В това отношение пълното изпълнение ~~на Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги~~³⁴ $\boxtimes$ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³⁵ $\boxtimes$ ще помогне на потребителите да намалят своите разходи за електроенергия.

↓ нов

- (38) Понастоящем в държавите членки след въвеждането на интелигентните измервателни системи са разработени или се разработват различни модели за управление на данните. Независимо от модела на управление на данните е важно държавите членки да въведат прозрачни правила, според които може да бъде предоставен достъп до данните съгласно недискриминационни правила и да се гарантира най-високо ниво на киберсигурност и защита на данните, както и безпристрастността на субектите, които боравят с данните.

↓ 2009/72/ЕО, съображение 45
(адаптиран)
 $\Rightarrow$ нов

- (39) ~~Държавите членки следва да гарантират, че битовите клиенти и, когато държавите членки смятат за подходящо, малките предприятия се ползват от правото да им бъде доставяна електроенергия с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и разумни цени. За да се осигури запазването на високи нива на обществени услуги в Общността, всички мерки, предприети от държавите членки за постигане на целта на настоящата директива, следва да се нотифицират редовно на Комисията. Комисията следва периодично да публикува доклад, в който се анализират мерките, взети на национално ниво за постигане на целите, свързани с обществените услуги, и се прави сравнение на~~

³⁴ ~~ОВ L 114, 27.4.2006 г., стр. 64.~~

³⁵ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр.1)

~~тяхната ефективност е оглед на даването на препоръки относно мерките, които да бъдат взети на национално ниво за постигане на високи стандарти на обществени услуги.~~ Държавите членки следва да предприемат необходимите мерки, за да защитят уязвимите ⇨ и страдащите от енергийна бедност клиенти ⇨ в условията на вътрешен пазар на електроенергия. Такива мерки може да се различават в зависимост от конкретните условия в съответните държави членки и могат да включват мерки ⇨ в областта на социалната или енергийната политика ⇨ във връзка с плащането на сметките за електроенергия, ~~или по-обща мерки, предвидени в системата за социална сигурност~~ ⇨ инвестициите в енергийната ефективност на сградите или защитата на потребителите, като напр. гаранции срещу спиране на електричеството ⇨ . Когато универсална услуга се предоставя и на малки предприятия, мерките за гарантиране на тази универсална услуга може да се различават според това дали се отнасят за битови клиенти или за малки предприятия.

⇩ нов

- (40) Енергийните услуги са от основно значение за гарантиране на благосъстоянието на гражданите на Съюза. Адекватното отопление, охлаждане, осветление и енергията за домакинските уреди са основни услуги, които трябва да гарантират приемлив стандарт на живот и здравето на гражданите. Освен това, достъпът до тези енергийни услуги дава възможност на европейските граждани да реализират своя потенциал, като освен това засилва социалното им приобщаване. Домакинствата, страдащи от енергийна бедност, нямат възможност да си позволят тези енергийни услуги поради съчетанието от ниски доходи, високи енергийни разходи и ниска енергийна ефикасност на жилищата си. Държавите членки следва да събират необходимата информация, за да следят броя на домакинствата, страдащи от енергийна бедност. Точното измерване би позволило на държавите членки да идентифицират домакинствата, засегнати от енергийна бедност, с цел да окажат целенасочена помощ. Комисията следва активно да подкрепя изпълнението на разпоредбите относно енергийната бедност чрез улесняване на обмена на добри практики между държавите членки.

⇩ 2009/72/ЕО, съображение 53
(адаптиран)
⇨ нов

- (41) ~~Енергийната бедност представлява все по-голям проблем в Общността.~~ Държавите членки, които са засегнати ⇨ от енергийна бедност ⇨ и все още не са направили това, следва да разработят национални планове за действие или други подходящи рамки за справяне с ~~енергийната бедност~~ ⇨ този проблем ⇨ , с цел намаляване на броя на засегнатите от енергийна бедност лица. ⇨ Ниските доходи, високите енергийни разходи и ниската енергийна ефективност на жилищата са важни фактори за създаването на показатели за измерване на енергийната бедност. ⇨ Във всеки случай държавите членки следва да гарантират необходимите доставки на енергия за уязвимите ⇨ и засегнати от енергийна бедност ⇨ клиенти. За тази цел може да се използва интегриран подход, например в рамките на ⇨ енергийната и ⇨ социалната политика, и

мерките могат да включват социални политики или повишаване на енергийната ефективност на жилищата. Накрая, настоящата директива следва да дава възможност за прилагане на национални политики в полза на уязвимите ⇨ и засегнатите от енергийна бедност ⇐ клиенти.

↓ НОВ

- (42) Операторите на разпределителни системи следва да интегрират по разходоефективен начин новото производство на електроенергия, по-специално инсталациите за производство на електроенергия, като използват възобновяеми енергийни източници и нови товари, напр. термопомпи и електрически превозни средства. За целта операторите на разпределителни системи следва да имат възможност и да са насърчавани да ползват услуги от разпределени енергийни ресурси като оптимизация на потреблението и съхраняване на енергията, основани на пазарни процедури, за да експлоатират ефикасно своите мрежи и да избягват скъпоструващото разширяване на мрежите. Държавите членки следва да предприемат подходящи мерки като напр. национални мрежови кодекси и пазарни правила, както и да стимулират операторите на разпределителни системи чрез мрежови тарифи, които не създават пречки пред гъвкавостта или подобряването на енергийната ефективност на мрежата. Държавите членки следва също така да въведат планове за развитие на мрежата по отношение на разпределителните системи с цел да подкрепят интегрирането на инсталациите за производство, използващи възобновяеми енергийни източници, да улеснят разработването на съоръжения за съхраняване на енергия и електрификацията на транспортния сектор, както и да предоставят на потребителите на системата адекватна информация по отношение на предвижданите разширения или модернизации на мрежата, тъй като понастоящем подобна процедура не съществува в по-голямата част от държавите членки.

↓ 2009/72/ЕО съображение 26

- (43) Недискриминационният достъп до разпределителната мрежа определя достъпа надолу по веригата до клиенти на дребно. ~~Възможностите за дискриминация по отношение на достъпа и инвестициите на трети страни все пак са от по-малко значение на равнище разпределение, отколкото на равнище пренос, където претоварването и влиянието на свързаните с производството или доставката интереси са обикновено по-значителни, отколкото на равнище разпределение~~ Освен това, съгласно Директива 2003/54/ЕО, правното и функционално отделение на операторите на разпределителни системи се изисква едва от 1 юли 2007 г. и въздействието му върху вътрешния пазар на електроенергия тепърва следва да се оцени. Действащите правила за правно и функционално отделение могат да доведат до ефективно отделение, при условие че бъдат по-ясно определени и правилно прилагани, а спазването им — следено отблизо. За да бъдат създадени условия на равнопоставеност на пазара на дребно, дейностите на операторите на разпределителни системи следва да бъдат наблюдавани, за да не им се дава възможност да се възползват от вертикалната си интеграция с оглед на

конкурентното си положение на пазара, особено по отношение на битовите и малките небитови клиенти.

↓ 2009/72/ЕО съображение 30

- (44) Когато затворена разпределителна система се използва за осигуряване на оптимална ефикасност на интегрирани доставки на енергия, изискващи специфични оперативни стандарти, или затворена разпределителна система се поддържа основно за използване от собственика на системата, следва да е възможно освобождаване на оператора на разпределителната система от задължения, които биха представлявали прекомерна административна тежест поради специфичното естество на връзката между оператора на разпределителната система и ползвателите на системата. Промислени и търговски обекти или обекти, предлагащи съвместни услуги, като сгради на железопътни гари, летища, болници, големи къмпинги с интегрирани съоръжения или химически заводи могат да включват затворени разпределителни системи поради специфичното естество на тяхната дейност.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 8

- (45) За да се гарантира конкуренцията и доставките на електроенергия на най-конкурентни цени, държавите членки и националните регулаторни органи следва да улесняват трансграничния достъп за нови доставчици на електроенергия от различни енергийни източници, както и за нови производители на електроенергия.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 9

- (46) Без ефективно отделяне на мрежите от дейностите по производство и доставка („ефективно отделяне“) съществува вътрешно присъщ риск от дискриминация не само в експлоатацията на мрежата, но и в стимулите на вертикално интегрираните предприятия да инвестират адекватно в мрежите си.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 11

- (47) Единствено отстраняването на стимулите за вертикално интегрираните предприятия да дискриминират конкурентите си по отношение на достъпа до мрежата и инвестициите може да осигури ефективно отделяне. Отделянето на собствеността, което предполага определянето на собственика на мрежата за системен оператор и неговата независимост от свързаните с доставката и производството интереси, е ефективен и стабилен начин за разрешаване на вътрешно присъщия конфликт на интереси и за гарантиране сигурността на доставките. Поради тази причина в своята резолюция от 10 юли 2007 г. относно

перспективите за вътрешния пазар на газ и електроенергия³⁶, Европейският парламент посочи отделянето на собствеността на равнище пренос като най-ефективния инструмент ~~„чрез който да се стимулират“~~ за стимулиране на инвестициите в инфраструктура по недискриминационен начин, на равнопоставения достъп на нови участници до мрежата и на прозрачността на пазара. Ето защо във връзка с отделянето на собствеността, от държавите членки следва да се изисква да гарантират, че едно и също лице или едни и същи лица нямат право да упражняват контрол върху предприятие за производство или доставка, ако едновременно с това упражняват контрол или каквито и да е права върху оператор на преносна система или върху преносна система. Обратно, правото на контрол над преносна система или оператор на преносна система следва да изключва възможността за упражняване на контрол или други права по отношение на предприятие за производство или доставка. В тези рамки, предприятие за производство или доставка следва да може да има миноритарно дялово участие в оператор на преносна система или в преносна система.

↓ 2009/72/ЕО съображение 12

- (48) Всяка система за отделяне следва ефективно да отстранява какъвто и да е конфликт на интереси между производители, доставчици и оператори на преносни системи, за да се създадат стимули за необходимите инвестиции и да се гарантира достъпът на нови участници на пазара при условията на прозрачен и ефикасен регулаторен режим, както и следва да не създава прекалено тежък регулаторен режим за националните регулаторни органи.

↓ 2009/72/ЕО съображение 14

- (49) Поради факта, че отделянето на собствеността изисква в някои случаи реструктуриране на предприятия, на държавите членки, които решат да извършат отделяне на собствеността, следва да бъде предоставено допълнително време за прилагането на съответните разпоредби. Освен това с оглед на вертикалните връзки между секторите на електроенергия и на природен газ, разпоредбите за отделяне следва да се прилагат и в двата сектора.

↓ 2009/72/ЕО съображение 15

- (50) Във връзка с отделянето на собствеността, за да се гарантира пълната независимост на експлоатацията на мрежите от свързаните с доставката и производството интереси и за да се предотврати обменът на поверителна информация, едно и също лице не следва да бъде член на управителните съвети едновременно на оператор на преносна система или преносна система и на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка. По същата причина едно и също лице не следва да има правото да назначава членове на управителните съвети на оператор на преносна система или преносна

³⁶ ОВ С 175 Е, 10.7.2008 г., стр. 206

система и едновременно с това да упражнява контрол или някакви права върху предприятие за производство или доставка.

↓ 2009/72/ЕО съображение 16

- (51) Създаването на системен оператор или на преносен оператор, независими от свързаните с доставката и производството интереси, следва да даде възможност на вертикално интегрирано предприятие да запази собствеността си върху свързаните с мрежите активи, като едновременно с това изпълнява изискването за ефективно отделяне на интересите, при условие че такъв независим системен оператор или такъв независим преносен оператор изпълнява всички функции на системен оператор, и при наличието на подробни нормативни разпоредби и засилен регулаторен надзор.
-

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
съображение 17

- (52) Когато на 3 септември 2009 г. предприятие, което притежава преносна система ☒ е било ☒ е част от вертикално интегрирано предприятие, на държавите членки следователно следва да бъде предоставен избор между отделяне на собствеността и създаване на системен оператор или преносен оператор, който е независим от свързаните с доставката и производството интереси.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 18

- (53) За да се запазят изцяло интересите на акционерите/съдружниците във вертикално интегрираните предприятия, държавите членки следва да могат да избират как да прилагат отделянето на собствеността — чрез пряко прехвърляне или чрез разделяне на акциите/дяловете на интегрираното предприятие на акции/дялове на предприятие на мрежата и акции на оставащото предприятие за доставка и производство, при условие че са спазени изискванията за отделяне на собствеността.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 19

- (54) Пълната ефективност на възможните решения за създаването на независим системен оператор или независим преносен оператор следва бъде гарантирана чрез конкретни допълнителни правила. Правилата за независим преносен оператор осигуряват подходяща регулаторна рамка за гарантиране на лоялна конкуренция, достатъчно инвестиции, достъп за нови участници на пазара и интегриране на пазарите на електроенергия. Ефективното отделяне чрез независим преносен оператор следва да се основава върху стълб от организационни мерки и мерки, свързани с управлението на операторите на преносни системи, и върху стълб от мерки, свързани с инвестициите, свързването в мрежата на нови производствени мощности и интеграцията на пазарите посредством регионално сътрудничество. Независимостта на

преносния оператор следва също така, *inter alia*, да се гарантира чрез определени „периоди за анализ“, по време на които не се упражнява никаква управленска или друга подобна дейност, предоставяща достъп до същата информация, която е възможно да бъде придобита при упражняването на управленска дейност във вертикално интегрираното предприятие. ~~Моделът на ефективно отделяне чрез независим преносен оператор е в съответствие с изискванията, определени от Европейския съвет на неговото заседание от 8 и 9 март 2007 г.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 21

- (55) Държава членка има право да избере пълно отделяне на собствеността на територията си. Когато държава членка е упражнила това си право, предприятието няма право да създава независим системен оператор или независим преносен оператор. Освен това, предприятие, което изпълнява някоя от функциите по производство или доставка, не може да упражнява пряк или непряк контрол или каквото и да е право върху оператор на преносна система от държава членка, която е избрала пълно отделяне на собствеността.

↓ 2009/72/ЕО съображение 23

- (56) Прилагането на ефективно отделяне следва да бъде съобразено с принципа на недискриминация между публичния и частния сектор. За тази цел едно и също лице не следва да има възможност да упражнява контрол или други права, в нарушение на правилата за отделяне на собствеността или на избора на независим системен оператор, поотделно или заедно с други лица, върху състава, гласуването или вземането на решения от органите както на операторите на преносни системи или преносните системи, така и на предприятията за производство или доставка. По отношение на отделянето на собствеността и избора на независим системен оператор, при условие че съответната държава членка може да покаже, че изискването е спазено — два отделни публични органа следва да са в състояние да контролират дейностите по производство и доставка, от една страна, и дейностите по преноса, от друга страна.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
съображение 24

- (57) Напълно ефективното отделяне на дейностите, свързани с мрежата от дейностите по доставка и производство следва да се прилага в ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ както за предприятията от ~~Общността~~ ☒ Съюза, ☒ така и за предприятия извън ~~нея~~ ☒ него ☒. За да се гарантира, че дейностите по експлоатацията на мрежите и дейностите за доставка и производство остават независими едни от други в ~~цялата~~ ☒ ~~Общност~~ ☒ целия Съюз ☒ регулаторните органи следва да имат правомощия да отказват сертифициране на оператори на

преносни системи, които не спазват разпоредбите за отделяне. За да се осигури последователното прилагане на тези правила в ~~цялата Общност~~ ☒ целия Съюз ☒, регулаторните органи следва в най-голяма степен да отчитат становището на Комисията, когато вземат решения във връзка със сертифицирането. В допълнение, за да се осигури изпълнението на международните задължения на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, както и солидарност и енергийна сигурност в рамките на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, Комисията следва да има правото да дава становища за сертифициране по отношение на собственик на преносна система или оператор на преносна система, който се контролира от лице или лица от трета държава или трети държави.

↓ 2009/72/ЕО съображение 31

- (58) Разрешителните процедури не следва да водят до административна тежест, несъразмерна на големината и потенциалното влияние на производителите на електроенергия. Прекомерно продължителните разрешителни процедури може да представляват препятствие за достъпа на нови участници до пазара.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 34

- (59) Регулаторите на енергия следва да могат да вземат решения по отношение на всички важни въпроси, свързани с регулирането, за да функционира правилно вътрешният пазар на електроенергия и да бъдат напълно независими от всякакви други обществени или частни интереси. Това не възпрепятства нито съдебния контрол, нито парламентарния надзор в съответствие с конституционното право на държавите членки. Освен това одобряването на бюджета на регулаторите от националния законодател не представлява пречка за бюджетна автономност. Разпоредбите, свързани с автономността при изпълнението на бюджета, предоставен на регулаторния орган, следва да бъдат прилагани в рамките, определени от националните право и правила за бюджета. Като допринасят за независимостта на националните регулаторни органи от политически или икономически интереси чрез подходяща ротационна схема, държавите членки следва да могат да вземат надлежно предвид наличните човешки ресурси и състава на съвета.
-

↓ 2009/72/ЕО съображение 36

- (60) Националните регулаторни органи следва да бъдат в състояние да определят или одобряват тарифите или методиките, на които се основава изчисляването на тарифите, въз основа на предложение от оператора на преносната система или оператора(ите) на разпределителни системи или въз основа на предложение, договорено между този/тези оператор(и) и ползвателите на мрежата. При изпълнение на тези задачи националните регулаторни органи следва да гарантират, че тарифите за пренос и разпределение са недискриминационни и отразяват разходите, и следва да вземат предвид дългосрочните, маргиналните, избегнатите мрежови разходи от разпределеното производство и мерки за управление на търсенето.

↓ 2009/72/ЕО съображение 37
(адаптиран)
→₁ 2009/72/ЕО съображение 38

- (61) Регулаторите на енергия следва да имат правомощието да издават обвързващи решения спрямо електроенергийните предприятия и да им налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, когато не изпълняват задълженията си или да предлагат на компетентен съд да им налага такива санкции. →₁ ☒ За целта ☒ ~~Оевен това~~, регулаторните органи ☒ следва са в състояние да ☒ ~~разполагат с правомощията да~~ изискват съответна информация от електроенергийните предприятия, да провеждат подходящи и достатъчни разследвания и да уреждат спорове. ◀ На регулаторите на енергия следва да бъдат предоставени и правомощия да вземат решения, независимо от прилагането на правилата за конкуренцията, относно въвеждането на подходящи мерки за гарантиране на ползи за клиентите чрез насърчаване на ефективната конкуренция, необходима за правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. ~~Създаването на виртуални електроцентрали — програма за предоставяне на електроенергия, чрез която електроенергийните предприятия се задължават или да продадат, или да осигурят определен обем електроенергия или да предоставят достъп до част от своите производствени мощности, на заинтересовани доставчици за определен период от време — е една от възможните мерки, които може да бъдат използвани за насърчаване на ефективна конкуренция и за гарантиране на правилното функциониране на пазара. На регулаторите на енергия следва също да се предоставят правомощия да допринасят за осигуряването на високи стандарти за универсални и обществени услуги в съответствие с изискванията за отваряне на пазара, за защита на уязвимите клиенти, както и за пълната ефективност на мерките за защита на потребителите. Тези разпоредби следва да не засягат нито правомощията на Комисията относно прилагането на правилата за конкуренция, включително контрола върху слиянията е общностно измерение, нито правилата за вътрешния пазар, като например свободното движение на капитали. Независимият орган, пред който има право да обжалва дадена страна, засегната от решението на национален регулатор, може да бъде съд или друг правораздавателен орган, упълномощен да осъществява съдебен контрол.~~

↓ 2009/72/ЕО, съображение 37
(адаптиран)

- (62) ~~Регулаторите на енергия следва да имат правомощието да издават обвързващи решения спрямо електроенергийните предприятия и да им налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, когато не изпълняват задълженията си или да предлагат на компетентен съд да им налага такива санкции. На регулаторите на енергия следва да бъдат предоставени и правомощия да вземат решения, независимо от прилагането на правилата за конкуренцията, относно въвеждането на подходящи мерки за гарантиране на ползи за клиентите чрез насърчаване на ефективната конкуренция, необходима за правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. Създаването на виртуални електроцентрали — програма за предоставяне на електроенергия,~~

~~чрез която електроенергийните предприятия се задължават или да продадат, или да осигурят определен обем електроенергия или да предоставят достъп до част от своите производствени мощности, на заинтересовани доставчици за определен период от време — е една от възможните мерки, които може да бъдат използвани за насърчаване на ефективна конкуренция и за гарантиране на правилното функциониране на пазара.~~ На регулаторите на енергия следва също да се предоставят правомощия да допринасят за осигуряването на високи стандарти за универсални и обществени услуги в съответствие с изискванията за отваряне на пазара, за защита на уязвимите клиенти, както и за пълната ефективност на мерките за защита на потребителите. Тези разпоредби следва да не засягат нито правомощията на Комисията относно прилагането на правилата за конкуренция, включително контрола върху сливанията ~~е общностно измерение~~ ☒ със значение на равнището на Съюза ☒, нито правилата за вътрешния пазар, като например свободното движение на капитали. Независимият орган, пред който има право да обжалва дадена страна, засегната от решението на национален регулатор, може да бъде съд или друг правораздавателен орган, упълномощен да осъществява съдебен контрол.

↓ 2009/72/ЕО съображение 63
⇒ нов

- (63) Съгласно [преработения текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ~~Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия~~ ⁽¹⁴⁾, Комисията може да приема насоки ⇒ или мрежови кодекси ⇐ с оглед на постигане необходимото равнище на хармонизация. Такива насоки ⇒ или мрежови кодекси ⇐, които представляват обвързващи мерки за изпълнение, също с оглед на някои разпоредби на настоящата директива, са полезен инструмент, който при необходимост може бързо да бъде адаптиран.

↓ нов

- (64) Държавите членки и договарящите се страни от Енергийната общност следва да работят в тясно сътрудничество по всички въпроси, свързани с разработването на интегриран регион за търговия с електроенергия, и следва да не вземат мерки, които застрашават по-нататъшната интеграция на пазарите на електроенергия или сигурността на доставките на държавните членки и договарящите се страни от Енергийната общност.
- (65) Настоящата директива следва да се разглежда съвместно с [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложени с COM(2016)861/2], в който се определят основните принципи на новата структура на пазара на електроенергия, които ще дадат възможност за по-добро възнаграждаване на гъвкавостта, ще осигурят адекватни ценови сигнали и ще гарантират развитието на функциониращи интегрирани краткосрочни пазари. В [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] също се определят нови правила в различни области, в това число в областта на механизмите за осигуряване на капацитет и сътрудничеството между операторите на преносни системи.

↓ 2009/72/ЕО, съображение 62
(адаптиран)

- (66) Доколкото целта на настоящата директива, а именно създаването на напълно работещ вътрешен пазар на електроенергия, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки и следователно може по-добре да бъде постигната на ~~общностно равнище~~ ☒ равнището на Съюза ☒, ~~Общността~~ ☒ Съюзът ☒ може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, определен в член 5 от Договора ☒ за Европейския Съюз ☒. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

↓ 2009/72/ЕО съображение 68

- (67) Настоящата директива защита основните права и спазва принципите, признати по-конкретно от Хартата на основните права на Европейския съюз³⁷.

↓ НОВ

- (68) С цел да се осигури минималната степен на хармонизация, необходима за постигането на целта на настоящата директива, на Комисията следва да се делегира правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от Договора, за да приема насоки относно обхвата на задълженията на регулаторните органи да си сътрудничат един с друг и с Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия („Агенцията“) и за определяне на детайлите на процедурата. От особена важност е Комисията да провежда необходимите консултации по време на подготвителната работа, включително и на експертно равнище, като консултациите се провеждат в съответствие с принципите, предвидени в Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.³⁷ По-специално, с цел осигуряване на равно участие в изготвянето на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, а техни експерти систематично имат достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с изготвянето на делегирани актове
- (69) С цел да се осигурят еднакви условия за изпълнението на настоящата директива, на Комисията следва да се предоставят изпълнителни правомощия с цел да се определи общ европейски формат на данните и недискриминационни и прозрачни процедури за достъп до данните от измерването, данните за потреблението, както и данните, необходими за смяната на доставчика от потребителя. Посочените правомощия следва да се упражняват в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и Съвета³⁸.

³⁷ ОВ L 123, 12.5. 2016 г., стр. 1.

³⁸ Регламент (ЕС) № 182/2011 на европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на

- (70) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното законодателство трябва да бъде ограничено до разпоредбите, които представляват изменение по същество в сравнение с предходната директива. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от предходните директиви.
- (71) В съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и Комисията относно обяснителните документи³⁹ държавите членки се задължават да приложат, в обосновани случаи, към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между компонентите на дадена директива и съответните елементи от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята предоставянето на такива документи за основателно.

↓ НОВ

- (72) Настоящата директива не засяга задълженията на държавите членки относно срока за транспониране в националното законодателство и датата на прилагане на директивата, посочена в приложение IV.

↓ 2009/72/ЕО съображение 67
(адаптиран)

- (73) ~~Предвид обхвата на измененията, които се правят с настоящата директива в Директива 2003/54/ЕО, е желателно, от съображения за яснота и рационалност, въпросните разпоредби да бъдат преработени през организирането им в единен текст в нова директива.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 5

~~Сигурното снабдяване с електроенергия е от съществено значение за развитието на европейското общество, за прилагането на устойчива политика в областта на изменението на климата и за насърчаването на конкурентоспособността в рамките на вътрешния пазар. За тази цел трансграничните междусистемни връзки следва да бъдат развити допълнително с оглед да се гарантират доставките на всички енергийни източници на най-конкурентни цени както за потребителите, така и за промишлеността в рамките на Общността.~~

държавите-членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

³⁹

ОВ C 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

↓ 2009/72/ЕО съображение 59

~~Развитието на истински вътрешен пазар на електроенергия, чрез свързана през Общността мрежа, следва да бъде една от основните цели на настоящата директива, поради което регулаторните въпроси относно трансграничните междусистемни връзки и регионалните пазари следва да бъдат една от основните задачи на регулаторните органи, по целесъобразност в тясно сътрудничество с Агенцията.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 7

~~Съобщението на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавено „Енергийна политика за Европа“ подчерта значението на завършването на вътрешния пазар на електроенергия и на създаването на условия на равнопоставеност за всички предприятия за електроенергия, установени в Общността. Съобщенията на Комисията от 10 януари 2007 г., озаглавени „Перспективи за вътрешния пазар на газ и електроенергия“ и „Разследване по силата на член 17 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на европейските сектори на газ и електроенергия (окончателен доклад)“ показват, че действащите правила и мерки не осигуряват необходимата рамка за постигане на целта — добре функциониращ вътрешен пазар.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 4

~~Въпреки това, понастоящем съществуват пренятетвия пред продажбата на електроенергия в Общността при условия на равнопоставеност, без дискриминация и пречки. По специално, все още не съществува недискриминационен достъп до мрежата и еднакво ефективно ниво на регулаторен надзор във всяка държава-членка.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 41

~~Държавите-членки или, когато държавата-членка е предвидила това — регулаторният орган — следва да насърчава съставянето на договори за прекъсваемо снабдяване.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 6

~~Един добре функциониращ вътрешен пазар на електроенергия следва да осигурява на производителите подходящи стимули за инвестиции в ново производство на електроенергия, включително електроенергия от възобновяеми енергийни източници, като се обръща особено внимание на най-изолираните държави и региони в енергийния пазар на Общността. Един добре функциониращ пазар следва също така да осигурява на потребителите адекватни мерки за насърчаване на по-ефикасно използване на енергията, предпоставка за което е сигурността на енергийните доставки.~~

↓ 2009/72/EO съображение 32

~~Следва да бъдат взети допълнителни мерки, за да се осигурят прозрачни и недискриминационни тарифи за достъп до мрежите. Тези тарифи следва да са приложими към всички ползватели на системата на недискриминационна основа.~~

↓ 2009/72/EO съображение 20

~~С цел развитие на конкуренцията на вътрешния пазар на електроенергия, големите небитови клиенти следва да могат да избират своите доставчици, както и да сключват договори с няколко доставчика, за задоволяване на нуждите си от електроенергия. Такива клиенти следва да бъдат защитени срещу клаузи за изключителност в договори, чиято цел е изключване на конкурентни и/или допълнителни оферти.~~

↓ 2009/72/EO съображение 51

~~Интересите на потребителите следва да бъдат в основата на настоящата директива, а качеството на услугите следва да бъде основна отговорност на електроенергийните предприятия. Необходимо е съществуващите права на потребителите да бъдат укрепени и гарантирани и те следва да включват по-голяма прозрачност. Защитата на потребителите следва да гарантира, че всички потребители в рамките на Общността се ползват от конкурентния пазар. Държавите-членки, или когато държавата-членка е предвидила това – регулаторните органи, следва да осигуряват прилагането на правата на потребителите.~~

↓ 2009/72/EO съображение 29

~~За да се избегне налагането на несъразмерна финансова и административна тежест върху малки оператори на разпределителни системи, държавите-членки следва да имат възможност, където е необходимо, да освобождават съответните предприятия от правните изисквания за отделяне на разпределението.~~

↓ 2009/72/EO съображение 28

~~При малките системи може да бъде необходимо да се осигури предоставянето на допълнителни услуги от операторите на преносни системи, взаимосвързани с малки системи.~~

↓ 2009/72/EO съображение 10

~~Предвидените в Директива 2003/54/EO правила за правно и функционално отделяне обаче не доведоха до ефективно отделяне на операторите на преносни системи. Ето защо на заседанието си в Брюксел на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за „ефективното отделяне на дейностите по доставка и производство от дейностите по експлоатация на мрежите“.~~

↓ 2009/72/EO съображение 13

~~Определението на понятието „контрол“ е заимствано от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятия (Регламент за сливанията на ЕО)⁴⁰.~~

↓ 2009/72/EO съображение 43

~~Почти всички държави-членки решиха да осигурят конкуренция на пазара на производство на електроенергия чрез прозрачна разрешителна процедура. Вее пак държавите-членки следва да осигурят възможност за допринасяне за сигурността на доставките чрез въвеждане на тръжна процедура или еквивалентна процедура, в случай че не бъде изградена достатъчна електропроизводителна мощност въз основа на разрешителна процедура. Държавите-членки следва да имат възможността, в интерес на околната среда и насърчаването на съвсем нови технологии, да организират търгове за изграждане на нови мощности въз основа на публикувани критерии. Такива нови мощности включват, inter alia, електроенергия от възобновяеми енергийни източници и комбинирано производство на топлинна енергия и електроенергия.~~

↓ 2009/72/EO съображение 33

~~Директива 2003/54/EO въведе изискване държавите-членки да създадат регулатори със специална компетентност. При все това опитът показва, че ефективността на регулиране често е ограничена от липсата на независимост на регулаторите от правителството и на недостатъчните им правомощия и разпоредителна власт. Поради тази причина на заседанието си на 8 и 9 март 2007 г. Европейският съвет прикани Комисията да разработи законодателни предложения за по-нататъшно хармонизиране на правомощията и за укрепване на независимостта на националните регулатори на енергия. Следва да е възможно тези национални регулаторни органи да са едновременно компетентни по отношение на секторите на електроенергия и на природен газ.~~

⁴⁰

ОВ L 24, 29.1.2004 г., стр. 1

↓ 2009/72/ЕО съображение 38

~~Всяко хармонизиране на правомощията на националните регулаторни органи следва да включва правомощия да предоставят стимули на електроенергийните предприятия и да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на електроенергийните предприятия, или да предлагат на компетентен съд да наложи такива санкции. Освен това регулаторните органи следва да разполагат с правомощията да изискват съответна информация от електроенергийните предприятия, да провеждат подходящи и достатъчни разследвания и да уреждат спорове.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 61

~~Регулаторните органи следва също да предоставят информация относно пазара, за да позволят на Комисията да следи и наблюдава вътрешния пазар на електроенергия и краткосрочното, средносрочното и дългосрочното му развитие, включително такива аспекти като производствен капацитет, различни източници на производство на електроенергия, инфраструктури за пренос и разпределение, качество на услугите, трансгранична търговия, управление на претоварването, инвестиции, цени на едро и потребителски цени, ликвидност на пазара, както и подобрения на екологичните показатели и на ефикасността. Националните регулаторни органи следва да докладват на органите по конкуренция и на Комисията относно онези държави-членки, в които цените затрудняват конкуренцията и правилното функциониране на пазара~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 42

~~Цялата промишленост и търговия на Общността, включително малките и средни предприятия, както и всички граждани на Съюза, които се ползват от икономическите предимства на вътрешния пазар, следва също така да имат възможността да се ползват от високи нива на защита на потребителите и по-специално на битовите клиенти и, когато държавите-членки смятат за подходящо малките предприятия следва също да имат възможността да се ползват от гаранции за обществени услуги, особено по отношение на сигурност на доставките и разумни тарифи, за целите на справедливостта, конкурентоспособността и коевено за създаване на заетост. Тези клиенти следва също така да имат достъп до избор, справедливи условия, представителство и механизми за уреждане на спорове.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 45

~~Държавите-членки следва да гарантират, че битовите клиенти и, когато държавите-членки смятат за подходящо, малките предприятия се ползват от правото да им бъде доставяна електроенергия с определено качество при изцяло съпоставими, прозрачни и разумни цени. За да се осигури запазването на високи нива на обществени услуги в Общността, всички мерки, предприети от държавите-членки за постигане на целта на настоящата директива, следва да се нотифицират редовно на Комисията. Комисията следва периодично да публикува доклад, в който се анализират мерките, взети на национално ниво за постигане на целите, свързани с обществените услуги, и се прави~~

~~сравнение на тяхната ефективност с оглед на даването на препоръки относно мерките, които да бъдат взети на национално ниво за постигане на високи стандарти на обществени услуги. Държавите-членки следва да предприемат необходимите мерки, за да защитят уязвимите клиенти в условията на вътрешен пазар на електроенергия. Такива мерки може да се различават в зависимост от конкретните условия в съответните държави-членки и може да включват конкретни мерки, свързани с плащането на сметките за електроенергия или по-общо мерки, предвидени в системата за социална сигурност. Когато универсална услуга се предоставя и на малки предприятия, мерките за гарантиране на тази универсална услуга може да се различават освен това дали се отнасят за битови клиенти или малки предприятия.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 46

~~Спазването на изискванията за обществени услуги е основно изискване на настоящата директива и е важно в нея да бъдат определени общите минимални стандарти, които да се зачитат от всички държави-членки, които разглеждат целите на защита на потребителите, сигурност на доставките, опазване на околната среда и равностойни нива на конкуренция във всички държави-членки. Важно е изискванията за обществени услуги да се тълкуват на национална основа, отчитайки местните обстоятелства и при опазване на правото на Общността.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 50

~~Необходимо е изискванията за обществена услуга, включително по отношение на универсалната услуга, и общите минимални стандарти, които произтичат от тях, да бъдат още по-строги, за да се гарантира на всички потребители, и по-специално на уязвимите потребители, възможността да извличат ползи от конкуренцията и от справедливите цени. Изискванията за обществени услуги следва да се определят на национално равнище, като се вземат предвид националните особености; правото на Общността следва обаче да се спазва от държавите-членки. Гражданите на Съюза и, когато държавите-членки сметнат за подходящо – малките предприятия, следва да имат възможността да се ползват от задължения за обществени услуги, по-специално по отношение на сигурност на доставките и разумни цени. Достъпът до обективни и прозрачни данни за потреблението е ключов аспект на доставките за клиенти. Следователно потребителите следва да имат достъп до данните за тяхното потребление и свързаните с него цени и разходи за услугите, за да могат да отправят покани към конкурентни предприятия за представяне на предложения на базата на тези данни. Потребителите следва също да имат правото да бъдат надлежно информирани за своето потребление на енергия. Авансовите плащания следва да отразяват вероятното потребление на електроенергия, а различните системи за плащане следва да не бъдат дискриминиращи. Информацията за разходите за енергия, предоставяна достатъчно често на потребителите, ще създаде стимули за спестяване на енергия, тъй като ще предостави на клиентите пряка обратна връзка относно ефекта от инвестициите в енергийната ефективност и промяната на поведението. В това отношение пълното изпълнение на Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване~~

~~на енергийни услуги⁴¹ ще помогне на потребителите да намалят своите разходи за електроенергия.~~

↓ 2009/72/ЕО съображения 64 и 65

~~Мерките, необходими за изпълнение на настоящата директива, следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г. за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията⁴².~~

~~По специално на Комисията следва да бъде предоставено правомощие да приеме насоките, необходими за осигуряването на минималната степен на хармонизация, нужна за постигането на целта на настоящата директива. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ с нови несъществени елементи, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедура по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 66

~~В съответствие с точка 34 от Междунститутционалното споразумение за по-добро законотворчество⁴³ държавите-членки се насърчават да съставят за себе си и в интерес на Общността техни собствени таблици, илюстриращи, доколкото е възможно, съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 25

~~Сигурността на доставките на енергия е основен елемент от обществената сигурност и следователно е неразривно свързана с ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия и с интегрирането на изолираните пазари на електроенергия на държави-членки. Електроенергията може да достигне до гражданите на Съюза единствено посредством мрежата. Функциониращите пазари на електроенергия, и по-специално мрежите и другите активи, свързани с доставката на електроенергия, са от основно значение за обществената сигурност, за конкурентоспособността на икономиката и за благосъстоянието на гражданите на Съюза. По тази причина лица от трети държави следва да имат възможността да контролират преносна система или оператор на преносна система единствено ако те отговарят на изискванията на~~

⁴¹ ОВ L 114, 27.4.2006 г., стр. 64.

⁴² ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

⁴³ ОВ C 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

~~ефективно отделяне, които се прилагат в рамките на Общността. Без да се засягат международните ѝ задължения, Общността счита, че секторът на преносните системи на електроенергия е от голямо значение за нея и затова са необходими допълнителни защитни мерки за осигуряване сигурността на доставките на енергия за Общността, за да бъдат избегнати всякакви заплахи за обществения ред и обществената сигурност в Общността и за благосъстоянието на гражданите на Съюза. Сигурността на доставката на енергия за Общността изисква, по специално, оценка на независимостта на експлоатацията на мрежите, нивото на зависимост на Общността и на отделните държави-членки от доставките на енергия от трети държави, както и на третирането на вътрешната и външната търговия и на инвестициите в областта на енергията в дадена трета държава. Поради това сигурността на доставките следва да бъде оценявана в контекста на фактическите обстоятелства при всеки отделен случай, както и на правата и задълженията, произтичащи от международното право, по специално от международните споразумения между Общността и съответната трета държава. Когато е уместно, Комисията се насърчава да представя препоръки за договаряне на съответни споразумения с трети държави, които разглеждат въпроса за сигурността на доставките на енергия за Общността, или да включва необходимите въпроси в други преговори с тези трети държави.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 35

~~За да се осигури ефективен пазарен достъп за всички участници на пазара, включително нови участници, е необходимо въвеждането на недискриминационни и отразяващи разходите механизми на балансиране. Веднага щом като пазарът на електроенергия придобие достатъчна ликвидност, това следва да бъде постигнато чрез установяването на прозрачни пазарно основани механизми за доставка и закупуване на електроенергия, необходими в контекста на изнекванията за балансиране. При отсъствието на подобен ликвиден пазар, националните регулаторни органи следва да играят активна роля за осигуряване на тарифи за балансиране, които са недискриминационни и отразяват разходите. В същото време следва да бъдат осигурени подходящи стимули за балансиране на подаването и поемането на електроенергия и да не се допуска излагането на системата на опасност. Операторите на преносни системи следва да улесняват участието на крайни клиенти и на групи от крайни клиенти в пазарите за резервна енергия и балансираните пазари.~~

↓ 2009/72/ЕО съображения 39 и 40

~~Вътрешният пазар на електроенергия страда от липсата на ликвидност и прозрачност, което пречи на ефикасното разпределение на ресурсите, предназначено от рискове и навлизането на нови участници на пазара. Съществува необходимост от укрепване на конкуренцията и сигурността на доставките чрез улесняване на интегрирането на нови електроцентрали в електроенергийната мрежа във всички държави-членки, по специално чрез насърчаване на нови участници на пазара. Доверието в пазара, ликвидността му и броят на участниците трябва да се увеличат и по тази причина трябва да се засили регулаторният надзор над предприятията за доставка на електроенергия. Тези изнеквания следва да не засягат действащото право на Общността~~

~~по отношение на финансовите пазари и следва да бъдат в съответствие с него. Необходимо е регулаторите на енергия и регулаторите на финансови пазари да си сътрудничат, за да могат взаимно да си предоставят възможност за наблюдение на съответните пазари.~~

~~Преди приемането от Комисията на насоки за по-подробно определяне на изискванията за съхранение на документацията, Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия, създадена с Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия⁴⁴) („Агенцията“) и Европейският комитет на регулаторите на ценни книжа (ЕКРЦК), създаден с Решение 2009/77/ЕО на Комисията⁴⁵ следва съвместно да обсъждат и да предоставят съвети на Комисията относно съдържанието на насоките. Агенцията и ЕКРЦК следва да си сътрудничат и при по-нататъшното проучване и предоставяне на съвети относно това дали сделките с договори за доставка на електроенергия и на електроенергийни деривати също следва да се подчиняват на изискванията за прозрачност преди или след сключването на сделките и какво следва да е съдържанието на тези изисквания.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 44

~~В интерес на сигурността на доставките балансът между предлагане и търсене в отделна държава-членка следва да се наблюдава и такова наблюдение следва да бъде последвано от доклад за положението на общоествно равнище, като се отчетат междусистемният капацитет между зоните. Такова наблюдение следва да се извършва достатъчно своевременно, за да се даде възможност за вземането на подходящи мерки, ако сигурността на доставките е изложена на риск. Изграждането и поддържането на необходимата инфраструктура на мрежата, включително междусистемен капацитет, следва да допринесат за гарантирането на стабилни доставки на електроенергия. Поддържането и изграждането на необходимата мрежова инфраструктура, включително междусистемен капацитет и децентрализирано производство на електроенергия, са важни елементи за осигуряване на стабилни доставки на електроенергия.~~

↓ 2009/72/ЕО съображение 58

~~С оглед създаването на вътрешен пазар на електроенергия, държавите-членки следва да насърчават интеграцията на националните си пазари и сътрудничеството между системните оператори на общоествно и регионално равнище, като бъдат обхванати също така изолираните системи, които формират електроенергийни острови, които продължават да съществуват в Общността.~~

⁴⁴ ОВ L 211, 2.3.2009 г., стр. 1.

⁴⁵ ОВ L 25, 29.1.2009 г., стр. 18.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ~~ПРИЛОЖНО ПОЛЕ~~ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет ~~и приложно поле~~

Настоящата директива установява общите правила за производството, преноса, разпределението, ⇒ съхраняването ⇒ и доставката на електроенергия, както и разпоредби относно защитата на потребителите, с оглед на ~~усъвършенстването и~~ ⇒ създаването на наистина интегрирани, ⇒ ~~интегрирането~~ конкурентни ⇒, ориентирани към потребителя и гъвкави ⇒ пазари на електроенергия в ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒. ⇒ Като се използват предимствата на интегрирания пазар, с директивата се поставя целта да се гарантират достъпни цени на енергията за потребителите, висока степен на сигурност на енергийните доставки, както и плавен преход към декарбонизирана енергийна система. ⇒ . Тя определя ⇒ основните ⇒ правилата, свързани с организацията и функционирането на ☒ европейския ☒ електроенергийния ⇒ електроенергиен ⇒ сектор, ⇒ по-специално правилата за оправомощаването и защитата на потребителите, за ⇒ свободния достъп до ⇒ интегрирания ⇒ пазар, ⇒ за достъпа на трети страни до преносната и разпределителната инфраструктура, за правилата за отделяне и за независимите национални енергийни регулатори. ⇒ ~~критериите и процедурите, приложими към организирането на търгове и към предоставянето на разрешения и управлението на системите.. Тя урежда също така задълженията за предоставяне на универсална услуга и правата на потребителите на електроенергия и изяснява изискванията по отношение на конкуренцията.~~

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „клиент“ означава клиент на едро или краен клиент на електроенергия;

82. „клиент на едро“ означава физическо или юридическо лице, което купува електроенергия с цел препродажба в рамките на системата, в която то е установено, или извън нея;

93. „краен клиент“ означава клиент, купуващ електроенергия за собствено ползване;

104. „битов клиент“ означава клиент, купуващ електроенергия за собствена битова консумация, като се изключват търговски или професионални дейности;

~~115.~~ „небитов клиент“ означава физическо или юридическо лице, купуващо електроенергия, която не е за негови собствени битови нужди, и включва производители ⇨, промишлени клиенти, малки и средни предприятия, предприятия ⇐ и клиенти на едро;

~~12. „привилегирован клиент“ означава клиент, който е свободен да купува електроенергия от доставчика, който е избран по смисъла на член 33;~~

↓ НОВ

6. „активен клиент“ означава клиент или група от действащи съвместно клиенти, които потребяват, съхраняват или продават електроенергията, произведена в техните съоръжения, включително чрез доставчици на агрегирани услуги, или участват в схеми за оптимизация на потреблението или за енергийна ефективност, при условие че тези дейности не са основните им търговски или професионални дейности;

7. „местна енергийна общност“ означава: асоциация, кооперация, събирателно дружество, организация с нестопанска цел или друг правен субект, който се контролира ефективно от местни акционери или членове, който като правило е ориентиран към създаването на стойност, а не към печалба, участва в разпределено производство на електроенергия и в извършване на дейности на оператор на разпределителна мрежа, на доставчик или доставчик на агрегирани услуги на местно равнище, включително и в трансграничен план;

↓ 2009/72/ЕО

~~198.~~ „доставка“ означава продажбата, включително препродажбата, на електроенергия на клиенти;

~~329.~~ „договор за доставка на електроенергия“ означава договор за доставка на електроенергия, но не включва електроенергиен дериват;

~~3310.~~ „електроенергиен дериват“ означава финансов инструмент, посочен в приложение I, раздел В, точка 5, 6 или 7 от Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ~~от 21 април 2004 г. относно пазарите на финансови инструменти~~⁴⁶, когато този инструмент е свързан с електроенергията;

↓ НОВ

11. „договор с динамична цена на електроенергията“ означава договор за електроснабдяване между доставчик и краен клиент, който отразява цената на спотовия пазар, включително тази на пазара за „ден напред“ на интервали, които са най-малкото равни на честотата на уреждане на дисбаланса на пазара;

⁴⁶ Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно пазарите за финансови инструменти (ОВ L 145, 30.4.2004 г., стр. 1).

12. „такса за прекратяване на договор“ означава всякаква такса или санкция, наложена на клиентите от доставчиците или доставчиците на агрегирани услуги за оттегляне от договор за електроснабдяване или услуги;
13. „такса за смяна на доставчика“ означава всяка такса или санкция, наложена пряко или непряко на клиентите от доставчиците или операторите на системи за смяна на доставчика, включително такси за прекратяване на договор;
14. „доставчик на агрегирани услуги“ означава пазарен участник, който съчетава множество товари при потребителя или произведена електроенергия с цел продажба, купуване или обявяване на търг на организиран енергиен пазар;
15. „независим доставчик на агрегирани услуги“ означава доставчик на агрегирани услуги, който не е свързан с доставчик или друг участник на пазара;
16. „оптимизация на потреблението“ означава промяна на електрическия товар от страна на крайните клиенти, която се отклонява от тяхната нормална или настояща схема на потребление, и която е предприета в отговор на пазарни сигнали, сред които са променящи се във времето цени на електроенергията или стимулиращи плащания, или в отговор на приемане на предложение от крайния потребител, самостоятелно или чрез обединяване на търсенето, за продажба на намаляване или увеличаване на търсенето на съответната цена на организираните пазари съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014⁴⁷;
17. „традиционен измервателен уред“ означава аналогов или електронен измервателен уред, който няма възможност да предава и получава данни;
18. „интелигентна измервателна система“ означава електронна система, която може да измерва потреблението на енергия, като предоставя повече информация от традиционен измервателен уред, и може да предава и да получава данни посредством някакъв вид електронна комуникация;
19. „оперативна съвместимост“ означава – в контекста на интелигентните измервателни уреди – способността на две или повече енергийни или комуникационни мрежи, системи, устройства, приложения или компоненти да взаимодействат, да обменят и използват информация с цел изпълняване на изискваните от тях функции;
20. „почти в реално време“ означава – в контекста на интелигентни измервателни системи – времето, обикновено ограничено до секунди, което изтича между записване на данните и автоматизираното им обработване и предаване за използване или за информационни цели;
21. „най-добри налични техники“ означава – в контекста на защитата и сигурността на данните в интелигентните измервателни системи – най-ефективния и най-напредналия етап в развитието на дейностите и методите на осъществяването им, показващ практическата пригодност на определени техники, предназначени да предотвратяват или ограничават рисковете за правото на неприкосновеност на личния живот, защитата на личните данни и сигурността, за предоставяне по принцип на основа за спазване на рамката на ЕС за защита на данните;

⁴⁷

Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014 на Комисията от 17 декември 2014 г. за прилагане на член 8, параграфи 2 и 6 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия по отношение на докладването на данни (ОВ L 363, 18.12.2014 г., стр. 121).

~~522.~~ „разпределение“ означава преноса на електроенергия по разпределителни системи с високо, средно и ниско напрежение с цел да бъде доставена до клиенти, като не се включва доставка;

~~623.~~ „оператор на разпределителна система“ означава физическо или юридическо лице, отговорно за функционирането на разпределителната система, за нейната поддръжка и ако това е необходимо — за развитието на разпределителната система на дадена територия, а ако е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за разпределяне на електроенергия;

~~2924.~~ „енергийна ефективност/управление на търсенето“ означава ⇒ отношението на получените ефективност, услуги, стоки или енергия към вложената енергия; ⇐ ~~глобален или комплексен подход, насочен към повлияване на количеството и времето на електронотребление, за да се намали потреблението на първична енергия и върховите натоварвания, като се даде предимство на инвестиции в мерки за енергийна ефективност или други мерки, като договори за прекъсваемо снабдяване, пред инвестиции за увеличаване на производствената мощност, ако първите са най-ефективната и икономична възможност, отчитайки положителния екологичен ефект от намаленото потребление на енергия и свързаните с това аспекти по отношение на сигурността на доставките и разходите за разпределение;~~

~~3025.~~ „⇒ енергия от ⇐ възобновяеми енергийни източници“ означава ⇒ енергия от ⇐ възобновяеми източници, различни от изкопаемите ~~енергийни~~ източници ⇒ , по-специално ⇐ (вятърна, слънчева ⇒ (слънчева топлинна и слънчева фотоволтаична) ⇐ , геотермална ⇒ енергия, топлинна енергия от околната среда, хидроенергия и енергия от приливи и отливи, океанска енергия ⇐ , вълнова ⇒ енергия, и възобновяеми горива: биогорива, биотечности, биогаз, твърди биогорива и горими отпадъци от възобновяеми материали ⇐ , ~~от приливи и отливи, хидроенергия, биомаса, газ от сметница, газ от инсталации за третиране на отпадъчни води и биогазове);~~

~~3126.~~ „разпределено производство“ означава производствени обекти, свързани към разпределителната система;

27. „зарядна точка“ означава интерфейс, с помощта на който в даден момент може да се зарежда по едно електрическо превозно средство или да се заменя акумулаторът на едно електрическо превозно средство;

~~328.~~ „пренос“ означава транспортиране на електроенергия по взаимосвързана система със свръхвисоко и високо напрежение с цел да бъде доставена до крайни клиенти или разпределители, като не се включва доставка;

~~429.~~ „оператор на преносна система“ означава физическо или юридическо лице, което отговаря за експлоатацията на преносната система, за нейната поддръжка и ако е необходимо — за развитието на преносната система на дадена територия, а където е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за пренос на електроенергия;

~~430.~~ „ползвател на система“ означава физическо или юридическо лице, снабдяващо преносна или разпределителна система или снабдявано от нея;

~~431.~~ „производство“ означава производството на електроенергия;

~~432.~~ „производител“ означава физическо или юридическо лице, произвеждащо електроенергия;

~~433.~~ „междусистемен електропровод“ означава ⇒ преносна линия, която пресича или преодолява граница между тръжни зони, между държави членки, или, до границата на юрисдикцията на ЕС, между държави членки и трети държави ⇐ ~~оборудване, използвано за свързване на електроенергийни системи;~~

~~434.~~ „взаимосвързана система“ означава няколко преносни и разпределителни системи, свързани заедно чрез един или повече междусистемни електропроводи;

~~435.~~ „директна електропроводна линия“ означава или електропроводна линия, свързваща отделен производствен обект с отделен клиент, или електропроводна линия, свързваща производител на електроенергия и електроснабдително предприятие за директно снабдяване на тяхна собственост, дъщерни дружества и ~~привилегировани~~ клиенти;

~~25. „дългосрочно планиране“ означава планирането на необходимостта от инвестиции в производствени, преносни и разпределителни мощности на дългосрочна основа, с цел да се посрещнат нуждите на системата от електроенергия и да се гарантират доставките за клиентите;~~

~~36.26~~ „малка изолирана система“ означава система с консумация под 3000 GWh през 1996 г., при която под 5 % от годишната консумация се получава чрез свързване с други системи;

~~27. „изолирана микросистема“ означава система с потребление под 500 GWh през 1996 г., при която няма връзка с други системи;~~

~~16. „икономическо предимство“ означава поддръждането на източници на електроснабдяване съобразно икономически критерии;~~

~~17-37.~~ „~~допълнителна~~ спомогателна услуга“ означава услуга, необходима за работата на преносна или разпределителна система ⇒ , включително балансиране и спомогателни услуги, различни от контрола на честотата, но не и управление на претоварването ⇐ ;

38. „спомогателна услуга, различна от контрола на честотата“ означава услуга, използвана от оператора на преносна или разпределителна система за управление на натоварването при установен режим, за бързо подаване на реактивен ток, за осигуряване на способност за инерционно пускане и пускане без външно захранване;

39. „регионален оперативен център“ означава регионалният оперативен център съгласно определението в член 32 от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2];

~~2040.~~ „интегрирано електроенергийно предприятие“ означава вертикално или хоризонтално интегрирано предприятие;

~~2141.~~ „вертикално интегрирано предприятие“ означава електроенергийно предприятие или група електроенергийни предприятия, за които едно и също лице или лица са оправомощени, пряко или непряко, да упражняват контрол, и в което предприятието или групата предприятия изпълняват най-малко една от функциите по пренос или разпределение и най-малко една от функциите по производство или доставка на електроенергия;

~~2242.~~ „свързани предприятия“ означава свързани предприятия по смисъла на член 2, параграф 12 от Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴⁸ ~~41-от Седма директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж) (13) от Договора, относно консолидираните счетоводни отчети (14), и/или свързани предприятия по смисъла на член 33, параграф 1 от посочената директива, и/или~~ предприятия, които принадлежат на същите акционери/съдружници;

~~2343.~~ „хоризонтално интегрирано предприятие“ означава предприятие, изпълняващо поне една от функциите по производство за продажба, или пренос, или разпределение, или доставка на електроенергия и друга, различна от електроенергийната, дейност;

~~3444.~~ „контрол“ означава права, договори или всякакви други средства, които самостоятелно или в комбинация и предвид свързаните с тях фактически и правни обстоятелства предоставят възможността за упражняване на решаващо влияние върху дадено предприятие, по-специално чрез:

- а) собственост или право на ползване на всички или част от активите на дадено предприятие;
- б) права или договори, които предоставят решаващо влияние върху състава, гласуването или решенията на органите на предприятието;

⁴⁸ Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове дружества и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19).

~~3545.~~ „електроенергийно предприятие“ означава всяко физическо или юридическо лице, което изпълнява поне една от следните функции: производство, пренос, разпределение, доставка, или закупуване на електроенергия, и което отговаря за търговски и технически задачи и/или задачи по поддръжката, свързани с тези дейности, но без да се включват крайните клиенти;

~~24.~~ „тръжна процедура“ означава процедурата, чрез която планираните допълнителни нужди и заместващата мощност се покриват чрез доставки от нова или съществуваща производствена мощност;

~~2846.~~ „сигурност“ означава както сигурност на доставките, така и снабдяване с електроенергия и техническа безопасност;

↓ НОВ

47. „съхраняване на енергия“ означава, в рамките на електроенергийната система, запазване за по-късно ползване на дадено произведено количество електроенергия, независимо дали като крайна енергия или под формата на преобразувана в друг енергиен носител енергия;

↓ 2009/72/ЕО

ГЛАВА II

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СЕКТОРА

↓ НОВ

Член 3

Конкурентен, ориентиран към потребителя, гъвкав и недискриминационен пазар на електроенергия

1. Държавите членки гарантират, че националното им законодателство не затруднява неоправдано трансграничните потоци на електроенергия, участието на потребителя, в това число и посредством оптимизация на потреблението, инвестициите в гъвкаво производство на енергия, съхраняването на енергията, развитието на електромобилността и въвеждането на нови междусистемни електропроводи, както и че цените на електроенергията отразяват действителното търсене и предлагане.
2. Държавите членки гарантират, че пред електроенергийните предприятия, които извършват дейности по производство или разпределение на електроенергия, не съществуват неоправдани бариери по отношение на навлизането им на пазара или на излизането им от него.

Член 433

⇒ Свободен избор на доставчик на електроенергия ⇐

Отваряне на пазара и реципрочност

1. Държавите членки гарантират, че ~~привилегированите клиенти включват~~
⇒ всички клиенти са свободни да купуват електроенергията си от избран от тях доставчик. ⇐

~~а) до 1 юли 2004 г. — привилегированите клиенти, посочени в член 19, параграфи 1—3 от Директива 96/92/ЕО. Държавите членки публикуват до 31 януари всяка година критериите за определяне на тези привилегировани клиенти;~~

~~б) — от 1 юли 2004 г. — всички небитови клиенти;~~

~~в) — от 1 юли 2007 г. — всички клиенти.~~

~~2. За недопускане на дисбаланс при отварянето на електроенергийните пазари:~~

~~а) договори за доставка на електроенергия с привилегирован клиент в системата на друга държава-членка не са забранени, ако клиентът се счита за привилегирован и в двете въпросни системи; и~~

~~б) когато сделките, описани в буква а), се отказват поради това, че клиентът е привилегирован само в една от двете системи, Комисията може да задължи, като взема под внимание положението на пазара и общия интерес, отказващата страна да изпълни исканата доставка по искане на държавата-членка, в която се намира привилегированият клиент.~~

Член 5

Пазарно формирани цени за доставка

1. Доставчиците на електроенергия са свободни да определят цената, на която те предоставят електроенергия на клиентите си. Държавите членки предприемат подходящи действия, за да гарантират ефективната конкуренция между доставчиците на електроенергия.

2. Държавите членки гарантират защитата на уязвимите и енергийно бедните клиенти по целенасочен начин със средства, различни от публична намеса в определянето на цените за доставка на електроенергия.

3. Чрез дерогация от параграфи 1 и 2, държавите членки, които прилагат публична намеса при определяне на цените за доставка на електроенергия за енергийно бедните или уязвимите битови потребители към [ОР: моля да въведете датата на влизане в сила на настоящата директива], могат да продължат да прилагат подобна публична интервенция до [ОР: моля да въведете датата – пет години след влизането в сила на настоящата директива]. Подобни публични интервенции трябва да са в полза на общ икономически интерес, да са ясно определени, прозрачни, недискриминационни, проверими и

да гарантират еднакъв достъп на електроенергийните предприятия от Съюза до клиентите. Интервенциите не трябва да надхвърлят необходимото за постигането на общия икономически интерес, който се преследва с тях, да са ограничени по време и да са пропорционални по отношение на бенефициерите си.

4. След [ОР: моля да въведете датата – пет години след влизането в сила на настоящата директива] държавите членки могат да продължат да прилагат публични интервенции при определянето на цените за доставка на електроенергия за уязвимите битови клиенти, доколкото това е стриктно необходимо в крайно спешни случаи. Интервенциите следва да са съобразени с условията, определени в параграф 3.

Държавите членки нотифицират на Комисията мерките, взети в съответствие с първа алинея, в срок от един месец след приемане и могат да ги прилагат незабавно. Нотифицирането следва да бъде придружено от обяснение защо други инструменти не биха били достатъчни за справяне със ситуацията и как са били определени бенефициерите и продължителността на мярката. Нотифицирането се счита за пълно, ако в рамките на два месеца от получаването му или от получаването на всяка допълнителна поискана информация Комисията не изиска допълнителна информация.

Комисията може да вземе решение да изиска от националните органи да изменят или оттеглят мерките в срок от два месеца от получаването на пълна нотификация, когато смята, че изискванията на първа алинея не са удовлетворени. Срокът може да бъде удължен със съгласието както на Комисията, така и на съответната държава членка.

Публичната интервенция, приложена на основание на настоящия параграф, следва да се смята за валидна, докато Комисията не вземе решение, с което изисква от националните органи да изменят или да оттеглят мярката.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇒ нов

Член ~~63~~2

Достъп на трети страни

1. Държавите членки осигуряват прилагането на система за достъп на трети страни до преносните и разпределителните системи въз основа на публикувани тарифи, приложими за всички ~~привилегировани~~ клиенти и прилагани обективно и без дискриминация между ползвателите на системата. Държавите членки гарантират, че тези тарифи или методиките, на които се основава тяхното изчисление, са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член ~~59~~ ~~37~~ и че тези тарифи и методики — когато само методиките са одобрени — са публикувани преди влизането им в сила.
2. Операторът на преносна или разпределителна система може да откаже достъп, когато липсва необходимият капацитет. Подобен отказ ~~трябва~~ ☒ се придружава ☒ от надлежно обосновани причини, особено предвид разпоредбите на член ~~39~~, като се изхожда от обективни и целесъобразни в

техническо и икономическо отношение критерии. ⇨ Държавите членки, или когато държавите членки са предвидили това — регулаторните органи ⇨ ~~Регулаторните органи, когато държавите членки са предвидили това, или държавите членки~~, гарантират, че тези критерии се прилагат последователно и че ползвателят на системата, на когото е бил отказан достъп, може да се възползва от процедура за уреждане на спорове. Регулаторните органи гарантират също така, когато е подходящо и когато се дава отказ за достъп, че операторът на преносна или разпределителна система предоставя съответната информация за мерките, които биха били необходими за укрепване на мрежата. ⇨ Тази информация се предоставя във всички случаи, когато е отказан достъпът до зарядните точки. ⇨ На страната, поискала тази информация, може да бъде наложена разумна такса, отразяваща разходите за предоставяне на подобна информация.

Член 734

Директни електропроводни линии

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да се позволи:
 - a) на всички производители на електроенергия и предприятия за доставка на електроенергия, установени на тяхна територия, да снабдяват своите обекти, дъщерни дружества и ~~привилегировани~~ клиенти чрез директна електропроводна линия; #
 - б) всички ~~привилегировани~~ клиенти на тяхна територия да бъдат снабдявани чрез директна електропроводна линия от производител и предприятия за доставка.
2. Държавите членки установяват критериите за предоставянето на разрешения за изграждане на директни електропроводни линии на тяхна територия. Тези критерии трябва да бъдат обективни и недискриминационни.
3. Възможността за доставка на електроенергия чрез директна електропроводна линия, посочена в параграф 1 ~~от настоящия член~~, не засяга възможността за договаряне на електроенергия в съответствие с член 6 32.
4. Държавите членки може да обвържат разрешението за изграждане на директна електропроводна линия с отказ за достъп до системата въз основа, в зависимост от случая, на член 6 32 или със започване на процедура за решаване на спор съгласно член 60 37.
5. Държавите членки може да откажат разрешение за директна електропроводна линия, ако издаването на подобно разрешение би препятствало ☒ прилагането на ☒ ☒ разпоредбите относно задължение за обществена услуга съгласно ☒ ~~на~~ член 93. Този отказ се придружава от надлежно обосновани съображения.

Член 87

Разрешителна процедура за нова мощност

1. Държавите членки приемат разрешителна процедура за изграждане на нови производствени мощности, която се провежда в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии.

2. Държавите членки установяват критериите за предоставяне на разрешения за изграждане на производствена мощност на тяхна територия. При определяне на подходящи критерии държавите членки вземат предвид:
- а) безопасността и сигурността на електроенергийната система, съоръженията и прилежащото оборудване;
 - б) защитата на общественото здраве и безопасност;
 - в) опазването на околната среда;
 - г) използването на земята и избор на площадки за изграждане на обекти;
 - д) използването на обществени земи;
 - е) енергийната ефективност;
 - ж) естеството на първичните източници;
 - з) специфичните за кандидата характеристики, като технически, икономически и финансови възможности;
 - и) спазването на мерките, приети съгласно член 93;
 - й) приносът на производствените мощности за постигане на общата цел на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ от най-малко 20-процентен дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия в ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ през 2020 г., посочен в член 3, параграф 1 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ~~от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници~~⁴⁹; и
 - к) ~~и~~ приносът на производствените мощности за намаляване на емисиите.
3. Държавите членки гарантират, че съществуват специални разрешителни процедури за малко децентрализирано и/или разпределено производство, които отчитат техния ограничен размер и потенциален ефект.
- Държавите членки може да установят насоки за тази специална разрешителна процедура. Националните регулаторни органи или други компетентни национални органи, включително планиращите органи, преразглеждат тези насоки и може да препоръчат изменения.
- Когато държавите членки са установили специални процедури за разрешаване използване на земята, които се прилагат за големи нови инфраструктурни проекти за производствен капацитет, държавите членки по целесъобразност включват изграждането на нови производствени мощности в обхвата на тези процедури и ги прилагат по недискриминационен начин и в подходяща времева рамка.
4. Разрешителните процедури и критерии се оповестяват публично. Кандидатите биват информирани за основанията за отказ за даване на разрешение. Тези основания трябва бъдат обективни, недискриминационни, добре обосновани и надлежно доказани. Кандидатът има на разположение процедури по обжалване.

⁴⁹ Директива (ЕО) № 2009/28 на Европейския парламент и на Съвета за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16).

↓ НОВ

Член 9
Задължения за обществена услуга

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 1

1. Държавите членки гарантират, въз основа на своята институционална организация и с необходимото внимание към принципа на субсидиарността, че, без да се засяга параграф 2, електроенергийните предприятия се управляват в съответствие с принципите на настоящата директива, с цел да се постигне конкурентен, сигурен и екологично устойчив пазар на електроенергия, и не упражняват дискриминация спрямо тези предприятия както по отношение на правата, така и по отношение на задълженията.

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 2 (адаптиран)
⇒ НОВ

2. При пълно зачитане на съответните разпоредби на Договора, по-специално член ~~86~~ ☒ 106 ☒ от него, държавите членки може да налагат на предприятия, работещи в електроенергийния сектор, в общ икономически интерес, задължения за обществени услуги, които може да се отнасят до сигурността, включително сигурност на доставките, редовността, качеството и цената на доставките и опазването на околната среда, включително енергийна ефективност, енергия от възобновяеми източници и опазване на климата. Такива задължения са ясно определени, прозрачни, недискриминационни, подлежат на проверка и гарантират равни условия на достъп за електроенергийните предприятия от ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ до националните потребители. ~~Във връзка със сигурността на доставките, управлението на енергийната ефективност/търсенето и за изпълнение на екологичните цели, както и на целите по отношение на енергията от възобновяеми източници, както се посочва в настоящия параграф, държавите членки може да въведат изпълнението на дългосрочно планиране, като вземат предвид възможността трети страни да търсят достъп до системата.~~ ⇒ Задълженията за извършване на обществена услуга, които засягат определянето на цените за доставка на електроенергия, следва да отговарят на изискванията на член 5. ⇐

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 6 (адаптиран)

3. ~~6.~~ Когато при изпълнение на задълженията си, установени в параграфи ~~2 и 3~~ ☒ 2, или при предоставяне на универсалната услуга, предвидена в член 27 ☒, държавите членки предоставят финансова компенсация, други форми на

компенсация и изключителни права, те го правят по недискриминационен и прозрачен начин.

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 15

4. ~~15.~~ При изпълнението на настоящата директива държавите членки информират Комисията за всички мерки, приети за изпълнение на задълженията за универсална услуга и за обществени услуги, включително за защита на потребителите и за опазване на околната среда, и за възможния им ефект върху вътрешната и международната конкуренция, независимо дали тези мерки изискват дерогация от настоящата директива, или не. Впоследствие държавите членки информират Комисията на всеки две години за всички промени в тези мерки, независимо дали те изискват дерогация от настоящата директива, или не.

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 14 (адаптиран)

5. Държавите членки може да решат да не прилагат разпоредбите на членове ~~6, 7 и 87, 8, 32 и/или 34~~, доколкото тяхното прилагане би възпрепятствало изпълнението, юридически или практически, на задълженията, наложени на електроенергийните предприятия в името на общия икономически интерес, и доколкото развитието на търговията не би било засегнато до такава степен, че да бъде в противоречие с интересите на ☒ Съюза ☒ ~~Общността~~. Интересите на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ включват, inter alia, конкуренция по отношение на ~~привилегированите~~ клиентите в съответствие с настоящата директива и с член ~~86~~ ☒ 106 ☒ от Договора.

↓ 2009/72/ЕО

~~ГЛАВА III~~

~~ПРОИЗВОДСТВО~~

↓ 2009/72/ЕО

~~Член 8~~

~~Обявяване на търгове за нови мощности~~

- ~~1. Държавите членки гарантират възможността, в интерес на сигурността на доставките, за осигуряване на нова мощност или на мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето чрез тръжна процедура или процедура, равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране, въз основа на публикувани критерии. Тези процедури обаче може да се предприемат, само~~

~~когато въз основа на разрешителната процедура производствената мощност, която се изгражда, или мерките за енергийна ефективност/управление на търсенето, които се вземат, не са достатъчни за гарантиране на сигурността на доставките.~~

- ~~2. Държавите членки може да гарантират възможността, в интерес на опазването на околната среда и насърчаването на изцяло нови технологии, за организиране на търгове за нови мощности въз основа на публикувани критерии. Тези търгове може да се отнасят до нова мощност или мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето. Тръжна процедура обаче може да бъде предприета, само когато въз основа на разрешителната процедура производствената мощност, която се изгражда, или мерките, които се вземат, не са достатъчни за постигането на тези цели.~~

- ~~3. Подробна информация за тръжната процедура за производствена мощност и мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето се публикува в Официален вестник на Европейския съюз поне шест месеца преди крайния срок за представяне на оферти.~~

~~Тръжните спецификации се предоставят на всяко заинтересовано предприятие, установено на територията на държава-членка, така че то да разполага с достатъчно време, през което да представи оферта.~~

~~С оглед да се осигури прозрачност и недискриминация тръжните спецификации съдържат подробно описание на точните параметри на договора и на процедурата, която да бъде следвана от всички участници в търга, както и изчерпателен списък на критериите, определящи избора на участниците и възлагането на договора, включително стимули, като например субсидии, които се включват в търга. Тези спецификации може да се отнасят и до областите, посочени в член 7, параграф 2.~~

- ~~4. В поканите за представяне на оферти за необходимата производствена мощност следва да се обърне внимание и на офертите за доставка на електроенергия с дългосрочни гаранции от съществуващи производствени мощности, при условие че допълнителните нужди може да бъдат покрити по този начин.~~

- ~~5. Държавите членки определят институция или публичен орган или частна организация, независими от дейностите по производство, пренос, разпределение и доставка на електроенергия, които може да бъдат регулаторен орган, посочен в член 35, параграф 1, които да отговарят за организацията, наблюдението и контрола на тръжната процедура, посочена в параграфи 1—4 от настоящия член. В случаите, когато операторът на преносната система е напълно независим от други дейности, които не са свързани с преносната мрежа от гледна точка на собствеността, операторът на преносната система може да бъде определен като орган, отговорен за организацията, наблюдението и контрола на тръжната процедура. Този орган или организация предприема всички необходими мерки да осигури поверителността на информацията, която се съдържа в офертите.~~

ГЛАВА III

ОПРАВОМОЩАВАНЕ И ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Член 10~~3~~

☒ Основни договорни права ☒

1. ~~4.~~ Държавите членки гарантират правото на всички клиенти да бъдат снабдявани с електроенергия от даден доставчик, при условие че той даде съгласието си, независимо от това в коя държава-членка е регистриран доставчикът, доколкото доставчикът спазва приложимите търговски правила ~~и правила за балансиране~~. Във връзка с това държавите членки предприемат всички мерки, необходими, за да гарантират, че административните процедури не дискриминират предприятията за доставка, които вече са регистрирани в друга държава-членка.

~~5. Държавите членки гарантират, че:~~

- ~~а) когато даден клиент, при спазване на договорните условия, пожелае да смени доставчика си, то промяната се извършва от съответния оператор/съответните оператори в срок от три седмици, и~~
- ~~б) клиентите имат право да получават всички съответни данни за потреблението.~~

~~Държавите членки гарантират, че правата, посочени в букви а) и б), се предоставят на клиентите по недискриминационен начин по отношение на разходи, усилия или време.~~
~~2009/72/ЕО~~

- ~~2. 1.~~ Без да се засягат правилата на ☒ Съюза ☒ ~~Общността~~ относно защитата на потребителите, по-специално ~~Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 1997 г. относно защитата на потребителя по отношение на договорите от разстояние~~ ⇒ Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁵⁰ и Директива 93/13/ЕО~~от 5 април 1993 г. относно~~ ~~неправноправните клаузи в потребителските договори~~⁽⁵¹⁾, ⇒ държавите членки ~~и~~ гарантират ~~мерките, посочени в член 3, трябва да гарантират, че~~ клиентите:

⁵⁰ ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64–88

⁵¹ ОВ L 95, 21.4.1993 г., р. 29–34

- a) имат право да сключват договор със своя доставчик на електроенергийни услуги, в който се посочва:
- самоличността и адреса на доставчика;
 - предлаганите услуги, предлаганите нива на качество на обслужването, както и времето за първоначално свързване към мрежата;
 - видовете услуги по поддръжката, които се предлагат;
 - средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими тарифи и такси за поддръжка;
 - продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на услугите и на договора ~~и дали е разрешено оттегляне от договора без такса~~;
 - договорености за компенсации и възстановяване на суми, които се прилагат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга, включително неточно и забавено фактуриране;
 - метода за започване на процедури за уреждане на спорове съгласно член 26 буква е);
 - информация относно правата на потребителите, включително относно обработката на жалби и цялата информация посочена по тази точка, ясно съобщени чрез фактуриране или на уебсайтовете на електроенергийните предприятия.

Условията са справедливи и предварително добре известни. При всички случаи тази информация следва да се предостави преди сключването или потвърждаването на договора. Когато се сключват договори чрез посредници, информацията, свързана с въпросите, уредени в тази буква, също се предоставя преди сключване на договора;

- б) се уведомяват по подходящ начин за всяко намерение за промяна на договорните условия и са информирани за правото си ~~да се оттеглят~~ ⇨ да прекратят договора, ⇨ когато бъдат уведомени. ~~Доставчиците на услуги~~ ⇨ Доставчиците ⇨ уведомяват ~~абонатите си~~ ⇨ клиентите си ⇨ директно за всяко ~~повишаване~~ ⇨ преизчисление ⇨ на ~~таксите~~ ⇨ цената за доставка, както и за причините и предварителните условия за преизчислението и за неговия обхват ⇨ , в подходящ срок не по-късно от един нормален период за съставяне на сметки ~~след като повишението влезе в сила~~ ⇨ преди преизчислението да ⇨ влезе в сила, по прозрачен и разбираем начин. Държавите членки гарантират, че клиентите са свободни да се оттеглят от договори, ако не приемат новите ⇨ договорни ⇨ условия ⇨ или преизчислението на цената за доставка ⇨ , съобщени им от техния ⇨ доставчик ⇨ ~~доставчик на електроенергийни услуги~~;
- в) получават прозрачна информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните условия по отношение на достъпа до електроенергийни услуги и ползването им;
- г) получават широк избор на методи на плащане, които не дискриминират неправомерно клиентите. ~~Системите за авансови плащания са справедливи и отразяват адекватно вероятното потребление.~~ Всякакви различия в ⇨ таксите във връзка с методите на плащане следва да отразяват съответните разходи,

направени от доставчика ⇐ ~~реда и условията отразяват разходите на доставчика при различните системи за плащане.~~

д) ~~Системите за авансово плащане следва~~ ⇐ не се поставят при крайно неблагоприятни условия в сравнение със средната пазарна цена от системите за авансово плащане; ⇐

е) ⇐ получават предложение за справедливи и прозрачни ⇐ общи условия ~~е справедливи и прозрачни. Те~~ ⇐ Общите условия ⇐ са формулирани на ясен и разбираем език и не включват извъндоговорни бариери за упражняването на правата на потребителите, например прекомерна договорна документация. Клиентите са защитени от непочтени и подвеждащи методи на продажба;

~~не плащат такъв при смяна на доставчика;~~

ж) ~~е) ползват се от прозрачни, опростени и евтини процедури за разрешаване на техните жалби. По специално, всички потребители имат право на добро качество на услугите и обработка на жалби от своя доставчик на електроенергийни услуги. Тези извънсъдебни процедури за уреждане на спорове дават възможност споровете да се решават справедливо и в кратки ерокове, за предпочитане в срок до три месеца, и предвиждат, ако това е обосновано, система за възстановяване на суми и/или компенсации. Винаги когато е възможно, са в съответствие с принципите, изложени в Препоръка 98/257/ЕО на Комисията от 30 март 1998 г. относно принципите, приложими към органите, отговорни за извънсъдебно уреждане на потребителски спорове (3);~~ ⇐ имат право на добро качество на услугите и обработка на жалби от своя доставчик на електроенергийни услуги. Доставчиците на електроенергийни услуги обработват жалбите по прост, справедлив и бърз начин; ⇐

з) са информирани за правата си по отношение на универсалната услуга, когато имат достъп до универсална услуга в съответствие с разпоредбите, приети от държавите членки, съгласно член 273, параграф 3;

~~з) разполагат с данните за потреблението си и могат по изрично споразумение и без допълнителни разходи да предоставят достъп до тези данни на всяко регистрирано предприятие за доставка. Страната, отговорна за управлението на данните, е длъжна да предостави тези данни на предприятието. Държавите членки определят формата на данните и процедурата, по която доставчиците и потребителите получават достъп до тях. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;~~

~~Г) са надлежно информирани за действителното потребление на електроенергия и разходите достатъчно често, за да могат да регулират своето потребление на електроенергия. Тази информация се предоставя по подходящ график, който отчита способностите на измерващото оборудване на клиента и въпросния електроенергичен продукт. Икономичността на разходите за тези мерки се отчита с необходимото внимание. За тази услуга не се начисляват допълнителни разходи на потребителите;~~

и) ⇐ получават адекватна информация относно алтернативи на изключването достатъчно преди планираното изключване. Алтернативите могат да се отнасят до източници на подкрепа с цел избягване на изключването, алтернативни разплащателни планове, съвети за управление на дълга или мораториум върху изключването, и не създават допълнителни разходи за потребителите; ⇐

- й) ~~§~~ получават окончателна изравнителна сметка при всяка смяна на доставчика на електроенергия не по-късно от шест седмици след смяната на доставчика.
-

↓ НОВ

Член 11

Право на договор с динамична цена

1. Държавите членки гарантират, че всеки краен клиент има право при поискване да сключи договор с динамична цена на електроенергията със своя доставчик.
2. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти са напълно информирани от доставчиците за възможностите и рисковете, свързани с договорите за динамична цена на електроенергията.
3. Държавите членки чрез своите национални регулаторни органи наблюдават и докладват ежегодно в продължение на най-малко десет години след появата на подобни договори за основните промени в тях, включително за пазарното предлагане, въздействието върху сметките на потребителите, и по-конкретно за равнището на нестабилността на цените, а също и за чувствителността на потребителите към нивото на финансовия риск.

Член 12

Право на смяна на доставчика и правила относно таксите при смяна на доставчика

1. Държавите членки гарантират, че потребител, който желае да смени доставчика си, като спазва договорните условия, има право на такава смяна в срок от три седмици.
2. Държавите членки гарантират, че на потребителите не се налагат такси за смяна на доставчика.
3. Чрез дерогация от параграф 2, държавите членки могат да изберат да разрешат на доставчиците да начисляват на потребителите такси за прекратяване на договора при доброволно прекратяване на срочен договор за доставка преди изтичането му. Подобни такси могат да се начисляват само ако потребителите получат доказуемо предимство от тези договори. Освен това, подобни такси не трябва да надвишават преките икономически загуби на доставчика на клиента, който прекратява договора, в това число разходите за всякакви свързани инвестиции или услуги, които вече са били предоставени на клиента като част от договора.
4. Държавите членки гарантират, че правото на смяна на доставчика се предоставя на клиентите по недискриминационен начин по отношение на разходи, усилия или време.

Член 13

Договор с доставчик на агрегирани услуги

1. Държавите членки гарантират, че ако краен клиент желае да сключи договор с доставчик на агрегирани услуги, такъв ангажимент не изисква съгласието на доставчика на крайния клиент.
2. Държавите членки гарантират, че краен клиент, който желае да прекрати договора с доставчик на агрегирани услуги, като същевременно спазва договорните условия, има право на такова прекратяване в срок от три седмици.
3. Държавите членки гарантират, че на крайните клиенти, които прекратяват срочен договор с доставчик на агрегирани услуги преди изтичането му, не се начисляват такси за прекратяване, които надхвърлят преките икономически загуби на доставчика на агрегирани услуги, в това число стойността на всякакви свързани инвестиции или услуги, които вече са били предоставени на крайния клиент като част от договора.
4. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти имат право да получават всички значими данни за оптимизацията на потреблението или данните за доставената или продадената електроенергия поне веднъж годишно.
5. Държавите членки гарантират, че правата, посочени в параграфи 1, 2, 3 и 4, се предоставят на крайните клиенти по недискриминационен начин по отношение на разходи, усилия или време.

Член 14

Инструменти за сравняване

1. Държавите членки гарантират, че потребителите имат безплатен достъп до поне един инструмент за сравняване на офертите на доставчиците, който отговаря на критериите за сертифициране, установени в приложение I. Инструментите за сравнение могат да се експлоатират от всеки субект, в това число частни дружества, публични органи или структури. Потребителите следва да бъдат информирани за наличието на тези инструменти.
2. Държавите членки назначават независим компетентен орган, отговорен да сертифицира инструментите за сравняване и да гарантира, че сертифицираните инструменти за сравняване продължават да отговарят на критериите, определени в приложение I.
3. Държавите членки могат да изискат инструментите за сравняване, посочени в параграф 1, да включват сравнителни фактори във връзка с естеството на услугите, предлагани от доставчиците.
4. Всеки инструмент, с който се сравняват офертите на доставчиците, трябва да бъде допустим да кандидатства за сертифициране в съответствие настоящия член на доброволна и недискриминационна основа.

Член 15

Активни клиенти

1. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти:

- а) са оправомощени да произвеждат, съхраняват, потребяват и продават произведената от самите тях електроенергия на всички организирани пазари индивидуално или чрез доставчици на агрегирани услуги, без да бъдат подложени на непропорционално тежки процедури и такси, които не отразяват разходите;
 - б) плащат отразяващи разходите прозрачни и недискриминационни такси за достъп, при които в съответствие с член 59, параграф 8 се отчитат поотделно електроенергията, подавана в мрежата, и електроенергията, получена от мрежата.
2. Енергийното оборудване, изисквано за дейностите на активните клиенти, може да бъде управлявано от трета страна по отношение на инсталацията, експлоатацията, включително измерването и поддръжката.

Член 16

Местни енергийни общности

1. Държавите членки гарантират, че местните енергийни общности:
- а) са оправомощени да притежават, изграждат или отдават под наем мрежите на общността и самостоятелно да ги управляват;
 - б) по недискриминационен начин имат достъп до всички организирани пазари — пряко или чрез доставчици на агрегирани услуги или доставчици;
 - в) възползват се от недискриминационно третиране във връзка със своите дейности, права и задължения като крайни клиенти, производители, оператори на разпределителни системи или доставчици на агрегирани услуги;
 - г) към тях се прилагат справедливи, пропорционални и прозрачни процедури и отразяващи разходите такси;
2. Държавите членки предоставят благоприятна регулаторна рамка, която гарантира, че:
- а) участието в местната енергийна общност е доброволно;
 - б) акционерите или членовете на местната енергийна общност не губят правата си на битови клиенти или активни клиенти;
 - в) акционерите или членовете имат право да напускат местната енергийна общност; в такъв случай се прилага член 12;
 - г) член 8, параграф 3 се прилага по отношение на генериращи мощности, инсталирани от местните енергийни общности, докато тези мощности могат да се смятат за малки децентрализирани или разпределени мощности;
 - д) разпоредбите на глава IV се прилагат към местните енергийни общности, които извършват дейност като оператори на разпределителни мрежи;
 - е) когато е уместно, местната енергийна общност може да сключи споразумение с оператор на разпределителна мрежа, към която нейната мрежа е свързана, относно експлоатацията на мрежата на местната енергийна общност;
 - ж) когато е уместно, на ползвателите на системата, които не са акционери или членове на местната енергийна общност, свързани към експлоатираната от местната енергийна общност разпределителна мрежа, се начисляват

справедливи и отразяващи разходите такси за достъп. Ако тези ползватели на системата и местните енергийни общности не могат да постигнат споразумение относно таксите за достъп, и двете страни могат да изискат от регулаторния орган да определи равнището на таксите за достъп в съответно решение;

- з) когато е уместно, на местните енергийни общности се начисляват подходящи такси за достъп в точките на присъединяване между мрежата на общността и разпределителната мрежа извън енергийната общност. Подобни такси за достъп в съответствие с член 59, параграф 8 отчитат поотделно електроенергията, подадена в разпределителната мрежа, и електроенергията, получена от разпределителната мрежа извън местната енергийна общност.

Член 17

Оптимизация на потреблението

1. Държавите членки гарантират, че националните регулаторни органи насърчават крайните клиенти, включително онези, които предлагат оптимизация на потреблението посредством доставчици на агрегирани услуги, да участват наред с производителите във всички организирани пазари.
2. Държавите членки гарантират, че операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи, когато осигуряват спомагателни услуги, третират доставчиците на услуги по оптимизация на потреблението, в това число и независимите доставчици на агрегирани услуги, по недискриминационен начин на основание на техните технически възможности.
3. Държавите членки гарантират, че техните регулаторни рамки насърчават участието на доставчиците на агрегирани услуги в пазара на дребно и че той съдържа най-малко следните елементи:
 - а) правото на всеки доставчик на агрегирани услуги да навлиза на пазара без съгласието на другите участници на пазара;
 - б) прозрачни правила, чрез които ясно се определят ролите и отговорностите на всички участници на пазара;
 - в) прозрачни правила и процедури за обмен на данни между участниците на пазара, които гарантират лесен достъп до данните при равни и недискриминационни условия, като същевременно напълно защитават търговските данни;
 - г) от доставчиците на агрегирани услуги не се изисква да плащат компенсации на доставчиците или производителите;
 - д) механизъм за разрешаване на конфликти между участниците на пазара.
4. С цел да се гарантира, че разходите и ползите от балансиране, дължащи се на дейността на доставчиците на агрегирани услуги, са справедливо разпределени между участниците на пазара, държавите членки могат по изключение да позволят изплащане на компенсации между доставчиците на агрегирани услуги и страните, отговорни за балансиране. Подобни компенсации трябва да бъдат ограничени до ситуации, при които един участник на пазара причинява дисбаланси на друг участник на пазара, което води до финансови разходи.

Такива разрешени по изключение компенсации се одобряват от националните регулаторни органи и се наблюдават от Агенцията.

- Държавите членки гарантират достъпа до оптимизация на потреблението и насърчават участието в тази дейност, включително и чрез независимите доставчици на агрегирани услуги на всички организирани пазари. Държавите членки гарантират, че техните национални регулаторни органи или, когато националната им правна система налага това, операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи, в тясно сътрудничество с доставчиците на услуги от страна на потреблението и крайните клиенти, определят техническите условия за участието в услугите по оптимизация на потреблението на тези пазари въз основа на техническите изисквания на тези пазари и на възможностите от страна на оптимизацията на потреблението. Тези спецификации включват участието на доставчиците на агрегирани услуги.

Член 18

Фактуриране и информация за фактурирането

- Държавите членки гарантират, че сметките отговарят на минималните изисквания за фактурирането и информацията за фактурирането, посочени в приложение II. Информацията, която се съдържа в сметките е точна, ясна, сбита и представена по начин, който улеснява правенето на сравнения от страна на потребителите.
- Държавите членки гарантират, че крайните клиенти получават всички свои сметки и информацията за фактурирането за електропотреблението си безплатно, и че сметките са ясни, точни и лесни за разбиране.
- Фактурирането се извършва въз основа на действителното потребление поне веднъж годишно. Информацията за фактурирането следва да се предоставя поне веднъж на три месеца при поискване или когато крайните клиенти са направили избор да получават електронни сметки, или в противен случай — два пъти в годината.

Това задължение може да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайните клиенти, при която те предават показанията от своя измервателен уред на доставчика. Единствено когато крайният клиент не е предал показанията от измервателния си уред за даден период на фактуриране, фактурирането може да се основава на прогнозно потребление или на фиксирана стойност.
- Когато крайните клиенти разполагат с измервателни уреди, които дават възможност за дистанционно отчитане от оператора, поне веднъж месечно се предоставя точна информация за фактурирането въз основа на действителното потребление.
- Държавите членки изискват да се предоставя, доколкото е налична, информацията за фактурирането на електроенергията и за предходното потребление при поискване от страна на крайния клиент, на доставчика или доставчика на услуги, посочени от клиента в съответствие с точка 3 от приложение II.

6. Държавите членки правят необходимото на крайните клиенти да се предлага опция за електронна информация за фактурирането и електронни сметки и при поискване те да получават ясно и разбираемо обяснение за начина на изчисляване на тяхната сметка, особено когато сметките не се основават на действително потребление.
7. Държавите членки могат да постановят, че по искане на крайните клиенти информацията, съдържаща се в тези сметки, не се приема като искане за плащане. В подобни случаи държавите членки гарантират, че доставчиците предлагат гъвкави условия за плащане.
8. Държавите членки изискват информацията и прогнозите за разходите за електроенергия да се предоставят на крайните клиенти при поискване своевременно и в лесно разбираем формат.

↓ 2009/72/ЕО член 3, параграф 10 (адаптиран)

~~10. Държавите членки прилагат мерки за постигане на целите за социално и икономическо сближаване и опазване на околната среда, които включват, когато е целесъобразно, мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето и средства за борба с изменението на климата, както и за сигурността на доставките. Такива мерки може да включват по-специално осигуряването на адекватни икономически стимули, като използват, където е подходящо, всички съществуващи средства на национално и на общностно равнище за поддържане и изграждане на необходимата мрежова инфраструктура, включително междусистемен капацитет.~~

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇒ НОВ

Член ~~3~~19

⊠ Интелигентни измервателни системи ⊠

1. ~~11~~ С цел насърчаване на енергийната ефективност ⇒ и оправомощаване на клиентите ⇐, държавите членки или, когато държавата членка е предвидила това — регулаторният орган — настоятелно препоръчват електроенергийните предприятия ⇒ и доставчиците на агрегирани услуги ⇐ да оптимизират потреблението на електроенергия, ~~например~~ inter alia посредством предоставяне на услуги по управление на енергията, разработване на иновативни ценообразуващи формули или въвеждане на ⇒ оперативно съвместими ⇐ ~~интелигентни~~ ⇒ интелигентни ⇐ измервателни системи или интелигентни мрежи, когато е целесъобразно.

↓ НОВ

2. Държавите членки осигуряват въвеждането на интелигентни измервателни системи на своята територия, които подпомагат активното участие на клиентите на пазара на електроенергия. Въвеждането може да бъде обект на

оценка на разходите, която се предприема съгласно принципите, посочени в приложение III.

3. Държавите членки, които пристъпват към въвеждането, приемат и публикуват минималните функционални и технически изисквания за интелигентните измервателни системи, които ще бъдат въведени на територията им в съответствие с разпоредбите, посочени в член 20 и приложение III. Държавите членки гарантират оперативната съвместимост на интелигентните измервателни системи, както и тяхната връзка с потребителските платформи за управление на енергията. За целта държавите членки обръщат в необходимата степен внимание на използването на съответните стандарти, включително на онези, които позволяват оперативна съвместимост, използването на най-добри практики и подчертават важността на развитието на вътрешния пазар на електроенергия.
4. Държавите членки, които пристъпват към въвеждането на интелигентни измервателни системи, гарантират, че крайните клиенти допринасят за посрещането на разходите по въвеждането по прозрачен и недискриминационен начин. Държавите членки извършват редовно наблюдение на въвеждането на своята територия, за да следят развитието на разходите и ползите по цялата верига на стойността, включително предоставянето на нетни ползи за потребителите.
5. Когато въвеждането на интелигентно измерване получи отрицателна оценка в резултат от оценяването на разходите и ползите, посочено в параграф 2, държавите членки гарантират, че оценката периодично се преразглежда в отговор на промените в основните допускания и в технологичните и пазарните изменения. Държавите членки нотифицират на отговорните служби на Комисията резултатите от своите актуализирани икономически оценки, когато те станат налични.

↓ НОВ

Член 20

Функционални възможности на интелигентното измерване

Когато интелигентното измерване на енергопотреблението получи положителна оценка в резултат на оценяването на разходите и ползите, посочено в член 19, параграф 2, или ако то е системно въведено, държавите членки прилагат интелигентните измервателни системи в съответствие с европейските стандарти, разпоредбите в приложение III и следните принципи:

- а) измервателните системи точно измерват действителното потребление на електроенергия и предоставят на крайните клиенти информация за действителното време на използване. Тази информация се прави лесно достъпна и се визуализира за крайните клиенти без допълнителни разходи и в почти реално време с цел да се подкрепят автоматизираните програми за енергийна ефективност, оптимизация на потреблението и други услуги;
- б) сигурността на интелигентните измервателни системи и предаването на данни са гарантирани в съответствие със съответното законодателство на Съюза в

областта на сигурността, като се вземат надлежно предвид най-добрите налични практики, за да се осигури най-високо равнище на защита от кибератаки;

- в) правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на данните на крайните клиенти се гарантират в съответствие със съответното законодателство на Съюза относно защита на данните и неприкосновеността на личния живот;
- г) операторите на измервателни уреди гарантират, че измервателните уреди на активните клиенти, които сами произвеждат електроенергия, могат да отчитат електроенергията, подадена в мрежата от помещенията на активния клиент;
- д) ако крайните клиенти поискат, данните от измерването на подадената и получената от тях електроенергия се предоставят посредством локален стандартизиран комуникационен интерфейс и/или отдалечен достъп на тях или на трета страна, която действа от тяхно име, в лесноразбираем формат, както е предвидено в член 24, което им дава възможност да сравняват търговските условия на съпоставима основа;
- е) на крайните клиенти се предоставят подходящи съвети и информация в момента на монтиране на интелигентните електромери, по-специално относно техния пълен потенциал по отношение на управлението на отчитането на показанията и следенето на енергопотреблението, както и за събирането и обработката на лични данни в съответствие с приложимото законодателство на Съюза в областта на защита на данните;
- ж) интелигентните измервателни системи дават възможност измерванията на крайните потребители и уреждането на задълженията им да се извършват синхронно с периодите на дисбаланс на националния пазар.

↓ НОВ

Член 21

Право на интелигентен електромер

1. Когато интелигентно отчитане е оценено отрицателно в резултат на оценката на разходите и ползите, посочена в член 19, параграф 2, и не е системно въвеждано, държавите членки гарантират, че всеки краен потребител може да се възползва от правото си да му бъде инсталиран или, когато е приложимо, модернизиран, при поискване и при справедливи и разумни условия, интелигентен електромер, който отговаря на следните изисквания:
 - а) оборудван е, когато това е технически осъществимо, с функционалните възможности, посочени в член 20, или с минималния набор от функционални възможности, които ще бъдат определени и публикувани от държавите членки на национално равнище и в съответствие с разпоредбите на приложение III,
 - б) оперативно съвместим е и може да осъществява желаните връзки с инфраструктурата за измерване на потребителските системи за управление на енергията в почти реално време.

2. В контекста на искане за интелигентен електромер от страна на клиент съгласно параграф 1, държавите членки или, ако държава членка е предвидила това, определените компетентни органи:
- а) гарантират, че в офертата, отправена към крайния клиент, пожелал инсталирането на интелигентен електромер, изрично се посочват и ясно се описват:
- i) функциите и оперативната съвместимост, които може да поддържа интелигентният електромер, а също и осъществимите услуги и ползите, които могат реално да бъдат извлечени от притежаването на конкретния интелигентен електромер в конкретния момент;
 - ii) всякакви свързани разходи, които трябва да бъдат понесени от крайния клиент;
- б) гарантира, че електромерът се инсталира в разумен срок и не по-късно от три месеца след подаване на заявка от страна на клиента;
- в) редовно и поне веднъж на всеки две години преразглежда и прави обществено достояние свързаните разходи, като очертава тяхното развитие в резултат на технологичните разработки и евентуалните осъвременявания на измервателната система.

Article 22

Традиционно измерване

1. Докато крайните клиенти не разполагат с интелигентни електромери, държавите членки гарантират, че са им предоставени индивидуални традиционни електромери, които точно измерват действителното потребление.
2. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти са в състояние лесно да прочетат показанията на своите традиционни електромери, както непосредствено, така и чрез електронен интерфейс онлайн или чрез друг подходящ интерфейс.

Член 23

Управление на данните

1. При създаването на правилата по отношение на управлението и обмяна на данни, държавите членки или, когато държавата членка е предвидила това, определените компетентни органи определят отговарящите на условията страни, които могат да имат достъп до данните на крайния клиент с неговото изрично съгласие в съответствие с Регламент (ЕС) № 2016/679⁵² на Европейския парламент и на Съвета. За целите на настоящата директива данните следва да включват данни относно измерването и потреблението, както и данни, изисквани за прехвърлянето на клиенти. Отговарящите на

⁵² Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

условията страни включват най-малкото клиенти, доставчици, оператори на преносни и разпределителни системи, доставчици на агрегирани услуги, дружества за енергийни услуги, както и други страни, които осигуряват енергия или други услуги на клиентите.

2. Държавите членки организират управлението на данните с цел да се гарантира ефективен достъп и обмен на данни. Независимо от модела за управление на данните, прилаган във всяка държава членка, страната (или страните), отговорна за управлението на данните, предоставя на всяка допустима страна достъп до данните на клиента с изричното му съгласие. Отговарящите на условията страни следва да разполагат по недискриминационен начин и едновременно с исканите данни. Достъпът до данните трябва да е лесен, като същевременно съответните процедури се оповестяват.
3. Държавите членки, или когато държава членка е предвидила това — определените компетентни органи разрешават и сертифицират страни, които управляват данни с цел да се гарантира, че те отговарят на изискванията на настоящата директива. Без да се засягат задачите на длъжностните лица за защита на данните по смисъла на Регламент 2016/679, държавите членки могат да решат да изискват от страните, които управляват данни, назначаването на служители по съответствието, които отговарят за наблюдението на изпълнението на мерките, взети от съответните страни с цел гарантиране на недискриминационен достъп до данните и спазване на изискванията на настоящата директива. Възможно е служителите или органите по съответствието, определени съгласно член 35, параграф 2, буква г), да трябва да отговарят на задълженията по настоящия параграф.
4. Когато крайните клиенти осъществяват достъп до данните си, за това не им се начисляват допълнителни такси. Отговорни за определяне на съответните такси за достъп до данните от отговарящи на условията страни са държавите членки. Регламентираните субекти, които осигуряват услуги във връзка с данни, не получават печалба от тази дейност.

Член 24

Формат на данните

1. Държавите членки определят общ формат на данните и прозрачна процедура за отговарящите на условията страни, която им дава възможност да имат достъп до данните, изброени в член 23, параграф 1, с цел да се насърчи конкуренцията на пазара на дребно и да се предотвратят прекомерните административни разходи за отговарящите на условията страни.
2. С помощта на актове за изпълнение, приети в съответствие с процедурата по консултиране, посочена в член 68, Комисията определя общ европейски формат на данните и недискриминационни и прозрачни процедури за достъп до данните, изброени в член 23, параграф 1, който ще замени националния формат на данните и националните процедури, приети от държавите членки в съответствие с параграф 1. Държавите членки гарантират, че участниците в пазара прилагат общия европейски формат на данните.

Член 3 25

⊗ Единни точки за контакт ⊗

~~12.~~ Държавите членки гарантират създаването на единни точки за контакт с цел предоставяне на ⊗ клиентите ⊗ ~~потребителите~~ на цялата необходима информация относно техните права, действащото законодателство и средствата за уреждане на спорове на тяхно разположение в случай на спор. Такива точки за контакт могат да са част от пунктове за обща информация за потребителите.

~~16. Като се консултира със съответните заинтересовани страни, включително държавите членки, националните регулаторни органи, потребителските организации, електроенергийните предприятия и, въз основа на напредъка, постигнат до момента, еоциалните партньори, Комисията създава ясен и стегнат контролен списък за потребителите на електроенергия, съдържащ практическа информация относно правата им. Държавите членки гарантират, че доставчиците на електроенергия или операторите на разпределителни системи, в сътрудничество с регулаторния орган, предприемат необходимите мерки за предоставяне на всички техни потребители на екземпляр от контролния списък за потребителите на електроенергия и гарантират, че той е обществено достъпен.~~

Член 3 26

⊗ Право на извънсъдебно уреждане на спорове ⊗

~~13.~~ Държавите членки гарантират, че ~~осигуряват наличието на независим механизъм, като например омбудсман по въпросите на енергетиката или орган на потребителите, за осигуряване ефикасно обработване на жалби и извънсъдебно уреждане на спорове.~~ ⇨ клиентите имат достъп до прост, справедлив, прозрачен, независим, ефективен и ефикасен механизъм за извънсъдебно разрешаване на спорове за уреждане на спорове във връзка с права и задължения, установени по силата на настоящата директива. Когато клиентът е потребител по смисъла на Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁵³, тези извънсъдебни механизми следва да отговарят на изискванията за качество, установени в Директива 2013/11/ЕС, и да предвиждат, ако това е обосновано, система на възстановяване на суми и/или компенсация ⇐ .

⁵³ ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 63-79.

Член ~~3~~ 27

☒ Универсална услуга ☒

1. ~~3~~ Държавите членки гарантират, че всички битови клиенти, а когато държавите членки сметнат за подходящо, и малки предприятия (а именно предприятия с по-малко от 50 наети служители и годишен оборот или балансов отчет, който не надвишава 10 милиона евро), се ползват от универсална услуга, т.е. правото да им се доставя електроенергия с определено качество в рамките на тяхната територия на ☒ конкурентни ☒ ~~разумни~~, лесно и ясно съпоставими, прозрачни и недискриминационни цени. За гарантиране на предоставянето на универсална услуга държавите членки може да определят доставчик, който да действа в краен случай. Държавите членки налагат на разпределителните дружества задължение да свързват клиенти към своята мрежа при условия и тарифи, определени в съответствие с процедурата, предвидена в член 59(6) ~~37(6)~~. ~~Ничо в и~~ Настоящата директива ☒ не ☒ възпрепятства държавите членки да заздравят пазарната позиция на битови, малки и средни потребители чрез насърчаване на възможностите за доброволно обединяване на представителството за тази категория потребители.
2. ~~Първа алинея~~ Параграф 1 се прилага по прозрачен и недискриминационен начин и не препятства ~~отварянето на пазара~~ ☒ свободния избор на доставчик, ☒ предвиден в член ~~4~~ 22.

Член ~~3~~ 28

☒ Уязвими клиенти ☒

1. ~~7~~ Държавите членки вземат подходящи мерки за защита на ~~крайните клиенти клиентите~~ и по-специално осигуряват адекватни гаранции за защита на уязвими клиенти. Във връзка с това всяка държава членка определя понятието „уязвими клиенти“, което може да се отнася до енергийна бедност и, *inter alia*, до забраната за спиране на електричеството на такива клиенти в критични моменти. Държавите членки осигуряват прилагането на правата и задълженията, свързани с уязвимите клиенти. По-специално, те вземат мерки за защитата на крайни клиенти в отдалечени райони. Те осигуряват високи нива на защита на потребителя, особено по отношение на прозрачността относно договорните условия, общата информация и механизмите за уреждане на спорове. ~~Държавите членки правят необходимото привилегированият клиент действително да има възможност лесно да премине към нов доставчик. По отношение най-малко на битовите клиенти тези мерки включват мерките, предвидени в приложение I.~~
2. ~~8~~ Държавите членки предприемат подходящи мерки, като например съставяне на национални планове за действие в областта на енергетиката и предоставяне на помощи по линия на системите за социална сигурност, за да гарантират необходимите доставки на електроенергия за уязвими клиенти или предоставяне на помощ за повишаване на енергийната ефективност, с цел

справяне с енергийната бедност, при констатирането ѝ, включително в по-широкия контекст на бедността. Тези мерки не възпрепятстват ефективното отваряне на пазара съгласно член ~~4~~ 33 или функционирането на пазара и се нотифицират на Комисията, когато е уместно, в съответствие с разпоредбите на член 9, параграф 4 ~~параграф 15 от настоящия член~~. Това нотифициране може да включва също така мерки, предприети в рамките на общата система за социална сигурност.

↓ НОВ

Член 29 Енергийна бедност

Държавите членки определят набор от критерии за оценка на енергийната бедност. Държавите членки непрекъснато следят броя на домакинствата, засегнати от енергийна бедност, и докладват относно развитието на енергийната бедност и относно предприетите за предотвратяването ѝ мерки на Комисията на всеки две години като част от своите интегрирани национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата в съответствие с член 21 от [Регламент за управление, предложен с COM(2016)759].

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇒ НОВ

~~Член 4~~ ~~Наблюдение на сигурността на доставките~~

~~Държавите членки осигуряват наблюдение по въпросите на сигурността на доставките. Когато държавите членки преценят това за уместно, те може да делегират тази задача на регулаторните органи, посочени в член 35. Такова наблюдение обхваща специално баланса на предлагане и търсене на националния пазар, нивото на очакваното бъдещо търсене и предвижданите допълнителни мощности, които се планират или изграждат, качеството и нивото на поддържане на мрежите, както и мерките за покриване на върхово потребление и справяне с дефицита на един или повече доставчици. На всеки две години до 31 юли компетентните органи публикуват доклад, който представя в общ вид констатациите от наблюдението на тези въпроси, както и мерки, взети или предвидени за решаването им, и своевременно представят този доклад на Комисията.~~

~~Член 5~~ ~~Технически правила~~

~~Регулаторните органи, когато държавите членки са предвидили това или държавите членки гарантират определянето и оповестяването на критерии за техническа безопасност и разработването и оповестяването на технически правила, установяващи минималните проектни и оперативни изисквания за свързване към системата от производствени съоръжения, разпределителни системи, оборудване на директно свързани потребители, междусистемни електропроводни вериги и директни~~

~~електропроводни линии. Тези технически правила осигуряват съвместимостта на системите и са обективни и недискриминационни. По целесъобразност Агенцията може да отпрати подходящи препоръки за постигане на съгласуваност на тези правила. Тези правила се нотифицират на Комитета в съответствие с член 8 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество .~~

Член 6

Насърчаване на регионалното сътрудничество

- ~~1. Държавите членки, както и регулаторните органи, си сътрудничат с цел интегриране на националните си пазари на едно или повече регионални равнища, като първа стъпка към създаване на напълно либерализиран вътрешен пазар. По специално, регулаторните органи, когато държавите членки са предвидили това, или държавите членки насърчават и подпомагат сътрудничеството между операторите на преносни системи на регионално равнище, включително по въпроси от трансграничен характер, с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на електроенергия, стимулират синхронизирането на своите правни, регулаторни и технически рамки и съдействат за интегрирането на изолираните системи, формирани електроенергийните острови, които продължават да съществуват в Общността. Географските области, обхванати от такова регионално сътрудничество, включват сътрудничество в географските области, определени в съответствие с член 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 714/2009. Такова сътрудничество може да обхваща други географски области.~~
- ~~2. Агенцията сътрудничи на националните регулаторни органи и операторите на преносни системи, за да се гарантира съгласуваността на регулаторните рамки между регионите с цел създаване на конкурентен вътрешен пазар на електроенергия. Когато Агенцията прецени, че са необходими обвързващи правила относно такова сътрудничество, тя отправя съответните препоръки.~~
- ~~3. През изпълнението на настоящата директива държавите членки гарантират, че операторите на преносни системи имат една или повече интегрирани системи на регионално равнище, които обхващат две или повече държави членки с цел разпределяне на капацитет и проверка на сигурността на мрежата.~~
- ~~4. Ако оператори на вертикално интегрирана преносна система участват в съвместно предприятие, създадено за осъществяване на такова сътрудничество, съвместното предприятие въвежда и изпълнява програма за съответствие, в която се определят мерки, които да бъдат взети за да осигурят недопускането на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тази програма за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на целта за недопускане на дискриминационно и антиконкурентно поведение. Тя подлежи на одобрение от Агенцията. Спазването на програмата подлежи на независим контрол от отговорниците по съответствието на операторите на вертикално интегрираната преносна система.~~

ГЛАВА IV~~VI~~

ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНА СИСТЕМА

Член ~~30~~ 24

Определяне на оператори на разпределителни системи

Държавите членки определят сами или изискват от предприятията, които притежават или отговарят за разпределителни системи, да определят един или повече оператори на разпределителни системи за период от време, който се установява от държавите членки при отчитане на съображенията за ефективност и икономически баланс. ~~Държавите членки гарантират, че операторите на разпределителни системи действат в съответствие с членове 25, 26 и 27.~~

Член ~~31~~ 25

Задачи на операторите на разпределителни системи

1. Операторът на разпределителна система е отговорен за гарантиране на дългосрочната способност на системата да отговаря на разумни искания за разпределението на електроенергията, за експлоатацията, поддръжката и развитието при икономически условия на сигурна, надеждна и ефикасна електроразпределителна система на своята територия, като се съобразява надлежно с околната среда и енергийната ефективност.
2. При всички случаи той не трябва да дискриминира ползватели на системата или групи от ползватели на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия.
3. Операторът на разпределителна система предоставя на ползвателите на системата информацията, която им е необходима за ефективен достъп до системата, включително за нейното използване.
4. Държавата членка може да поиска от оператора на разпределителна система при диспечирание на производствените съоръжения да даде приоритет на производствени съоръжения, които използват възобновяеми енергийни източници ~~или отпадъци~~, или произвеждащи комбинирано топлинна енергия и електроенергия, ⇨ в съответствие с член 11 [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ⇐ .
5. Всеки оператор на разпределителни системи осигурява енергията, която използва за покриване на енергийни загуби и ~~резервна~~ ⇨ спомагателни услуги, различни от контрол на честотата ⇐ в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури, в случаите, когато има такава функция. ~~Това изискване не засяга използването на електроенергията по договори, сключени преди 1 януари 2002 г.~~ ⇨ Освен ако въз основа на анализ на разходите и ползите не бъде обоснована необходимостта от друг подход, осигуряването на спомагателни услуги, различни от контрол на честотата, от оператор на разпределителна система, е прозрачно, недискриминационно и основано на пазара, като осигурява ефективно участие на всички участници на пазара, включително възобновяеми енергийни източници, оптимизация на потреблението, съоръжения за

съхраняване на енергия и доставчици на агрегирани услуги, по-специално като изисква от регулаторните органи или операторите на разпределителни системи да си сътрудничат тясно с всички участници на пазара, за да се определят техническите условия за участие в тези пазари на основание на техническите изисквания на посочените пазари и възможностите на всички участници на пазара ↩ .

~~6. Когато оператор на разпределителна система отговаря за балансирането на разпределителната система, правилата, приети от него за тази цел, са обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за налагане на такси на ползвателите на системата за енергийни дисбаланси на техните мрежи. Редът и условията за предоставянето на такива услуги от операторите на разпределителни системи, включително правилата и тарифите, се установяват съгласно член 37, параграф 6, по недискриминационен и съобразен с разходите начин, като тези условия се публикуват.~~

~~7. При планиране на развитието на разпределителната мрежа операторът на разпределителна система обмисля и мерки за енергийна ефективност/управление на търсенето и/или разпределено производство, които биха могли да заместят необходимостта от модернизиране или подмяна на електроенергийна мощност.~~

↓ НОВ

Член 32

Задачи на операторите на разпределителни системи при използването на гъвкавостта

1. Държавите членки предоставят необходимата регулаторна рамка, за да се даде възможност на операторите на разпределителни системи да възлагат поръчки за услуги с цел подобряване на ефикасността на функционирането и развитието на разпределителната система, включително местно управление на претоварването. По-специално, регулаторните рамки трябва дадат възможност на операторите на разпределителни системи да ползват услуги от ресурси като разпределено производство, оптимизация на потреблението и съхраняване на енергия и да обмислят мерки за енергийна ефективност, които могат да заместят необходимостта от модернизиране или подмяна на електроенергийна мощност и са в подкрепа на ефикасното и сигурно функциониране на разпределителната система. Операторите на разпределителни системи осигуряват тези услуги в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури.

Операторите на разпределителни системи определят стандартизирани пазарни продукти за предоставяните услуги, които гарантират ефективното участие на всички участници на пазара, в това число възобновяемите енергийни източници, оптимизацията на потреблението и доставчиците на агрегирани услуги. Операторите на разпределителни системи обменят цялата необходима информация и координират операторите на преносни системи, за да се гарантира оптимално използване на ресурсите, да се осигури надеждна и

ефикасна работа на системата и да се улесни развитието на пазара. Операторите на разпределителни системи получават адекватно възнаграждение за предоставянето на тези услуги, което покрива поне съответните разходи, включително необходимите разходи за информационни и комуникационни технологии, включително разходи, които отговарят на съответната информационна и комуникационна инфраструктура.

2. Развитието на разпределителната система се основава на прозрачен план за развитие на мрежата, който операторите на разпределителни мрежи представят на всеки две години на регулаторния орган. Планът за развитие на мрежата съдържа планираните инвестиции за следващите пет до десет години, с особен акцент върху основната разпределителна инфраструктура, която е необходима, за да се присъединяват към мрежата нови произвеждащи мощности и нови товари, включително точки за зареждане на електрически превозни средства. В плана за развитие на мрежата следва също да се разглежда използването на оптимизацията на потреблението, енергийната ефективност, съоръженията за съхраняване на енергия или други ресурси, които операторите на разпределителните системи използват като алтернатива на разширяване на системата.

Регулаторният орган се консултира с всички настоящи или потенциални ползватели на системата относно плана за развитие на мрежата по открит и прозрачен начин. Регулаторният орган публикува резултата от процеса на консултации за предложените инвестиции.

Държавите членки могат да решат да не прилагат това задължение за интегрирани предприятия, които обслужват по-малко от 100 000 свързани потребители или обслужващи изолирани системи.

Член 33

Интегриране на електромобилността в електрическата мрежа

1. Държавите членки предоставят необходимата регулаторна рамка, за да улеснят свързването на публично достъпни и частни зарядни точки към разпределителни мрежи. Държавите членки гарантират, че операторите на разпределителни системи си сътрудничат на недискриминираща основа с всяко предприятие, което притежава, разработва, експлоатира или управлява зарядни точки за електрически превозни средства, включително и по отношение на свързването с мрежата.
2. Държавите членки могат да разрешат на операторите на разпределителни системи да притежават, разработват, управляват или експлоатират зарядни точки за електрически превозни средства само ако са изпълнени следните условия:
 - а) други страни, след открит и прозрачна тръжна процедура, не са изявили своя интерес да притежават, разработват, управляват или експлоатират зарядни точки за електрически превозни средства;
 - б) регулаторният орган е дал одобрението си.

3. Членове 35 и 56 се прилагат за операторите на разпределителни системи, които се занимават с притежаване, разработване, управляване или експлоатация на зарядни точки.
4. Държавите членки провеждат на редовни интервали или най-малко на всеки пет години обществена консултация, за да извършат отново оценка на потенциалния интерес на участниците на пазара да притежават, разработват, експлоатират или управляват зарядни точки за електрически превозни средства. В случай че обществената консултация покаже, че трети страни имат възможност да притежават, разработват, експлоатират или управляват тези точки, държавите членки гарантират, че дейностите на операторите на разпределителни системи в това отношение постепенно се прекратяват.

Член 34

Задачи на операторите на разпределителни системи в областта на управлението на данни

Държавите членки гарантират, че всички страни, които отговарят на условията, имат недискриминационен достъп до данни при ясни и еднакви условия. В държавите членки, в които са въведени интелигентните измервателни системи съгласно член 19 и операторите на разпределителни системи са ангажирани в управлението на данни, програмите за съответствие, посочени в член 35, параграф 2, буква г), трябва да включват конкретни мерки с цел да се изключи дискриминационният достъп до данни от страни, отговарящи на условията, както е предвидено в член 23. В случаите, когато към операторите на разпределителни системи не се прилагат разпоредбите на член 35, параграфи 1, 2 и 3, държавите членки предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че вертикално интегрираното предприятие не получава привилегирован достъп до данните за извършване на своята дейност по осъществяване на доставките.

↓ 2009/72/ЕО

Член 35 ~~26~~

Отделяне на операторите на разпределителни системи

1. Когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим поне по отношение на правната си форма, организацията и взимането на решения от други дейности, които не са свързани с разпределението. Тези правила не създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на оператора на разпределителна система от вертикално интегрираното предприятие.
2. В допълнение към изискванията по параграф 1, когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, той е независим по отношение на организацията и вземането на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределението. За да се постигне това, се прилагат следните минимални критерии:
 - а) ~~тези~~ лица, които отговарят за управлението на оператора на разпределителна система, не трябва да участват в дружествени структури на интегрираното електроенергийно предприятие, отговарящи, пряко или непряко, за

ежедневното управление на производството, преноса или доставката на електроенергия;

- б) следва да се вземат подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, отговорни за управлението на оператора на разпределителна система, са отчетени по начин, гарантиращ, че тези лица са в състояние да действат независимо;
 - в) операторът на разпределителна система трябва да има ефективни права за вземане на решения, независимо от интегрираното електроенергийно предприятие, по отношение на активи, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата. За да изпълнява тези задачи, операторът на разпределителна система разполага с необходимите ресурси, включително човешки, технически, физически и финансови ресурси. Това не следва да възпрепятства съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството майка в негово дъщерно дружество по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирани непряко в съответствие с член ~~37~~59, параграф 6. По-специално това дава възможност на дружеството майка да одобрява годишния финансов план или друг равностоен инструмент на оператора на разпределителна система и да поставя глобални ограничения върху равнището на задължнялост на дъщерното дружество. Не се допуска дружеството майка да дава указания относно текущата дейност или по отношение на отделни решения, свързани с изграждането или модернизирането на електропроводи на ниво разпределение, които не надвишават условията на одобрения финансов план или равностоен документ; и
 - г) операторът на разпределителна система трябва да въведе програма за съответствие, в която са посочени взетите мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантира, че спазването ѝ се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Лицето или органът, отговарящ за наблюдението на програмата за съответствие, отговорникът по съответствието на оператора на разпределителната система, представя на регулаторния орган, посочен в член ~~35~~57, параграф 1, годишен доклад, в който са посочени взетите мерки и който се публикува. Отговорникът по съответствието на оператора на разпределителната система има пълна независимост и достъп до цялата информация за оператора на разпределителна система и всички свързани с него предприятия, необходима за изпълнението на задачите му.
3. Когато операторът на разпределителна система е част от вертикално интегрирано предприятие, държавите членки гарантират, че дейността му се следи от регулаторните органи или други компетентни органи, така че да не може да се възползва от вертикалната си интеграция с цел нарушаване на конкуренцията. По-специално вертикално интегрираният оператор на разпределителна система в комуникациите си и при използването на търговската си марка не създава възможност за объркване относно отделната идентичност на клона за доставка на вертикално интегрираното предприятие.
4. Държавите членки може да решат да не прилагат параграфи 1, 2 и 3 за интегрирани електроенергийни предприятия, обслужващи по-малко от 100000 свързани клиенти, или обслужващи малки изолирани системи.

Член 36

Собственост на съоръженията за съхраняване на енергията

1. Операторите на разпределителни системи нямат право да притежават, разработват, управляват или експлоатират съоръжения за съхраняване на енергия.
2. Чрез дерогация от параграф 1 държавите членки могат да разрешат на операторите на разпределителни системи да притежават, разработват, управляват или експлоатират съоръжения за съхраняване само ако са изпълнени следните условия:
 - а) други страни, след открита и прозрачна тръжна процедура, не са изявили своя интерес да притежават, разработват, управляват или експлоатират съоръжения за съхраняване;
 - б) подобни съоръжения са необходими на операторите на разпределителни системи, за да изпълнят задълженията си по настоящата директива за ефективно, надеждно и сигурно действие на разпределителната система; и
 - в) регулаторният орган е оценил необходимостта от такава дерогация, като се е съобразил с условията по букви а) и б), и е дал своето одобрение.
3. Членове 35 и 56 се прилагат за операторите на разпределителни системи, които имат дял от собствеността на съоръжения за съхраняване на енергия и които участват в разработването, експлоатацията или управлението на такива съоръжения.
4. Регулаторните органи провеждат през редовни интервали от време и най-малко на всеки пет години обществена консултация, за да извършат повторна оценка на потенциалния интерес на участниците на пазара да инвестират, разработват, експлоатират или управляват съоръжения за съхраняване на енергия. В случай че обществената консултация покаже, че трети страни имат възможност да притежават, разработват, експлоатират или управляват подобни съоръжения, държавите членки гарантират, че дейностите на операторите на разпределителни системи в това отношение постепенно се прекратяват.

Член ~~37~~ 27

Задължения за поверителност на операторите на разпределителни системи

Без да се засяга член ~~55~~ 30 или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на разпределителна система запазва поверителността на чувствителната търговска информация, получена при извършването на дейността му, и да

предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информация относно собствената му дейност, която може да доведе до търговски предимства.

Член ~~38~~ ~~28~~

Затворени разпределителни системи

1. Държавите членки може да предвидят, че националните регулаторни органи или други компетентни органи класифицират като „затворена разпределителна система“ такава система, която разпределя електроенергия в рамките на географски обособен промишлен или търговски обект или обект с общо ползване на услуги и, без да се засяга параграф 4, не доставя на битови потребители, в случай че:
 - a) поради определени технически причини или причини, свързани с безопасността, дейностите или производственият процес на ползвателите на тази система са интегрирани; или
 - b) тази система разпределя електроенергия основно на собственика или оператора на системата или на предприятия, свързани с тях.
2. Държавите членки може да предвидят, че националните регулаторни органи освобождават оператора на затворена разпределителна система от:
 - a) задълженията съгласно член ~~31~~~~25~~, параграф 5 да осигурява енергията, която използва за покриване на енергийни загуби и ~~резервна мощност~~ ⇒ спомагателни услуги, различни от контрол на честотата ⇐ в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури;
 - b) задължението съгласно член ~~63~~~~2~~, параграф 1 тарифите или методиките, на които се основава тяхното изчисление, да са одобрени преди влизането им в сила в съответствие с член 59, параграф ~~13~~~~7~~.
3. Когато е предоставена дерогация съгласно параграф 2, приложимите тарифи или методиките, на които се основава тяхното изчисление, се преразглеждат и одобряват в съответствие с член 59, параграф 137 по искане на ползвател на затворената разпределителна система.
4. Инцидентно използване на системата от малък брой домакинства, които са наети на работа при собственика на разпределителната система или които имат подобни връзки с него и се намират в границите на зоната, обслужвана от затворена разпределителна система, не изключва предоставяне на освобождаване по параграф 2.

↓ НОВ

5. Затворените разпределителни системи се смятат разпределителни системи за целите на настоящата директива.

Член ~~39~~ 29
Комбиниран оператор

Член ~~26~~ 35, параграф 1 не възпрепятства дейността на комбиниран оператор на преносна и разпределителна система, при условие че този оператор спазва разпоредбите на член ~~9~~ 43, параграф 1 или ~~членове 44~~ 43 и ~~45~~ 44 или ~~раздел 3 от глава VI~~ глава V или попада в обхвата на член ~~44~~ 66, параграф 2.

Глава ~~IV~~ V

**⊠ ОБЩИ ПРАВИЛА, ПРИЛОЖИМИ КЪМ ⊠
~~ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА~~ ⊠ ОПЕРАТОРА ⊠ НА
ПРЕНОСНАТА СИСТЕМА**

Член ~~40~~ 42
Задачи на операторите на преносни системи

1. Всеки оператор на преносна система отговаря за:
 - а) гарантирането на дълготрайния капацитет на системата да покрива търсенето на пренос на електроенергия в разумни граници, експлоатацията, поддръжката и развитието при икономически приемливи условия на сигурни, надеждни и ефективни преносни мрежи, като се отдава необходимото внимание на околната среда ⇨ , в тясно сътрудничество с операторите на съседни преносни системи и с операторите на разпределителни системи ⇐ ;
 - б) осигуряването на подходящи средства за изпълнение на задълженията ~~на~~ ~~предоставяне на услуги~~ ⊠ му ⊠;
 - в) подобряването на сигурността на доставките чрез достатъчен преносен капацитет и надеждност на системата;
 - г) управлението на потоците на електроенергия през системата, като се отчитат обмените с други свързани системи. За тази цел операторът на преносната система отговаря за гарантирането на сигурна, надеждна и ефективна електроенергийна система и в тази връзка за осигуряване на наличието на всички необходими ~~допълнителни~~ допълнителни спомогателни услуги , включително услуги, ~~предоставяни в отговор на търсенето~~ за оптимизация на потреблението ⇨ и съхраняването на електроенергия ⇐ , доколкото наличието на тези услуги е независимо от друга преносна система, с която неговата система е взаимосвързана;
 - д) предоставянето на оператора на която и да е друга система, с която неговата система е свързана, на достатъчно информация за осигуряване на надеждна и

ефективна експлоатация, съгласувано развитие и оперативна съвместимост на свързаната система;

- е) недопускането на дискриминация между ползвателите на системата или между класове от ползватели на ~~класове~~ от системата, особено в полза на свързани с него предприятия;
- ж) предоставянето на ползвателите на системата на информация, която им е необходима за ефикасен достъп до системата; и
- з) събирането на такси и приходи за претоварване по механизма за компенсиране между операторите на преносни системи в съответствие с член ~~46~~⁴³ от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], предоставянето и управлението на достъп на трети страни и представянето на обосновка, когато такъв достъп им е отказан, се наблюдават от националните регулаторни органи; при изпълнение на задълженията си съгласно настоящия член, операторите на преносни системи на първо място спомагат за пазарната интеграция;

↓ НОВ

- и) предоставянето на спомагателни услуги от участниците на пазара с цел гарантиране на оперативна безопасност;
 - й) приемането на рамка за сътрудничество и координация между регионални оперативни центрове.
2. Държавите членки могат да предвидят, че една или няколко от отговорностите, посочени в букви от а) до й) от параграф 1, се възлагат на оператор на преносна система, различен от собственика на преносната система, към която иначе биха се прилагали съответните отговорности. Операторът на преносна система, на когото са възложени задачи, е сертифициран като отделен по отношение на собствеността и отговаря на изискванията, посочени в член 41, но не е необходимо да притежава преносната система, за която е отговорен. Операторът на преносна система, който притежава преносната система, отговаря на изискванията, предвидени в глава VI, и е сертифициран в съответствие с член 43.
3. При изпълнение на задачите, изброени в параграф 1, операторът на преносна система взема предвид функциите, изпълнявани от регионалните оперативни центрове и си сътрудничи при необходимост с операторите на съседните преносни системи.
4. При изпълнение на задачите, описани в параграф 1, подточка i), операторът на преносна система гарантира, че предоставянето на услуги по балансиране, както и – освен ако не е оправдано от анализ на разходите и ползите – това на спомагателни услуги, различни от контрол на честотата, е:
- а) прозрачно, недискриминационно и основано на пазара;
 - б) осигурява ефективно участие на всички участници на пазара, включително възобновяеми енергийни източници, оптимизация на потреблението, съоръжения за съхраняване на енергия и доставчици на агрегирани услуги, по-специално като изисква от регулаторните органи или операторите на разпределителни системи да си сътрудничат тясно с всички участници на

пазара с цел да бъдат определени техническите условия за участие в тези пазари на основание на техническите изисквания на посочените пазари и възможностите на всички участници на пазара.

- Операторите на преносни системи не могат да притежават активи, които предоставят спомагателни услуги, освен при условията, определени в член 54.

~~Член 15~~

~~Диспечериране и балансиране~~

- ~~Без да се засягат доставките на електроенергия въз основа на договорни задължения, включително тези, които произтичат от тръжните спецификации, операторът на преносната система, когато има такава функция, отговаря за диспечерирането на производствените съоръжения на своята територия и за определяне на ползването на междусистемните електропроводи е други системи.~~
- ~~Диспечерирането на производствени съоръжения и използването на междусистемните електропроводи се определя въз основа на критерии, които се одобряват от националните регулаторни органи, които са компетентни и които критерии трябва да бъдат обективни, публикувани и прилагани по недискриминационен начин, осигуряващ нормалното функциониране на вътрешния електроенергиен пазар. Критериите отчитат изискването за икономическо предимство на електроенергията от съществуващи производствени съоръжения или обмените по междусистемни електропроводи и техническите ограничения на системата.~~
- ~~Държава-членка изисква от системните оператори да действат в съответствие с член 16 от Директива 2009/28/ЕО при диспечерирането на производствените съоръжения, използващи възобновяеми енергийни източници. Те също така може да поискат от системния оператор да даде приоритет при диспечерирането на производствените съоръжения, произвеждащи комбинирано топлинна енергия и електроенергия.~~
- ~~Държава-членка може, с оглед на сигурността на доставките, да даде указание подобен приоритет да се предостави на диспечерирането на производствени съоръжения, използващи местни първични енергийни горивни източници, етига това да не надвишава в една календарна година 15 % от цялата първична енергия, необходима за производство на електроенергията, консумирана в съответната държава-членка.~~
- ~~Регулаторните органи, когато държавите-членки са предвидили това, или държавите-членки изискват от операторите на преносни системи да спазват минимални стандарти по отношение на поддържането и развитието на преносната система, включително междусистемния капацитет.~~
- ~~Операторите на преносни системи осигуряват енергията, която използват за покриване на енергийни загуби и резервна мощност в своята система, в съответствие с прозрачни, недискриминационни и пазарно основани процедури, в случаите, когато те имат такава функция.~~
- ~~Правилата, приети от операторите на преносни системи за балансиране на електроенергийната система са обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за начисляването на наказателни плащания на ползватели на техните мрежи за енергийни дисбаланси. Редът и условията за~~

~~предоставянето на такива услуги от операторите на преносни системи, включително правилата и тарифите, се установяват съгласно методика, съвместима с член 37, параграф 6, по недискриминационен и съобразен с разходите начин, като тези условия се публикуват.~~

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

⇒ НОВ

Член 41 ~~46~~

Изисквания за поверителност ☒ и прозрачност ☒ по отношение на операторите на преносни системи и собствениците на преносни системи

1. Без да се засяга член 55~~40~~ или други правни задължения за разкриване на информация, всеки оператор на преносна система и всеки собственик на преносна система запазва поверителността на чувствителната търговска информация, получена при извършването на дейността му, и предотвратява разкриването по дискриминационен начин на информацията относно собствената си дейност, която може да доведе до търговски предимства. По-специално той не разкрива никаква чувствителна търговска информация на останалите части от предприятието, освен ако това не е необходимо за сключването на търговска сделка. За да се осигури изцяло спазването на правилата за отделяне на информацията, държавите членки гарантират, че собственикът на преносната система и останалата част от предприятието не използват съвместни служби, като например съвместни правни служби, освен такива с чисто административни или ИТ функции.
2. Операторите на преносни системи нямат право в контекста на продажбите или покупките на електроенергия от свързани предприятия да злоупотребяват с чувствителна търговска информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.
3. Информацията, необходима за ефективната конкуренция и ефективното функциониране на пазара, се оповестява публично. Това задължение не засяга запазването на поверителността на чувствителната търговска информация.

Член 42~~23~~

Правомощия за вземане на решение по отношение на свързването на нови електроцентрали към преносната система

1. Операторът на преносна система определя и публикува прозрачни и ефикасни процедури за недискриминационно свързване на нови електроцентрали ⇨ и нови съоръжения за съхраняване ⇐ към преносната система. Тези процедури подлежат на одобрение от националните регулаторни органи.
2. Операторът на преносна система няма право да откаже свързването на нова електроцентрала ⇨ или ново съоръжение за съхраняване ⇐ въз основа на възможни бъдещи ограничения на съществуващите мощности на мрежата, като например претоварване в отдалечени части на преносната система. Операторът

на преносна система предоставя необходимата информация.

3. Операторът на преносна система няма право да откаже нова точка за свързване на основание, че това ще доведе до допълнителни разходи, свързани с необходимото увеличение на капацитета на елементите от системата в непосредствена близост до точката на свързване.

⊠Глава VI

ОТДЕЛЯНЕ НА ОПЕРАТОРИТЕ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМИ⊠

⊠РАЗДЕЛ 1

ОТДЕЛЯНЕ НА СОБСТВЕНОСТТА ⊠

Член 43 9

Отделяне на ⊠собствеността на ⊠преносните системи и операторите на преносни системи

1. Държавите членки гарантират, че, ~~считано от 3 март 2012 г.:~~
 - а) всяко предприятие, което притежава преносна система, действа като оператор на преносна система;
 - б) едно и също лице или едни и същи лица нямат право:
 - да упражняват пряко или непряко контрол върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, както и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху оператори на преносна система или върху преносна система; нито
 - да упражняват пряко или непряко контрол върху оператор на преносна система или върху преносна система, и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка;
 - в) едно и също лице или едни и същи лица нямат право да определят членове на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи, на оператор на преносна система или на преносна система, както и да упражняват пряко или непряко контрол или да имат правомощия върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка; и
 - г) едно и също лице няма право да бъде член на надзорния съвет, административния съвет или на законно представляващи предприятието органи едновременно на предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, и на оператор на преносна система или на преносна система.
2. Правомощията, посочени в параграф 1, букви б) и в), включват по-специално:
 - а) правомощието да се гласува;
 - б) правомощието да се определят членове на надзорния съвет, административния съвет или законно представляващи предприятието органи; или

- в) притежаването на мажоритарен дял.
3. За целите на параграф 1, буква б) понятието „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ включва „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ по смисъла на Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ~~от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ~~⁵⁴, а понятията „оператор на преносна система“ и „преносна система“ включват „оператор на преносна система“ и „преносна система“ по смисъла на същата директива.
- ~~4. Държавите членки може да разрешават дерогации от параграф 1, букви б) и в) до 3 март 2013 г., при условие че операторите на преносни системи не са част от вертикално интегрирано предприятие.~~
4. ~~5.~~ Задължението, определено в параграф 1, буква а), се смята за изпълнено, когато две или повече предприятия, притежаващи преносни системи, са създали съвместно предприятие, което действа като оператор на преносна система в две или повече държави членки по отношение на съответните преносни системи. Друго предприятие не може да бъде част от съвместното предприятие, освен ако не е било одобрено като независим системен оператор съгласно член ~~44~~¹³ или като независим преносен оператор за целите на раздел 3 глава V.
5. ~~6.~~ За прилагането на настоящия член, когато лицето, посочено в параграф 1, букви б, в) и г), е държавата членка или друг публичен орган, два отделни публични органа, упражняващи контрол върху оператора на преносна система или върху преносна система, от една страна, и върху предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка, от друга страна, не се смятат за едно и също лице или едни и същи лица.
6. ~~7.~~ Държавите членки гарантират, че нито посочената в член ~~41~~¹⁶ чувствителна търговска информация, притежавана от оператор на преносна система, който е бил част от вертикално интегрирано предприятие, нито персоналът на този оператор не се прехвърлят към предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка.
7. ~~8.~~ Когато на 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държава членка може да вземе решение да не прилага параграф 1.
- В този случай тази държава членка извършва едно от следните действия:
- а) определя независим системен оператор в съответствие с член ~~44~~¹³; или
- б) изпълнява разпоредбите на раздел 3 глава IV.
8. ~~9.~~ Когато на 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие и са налице договорености, които гарантират по-ефективна независимост на оператора на преносна система отколкото разпоредбите на раздел 3 глава V, държава членка може да реши да не прилага параграф 1.

⁵⁴

Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ (ОВ L 211, 14.8.2009, стр. 94) ~~136~~

- ~~9.~~ ~~10.~~ Преди дадено предприятие да бъде одобрено или определено за оператор на преносна система по параграф ~~89~~ ~~от настоящия член~~, то се сертифицира в съответствие с процедурите, установени в член ~~4052~~, параграфи 4, 5 и 6 от настоящата директива и в член ~~348~~ от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], съгласно които Комисията проверява дали наличните договорености ясно гарантират по-ефективна независимост на оператора на преносна система, отколкото разпоредбите на раздел 3 глава V.
10. ~~11.~~ Вертикално интегрирано предприятие, притежаващо преносна система, при никакви обстоятелства не се възпира да предприема мерки за изпълнение на изискванията на параграф 1.
11. ~~12.~~ Предприятия, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка в никакъв случай нямат възможност да контролират пряко или непряко или да упражняват каквито и да било права върху отделените оператори на преносни системи в държавите членки, за които се прилага параграф 1.

☒ РАЗДЕЛ 2

НЕЗАВИСИМ СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ☒

Член ~~44~~ ~~43~~

Независим системен оператор

1. В случаите, когато към 3 септември 2009 г. преносната система принадлежи на вертикално интегрирано предприятие, държавите членки може да вземат решение да не прилагат член ~~439~~, параграф 1 и да определят независим системен оператор по предложение на собственика на преносната система. Определянето на независим системен оператор подлежи на одобрение от Комисията.
2. Държавата членка може да одобрява и определя независим системен оператор само когато:
- а) кандидатът за оператор е показал, че отговаря на изискванията на член ~~43~~ 9, параграф 1, букви б), в) и г);
 - б) кандидатът за оператор е показал, че разполага с финансовите, технически, физически и човешки ресурси, необходими за изпълнението на задачите му по член ~~40~~ 12;
 - в) кандидатът за оператор се е ангажирал да спазва десетгодишен план за развитие на мрежата, чието изпълнение се контролира от регулаторния орган;
 - г) собственикът на преносна система е доказал способността си да изпълнява задълженията си по параграф 5. За тази цел същият представя всички проекти на договорни споразумения с предприятието-кандидат и с всички други заинтересовани образувания; и
 - д) кандидатът за оператор е доказал способността си да изпълнява задълженията си съгласно [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], включително сътрудничеството между оператори на преносни системи на европейско и регионално равнище.

3. Държавите членки одобряват и определят за независими оператори на системи предприятията, които са сертифицирани от регулаторния орган като отговарящи на изискванията по член ~~53~~ ~~44~~ и параграф 2 от настоящия член. Прилага се процедурата за сертифициране, предвидена или в член ~~52~~ ~~40~~ ~~от~~ ~~настоящата директива~~ и член ~~48~~ ~~3~~ от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], или в член ~~53~~ ~~44~~ от настоящата директива.
4. Всеки независим системен оператор отговаря за осигуряването и управлението на достъпа на трети страни, включително за събирането на такси за достъп и претоварване и на приходи от механизма за компенсиране между операторите на преносни системи в съответствие с член ~~46~~ ~~43~~ от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], както и за експлоатацията, поддръжката и развитието на преносната система и за гарантирането на дълготрайния капацитет на системата да покрива потребление в разумни граници чрез инвестиционно планиране. В рамките на развитието на преносната система независимият оператор на система отговаря за планирането (включително за разрешителната процедура), изграждането и възлагането на новата инфраструктура. За тази цел независимият оператор на система действа като оператор на преносна система съгласно разпоредбите на настоящия раздел ~~настоящата глава~~. Собственикът на преносна система не отговаря за предоставянето и управлението на достъпа на трети страни, нито за инвестиционното планиране.
5. Когато бъде определен независимият системен оператор, собственикът на преносната система:
 - а) осигурява необходимото сътрудничество и помощ на независимия системен оператор при изпълнението на задачите му, включително по-специално цялата необходима информация;
 - б) финансира инвестициите, които независимият системен оператор е решил да направи и които са одобрени от регулаторния орган, или дава съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор. Регулаторният орган одобрява съответните финансови споразумения. Преди това одобрение регулаторният орган се консултира със собственика на преносната система и други заинтересовани страни;
 - в) осигурява покритието на отговорността, свързана с активите на мрежата, с изключение на отговорността, която е свързана със задачите на независимия системен оператор; и
 - г) осигурява гаранциите, необходими за улесняване на финансирането на всички разширения на мрежата с изключение на инвестициите, за които в съответствие с буква б) е дал съгласието си да бъдат финансирани от която и да е заинтересована страна, включително от независимия системен оператор.
6. Съответният национален орган по конкуренция, действащ в тясно сътрудничество с регулаторния орган, разполага с всички необходими правомощия за ефективен надзор над изпълнението на задълженията на собственика на преносна система съгласно параграф 5.

Отделяне на собствениците на преносни системи

1. Когато има определен независим оператор на система, собственикът на преносна система, който е част от вертикално интегрирани предприятия, е независим поне по отношение на правната си форма, организацията и вземането на решения от други дейности, които не са свързани с преноса.
2. За да се осигури независимостта на собствениците на преносни системи съгласно параграф 1, се прилагат следните минимални критерии:
 - а) лицата, отговорни за управлението на собственика на преносната система, не участват в дружествени структури на интегрираното електроенергийно предприятие, отговарящи пряко или непряко за ежедневното функциониране на производството, разпределението и доставката на електроенергия;
 - б) вземат се подходящи мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на дружеството собственик на преносната система, се вземат предвид по начин, осигуряващ способността им да действат независимо; и
 - в) собственикът на преносната система въвежда програма за съответствие, в която са посочени взетите мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантира, че спазването ѝ се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Лицето или органът, отговарящ за спазването на програмата за съответствие, представя на регулаторния орган годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и който се публикува.

~~3. Комисията може да приеме насоки за осигуряване на пълно и ефективно изпълнение на изискванията по параграф 2 от настоящия член от собственика на преносна система. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.~~

ГЛАВА V Раздел 3
НЕЗАВИСИМ ПРЕНОСЕН ОПЕРАТОР

Активи, оборудване, персонал и самоличност

1. Операторите на преносни системи разполагат с всички човешки, технически, физически и финансови, ресурси, необходими за изпълнение на задълженията им по настоящата директива и по-специално за извършване на дейността по пренос на електроенергия, и по-специално:
 - а) активите, необходими за дейността по пренос на електроенергия, включително преносната мрежа, са собственост на оператора на преносната система;
 - б) персоналът, необходим за дейността по пренос на електроенергия, включително изпълнението на всички фирмени задачи, се наема на работа от оператора на преносната система;

- в) забранява се наемането на персонал или предоставянето на услуги от и за други части на вертикално интегрираното предприятие. Операторът на преносна система може обаче да предоставя услуги на вертикално интегрираното предприятие, доколкото:
- предоставянето на тези услуги не допуска дискриминиране между ползватели на система, достъпно е за всички ползватели на система при едни и същи условия и ред и не ограничава, нарушава или възпрепятства конкуренцията в производството или доставката; и
- редът и условията за предоставяне на тези услуги са одобрени от регулаторния орган;
- г) без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно член ~~49~~ 20, вертикално интегрираното предприятие предоставя своевременно на оператора на преносната система достатъчни финансови ресурси за бъдещи инвестиционни проекти и/или за подмяна на съществуващи активи вследствие на съответно подходящо искане от оператора на преносната система.
2. Дейността по пренос на електроенергия включва най-малко следните задачи в допълнение към изброените в член ~~40~~ 12:
- а) представителството на оператора на преносната система и контакти с трети страни и с регулаторните органи;
- б) представителството на оператора на преносна система в рамките на Европейската мрежа на операторите на преносни системи (ЕМОПС за електроенергия);
- в) осигуряване и управление на достъпа на трети страни на недискриминационна основа спрямо ползватели на системата или групи от ползватели на системата;
- г) събирането на всички свързани с преноса такси, включително такси за достъп ~~изравнителни такси за спомагателни като например закупуване на услуги (балансиране на разходи, енергия за покриване на загуби)~~ ⇨ и такси за спомагателни услуги ⇐;
- д) експлоатацията, поддръжката и развитието на сигурна, ефикасна и икономична преносна система;
- е) инвестиционно планиране, което да осигури дълготрайния капацитет на системата да покрива в разумни граници търсенето и да гарантира сигурността на доставките;
- ж) създаването на подходящи съвместни предприятия, включително с един или повече оператори на преносни системи, енергийни борси и другите съответни участници, с цел да се развива създаването на регионални пазари или да се улеснява процесът на либерализиране; и
- з) всички корпоративни услуги, включително правни услуги, счетоводство и ИТ услуги.

3. Операторите на преносни системи са организирани в правна форма, както е посочено в член 1 от Директива 2009/101/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁵⁵ ~~Директива 68/151/ЕИО на Съвета~~ ⁽¹⁹⁾.
4. Операторът на преносна система, чрез своята корпоративна самоличност, комуникации, търговски марки и обекти, не създава объркване по отношение на отделната самоличност на вертикално интегрираното предприятие или която и да било част от него.
5. Операторът на преносна система не споделя ИТ системи или оборудване, обекти и системи за сигурност по отношение на достъпа с никоя част от вертикално интегрираното предприятие, нито използва същите консултанти или външни изпълнители за ИТ системи или оборудване, и системи за сигурност по отношение на достъпа.
6. Отчетите на операторите на преносни системи подлежат на одит от страна на одитор, различен от този на вертикално интегрираното предприятие или на която и да е негова част.

Член ~~47~~ 48

Независимост на оператора на преносна система

1. Без да се засягат решенията на надзорния орган съгласно член ~~49~~20, операторът на преносна система разполага с:
 - a) действителни права за вземане на решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие, по отношение на активи, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на преносната система; и
 - б) правомощия да набира средства на капиталовия пазар, по-специално чрез заем или увеличаване на капитала.
2. Операторът на преносна система по всяко време действа така че да гарантира наличността на необходимите му ресурси за изпълнение на дейността по преноса по подходящ и ефективен начин и за развитие и поддръжка на ефективна, сигурна и икономична преносна система.
3. ☒ Вертикално интегрираното предприятие и неговите ☒ ~~Дъщерни предприятия на вертикално интегрираното предприятие~~, изпълняващи функциите по производство или доставка, не притежават пряко или непряко дялово участие в оператора на преносна система. Операторът на преносна система не притежава нито пряко, нито непряко дялово участие в никое дъщерно предприятие на вертикално интегрираното предприятие, изпълняващо функциите по производство или доставка, нито получава дивиденди или други финансови облаги от това дъщерно предприятие.
4. Цялостната управленска структура и устав на дружеството на оператора на преносна система гарантират ефективната независимост на оператора на преносна система съгласно ~~настоящата глава~~ ☒ настоящия раздел ☒.

⁵⁵ Директива 2009/101/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за координиране на гаранциите, които държавите членки изискват от дружествата по смисъла на член 48, втора алинея от Договора, за защита на интересите на членовете и на трети лица с цел тези гаранции да станат равностойни (ОВ L 258, 1.10.2009 г., стр. 11) ~~19~~.

Вертикално интегрираното предприятие не определя пряко или непряко конкурентното поведение на оператора на преносна система по отношение на текущите дейности на оператора на преносна система и управлението на мрежата, или по отношение на дейностите, необходими за изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член ~~51~~22.

5. При изпълнение на задачите им по член ~~40~~ 40 ~~12~~ и член ~~46~~ 46 ~~17~~, параграф 2 от настоящата директива и в съответствие със $\Rightarrow$ задълженията, определени в ~~членове 14, 15 и 16,~~ членове 14, 15 и 16, ~~17~~ 17 и ~~47~~ 47 ~~16~~ от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], операторите на преносни системи не упражняват дискриминация спрямо различни лица или образувания, нито ограничават, нарушават или възпрепятстват конкуренцията в производството или доставките.
6. Всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система, включително заеми, предоставяни от оператора на преносна система на вертикално интегрираното предприятие, се осъществяват при пазарни условия. Операторът на преносна система съхранява подробна документация за тези търговски и финансови отношения и при поискване предоставя достъп до нея на регулаторния орган.
7. Операторът на преносна система представя за одобрение от регулаторния орган всички търговски и финансови споразумения с вертикално интегрираното предприятие.
8. Операторът на преносна система информира регулаторния орган за финансовите ресурси, посочени в член ~~46~~ 46 ~~17~~, параграф 1, буква г), които се предоставят за бъдещи инвестиционни проекти и/или за смяна на съществуващи активи.
9. Вертикално интегрираното предприятие се въздържа от всякакво действие, възпрепятстващо или увреждащо оператора на преносна система при изпълнението на задълженията му съгласно настоящата глава и не изисква от оператора на преносна система да иска разрешение от вертикално интегрираното предприятие, за да изпълнява тези задължения.
10. Предприятие, сертифицирано от регулаторния орган като изпълняващо изискванията по настоящата глава, се одобрява и определя за оператор на преносна система от съответната държава членка. Прилага се процедурата за сертифициране, предвидена или в член ~~52~~ 49 от настоящата директива и [член ~~3~~ 48 от Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], или в член ~~53~~ 41 от настоящата директива.

Член ~~48~~ 49

Независимост на персонала и ръководството на оператора на преносна система

1. Решения, свързани с назначаването и подновяването на договори, условията на работа, включително възнаграждението и прекратяването на мандата на лицата, отговарящи за управлението и/или на членовете на административните органи на оператора на преносна система, се вземат от надзорния орган на оператора на преносна система, определен съгласно член ~~49~~20.
2. Самоличността и условията, които уреждат мандата, продължителността му и прекратяването му за лицата, определени от надзорния орган за назначаване

или подновяване на договорите им като отговарящи за оперативното управление и/или като членове на административните органи на оператора на газопреносна система, както и основанията за всяко предлагано решение за прекратяване на такъв мандат, се съобщават на регулаторния орган. Тези условия и решенията, посочени в параграф 1, придобиват обвързваща сила, ако в срок от три седмици след съобщаването им регулаторният орган не е възразил срещу тях.

Регулаторният орган може да възрази срещу решенията, посочени в параграф 1, когато:

- a) възникнат съмнения относно професионалната независимост на лицата, определени като отговарящи за управлението и/или като членове на административни органи; или
 - б) в случай на предсрочно прекратяване на мандат, съществуват съмнения относно основанията за това предсрочно прекратяване.
3. В срок от три години преди назначаването им, лицата, отговарящи за управлението и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система, които подлежат на условията на настоящия параграф, не са заемали професионален пост или отговорна длъжност, нямали са интереси или делови отношения, пряко или непряко, с вертикално интегрирано предприятие или която и да е част от него, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, и различни от оператора на преносна система.
 4. Лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на преносна система, не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат интереси или делови отношения, пряко или непряко, с която и да е друга част от вертикално интегрираното предприятие или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции.
 5. Лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи и служителите на оператора на преносна система, нямат интереси или не получават финансови облаги, пряко или непряко, от която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на преносна система. Тяхното възнаграждение не зависи от дейностите или резултатите на вертикално интегрираното предприятие, различни от тези на оператора на преносна система.
 6. На лицата, отговарящи за управлението, и/или на членовете на административните органи на оператора на преносна система се гарантират ефективни права за обжалване пред регулаторния орган срещу предсрочно прекратяване на мандата им.
 7. След прекратяването на мандата им в оператора на преносна система лицата, отговарящи за управлението, и/или членовете на административните органи не заемат професионален пост или отговорна длъжност, нямат интереси или делови отношения с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие, различна от оператора на преносна система, или с негови акционери, притежаващи контролен пакет от акции, за период не по-малък от четири години.

8. Параграф 3 се прилага спрямо мнозинството от лицата, отговорни за управлението, и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система.

Лицата, отговорни за управлението, и/или членовете на административните органи на оператора на преносна система, които не подлежат на условията на параграф 3, не са упражнявали управленска или друга значима дейност във вертикално интегрираното предприятие за период от най-малко шест месеца преди назначаването им.

Първа алинея от настоящия параграф и параграфи 4—7 се прилагат по отношение на всички лица, участващи в оперативното управление, както и към тези, които им докладват директно по въпроси, свързани с експлоатацията, поддръжката и развитието на мрежата.

Член ~~49~~ 20

Надзорен орган

1. Операторът на преносна система има надзорен орган, натоварен да взема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на акционерите в оператора на преносна система, по-специално решенията, свързани с одобрението на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна система и размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите. Решенията, попадащи в обхвата на компетентност на надзорния орган, изключват тези, които са свързани с текущите дейности на оператора на преносна система и управлението на мрежата, и с дейностите, необходими за изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата, разработен съгласно член ~~51~~ 22.
2. Надзорният орган е съставен от членове, представляващи вертикално интегрираното предприятие, членове, представляващи акционери на трети страни и, когато съответното законодателство на държавата членка предвижда това, членове, представляващи други заинтересовани страни, например служителите в оператора на преносна система.
3. Член ~~48~~ 19, параграф 2, първа алинея и член ~~48~~ 19, параграфи 3—7 се прилагат поне за половината членове на надзорния орган минус един.

Член ~~48~~ 19, параграф 2, втора алинея, буква б) се прилага за всички членове на надзорния орган.

Член ~~50~~ 21

Програма за съответствие и отговорник по съответствието

1. Държавите членки гарантират, че операторите на преносни системи въвеждат и изпълняват програма за съответствие, в която се определят мерки за недопускане на дискриминационно поведение, и гарантират, че спазването на тази програма се контролира по подходящ начин. Програмата за съответствие определя конкретните задължения на служителите за постигането на тези цели. Тя подлежи на одобрение от националния регулатор. Без да се засягат

правоомощията на регулаторния орган, спазването на програмата се контролира независимо от отговорника по съответствието.

2. Отговорникът по съответствието се назначава от надзорния орган, след одобрение от регулаторния орган. Регулаторният орган може да откаже да одобри назначаването на отговорника по съответствието единствено на основание липса на независимост или на професионална компетентност. Отговорникът по съответствието може да бъде физическо или юридическо лице. Член ~~4849~~, параграфи 2—8 се прилагат за отговорника по съответствието.
3. Отговорникът по съответствието отговаря за:
 - а) наблюдение на изпълнението на програмата за съответствие;
 - б) изготвяне на ежегоден доклад, в който се посочват мерките, предприети за изпълнение на програмата за съответствие, и представяне на доклада на регулаторния орган;
 - в) докладване пред надзорния орган и отправяне на препоръки относно програмата за съответствие и изпълнението ѝ;
 - г) нотифициране на регулаторния орган относно всички значителни нарушения по отношение на изпълнението на програмата за съответствие; и
 - д) докладване пред регулаторния орган за всички търговски и финансови отношения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система.
4. Отговорникът по съответствието представя на регулаторния орган предлаганите решения относно инвестиционния план или отделните инвестиции в мрежата. Това задължение се изпълнява най-късно, когато ръководството и/или компетентният административен орган на оператора на преносна система представи тези документи на надзорния орган.
5. В случай че вертикално интегрираното предприятие на своето общо събрание или чрез гласуване на членовете на определения от него надзорен орган е осуетило приемането на дадено решение, с което е възпрепятствало или забавило инвестиции, които е трябвало да бъдат осъществени през следващите три години съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата, отговорникът по съответствието докладва за това пред регулаторния орган, който тогава действа в съответствие с член ~~5122~~.
6. Условието, които уреждат мандата или условията на заетост на отговорника по съответствието, включително продължителността на неговия мандат, подлежат на одобрение от регулаторния орган. Тези условия осигуряват независимостта на отговорника по съответствието, включително като му осигуряват всички ресурси, които са необходими за изпълнение на задълженията му. По време на своя мандат отговорникът по съответствието не заема друг професионален пост или отговорна длъжност и няма интереси, пряко или непряко, в или с която и да е част от вертикално интегрираното предприятие или с неговите акционери, притежаващи контролен пакет от акции.
7. Отговорникът по съответствието докладва редовно, устно или писмено, пред регулаторния орган и има право да докладва редовно, устно или писмено, пред надзорния орган на оператора на преносна система.

8. Отговорникът по съответствието може да присъства на всички заседания на управителните или административните органи на оператора на преносна система, както и на заседанията на надзорния орган и на общото събрание. Отговорникът по съответствието присъства на всички заседания, на които се разискват следните въпроси:
 - а) условията за достъп до мрежата, определени в [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], по-специално по отношение на тарифи, услуги, свързани с достъп на трети страни, разпределение на капацитет, управление на претоварването, прозрачност, ~~балансиране~~ ⇨ спомагателни услуги ⇐ и вторични пазари;
 - б) проектите, целящи експлоатация, поддръжка и развитие на преносната система, включително междусистемните връзки и инвестициите във връзките;
 - в) закупуването или продажбите на енергия, необходими за експлоатацията на преносната система.
9. Отговорникът по съответствието контролира спазването на член ~~41~~⁴⁶ от оператора на преносна система.
10. Отговорникът по съответствието разполага с достъп до цялата необходима информация и до помещенията на оператора на преносна система, както и до цялата информация, нужна за изпълнението на неговите задачи.
11. След предварително одобрение от регулаторния орган, надзорният орган може да освободи от длъжност отговорника по съответствието. Той освобождава отговорника по съответствието на основание липса на независимост или на професионални способности, по искане на регулаторния орган.
12. Отговорникът по съответствието има достъп до помещенията на оператора на преносна система, без да е необходимо предварително известие.

Член ~~51~~²²

План за развитие на мрежата и правомощия за вземане на инвестиционни решения

1. ~~Всяка година~~ ⇨ Най-малко на всеки две години ⇐ операторите на преносни системи представят на регулаторния орган десетгодишен план за развитие на мрежата, основан на съществуващото и прогнозираното търсене и предлагане, след консултация с всички заинтересовани страни. Този план за развитие на мрежата съдържа ефикасни мерки с оглед гарантиране на адекватността на системата и сигурността на доставките.
2. По-специално десетгодишният план за развитие на мрежата:
 - а) показва на участниците в пазара основната инфраструктура за пренос, която трябва да се изгради или осъвремени през следващите десет години;
 - б) съдържа всички инвестиции, за които вече е взето решение, и определя новите инвестиции, които трябва да бъдат направени през следващите три години; и
 - в) предвижда график за всички инвестиционни проекти.
3. При изготвянето на десетгодишния план за развитие на мрежата операторът на преносна система прави разумни предвиждания за измененията в производството, доставките, ⇨ съхраняването на енергия, ⇐ потреблението и

обмена с други държави, като взема предвид инвестиционните планове за регионални мрежи и мрежи в ☒ целия Съюз ☒ ~~цялата Общност~~.

4. Регулаторният орган се консултира с всички настоящи или потенциални ползватели на системата относно десетгодишния план за развитие на мрежата по открит и прозрачен начин. От лицата или предприятията, които твърдят, че са потенциални ползватели на системата, може да бъде поискано да обосноват твърденията си. Регулаторният орган публикува резултата от процеса на консултации, и по-специално възможните нужди от инвестиции.
5. Регулаторният орган проучва дали десетгодишният план за развитие на мрежата обхваща всички нужди от инвестиции, установени в процеса на консултации, и дали той е в съответствие с необвързващия десетгодишен план за развитие на мрежата за ☒ целия Съюз ☒ ~~цялата Общност~~ (план за развитие на мрежата за ☒ целия Съюз ☒ ~~цялата Общност~~), посочен в [член 27, параграф 1, буква б) ~~член 8, параграф 3, буква б)~~ от преработения текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2]. Ако се породят съмнения относно съответствието с необвързващия план за развитие на мрежата в ~~цялата Общност~~ ☒ целия Съюз ☒, регулаторният орган се консултира с Агенцията. Регулаторният орган може да поиска от оператора на преносна система да измени своя десетгодишен план за развитие на мрежата.
6. Регулаторният орган наблюдава и оценява изпълнението на десетгодишния план за развитие на мрежата.
7. Освен ако не са налице наложителни причини извън неговия контрол, при обстоятелства, при които операторът на преносна система не извърши инвестиция, която съгласно десетгодишния план за развитие на мрежата е следвало да бъде извършена в следващите три години, държавите членки гарантират, че от регулаторния орган се изисква да предприеме поне една от следните мерки, които да гарантират извършването на такава инвестиция, ако все още е подходящо да бъде направена въз основа на най-актуалния десетгодишен план за развитие на мрежата:
 - а) да поиска от оператора на преносна система да изпълни въпросните инвестиции;
 - б) да организира за въпросната инвестиция тръжна процедура, открита за всички инвеститори; или
 - в) да задължи оператора на преносна система да приеме увеличение на капитала, за да финансира необходимите инвестиции, и да позволи на независими инвеститори участие в капитала.

При упражняване на правомощията си по първа алинея, буква б) регулаторният орган може да задължи оператора на преносна система да приеме едно или повече от следните:

финансиране от всяка трета страна;

изграждане от всяка трета страна;

изграждане на съответните нови активи самостоятелно;

експлоатация на съответните нови активи самостоятелно.

Операторът на преносна система предоставя на инвеститорите цялата информация, необходима за осъществяване на инвестицията, свързва нови

активи с преносната мрежа и като цяло полага всички усилия да улесни изпълнението на инвестиционния проект.

Съответните финансови договорености подлежат на одобрение от регулаторния орган.

8. Когато регулаторният орган е упражнил правомощията си по параграф 7, първа алинея, съответните тарифни разпоредби обхващат разходите по въпросната инвестиция.

☒ РАЗДЕЛ 4

ОПРЕДЕЛЯНЕ И СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ОПЕРАТОРИ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМИ ☒

Член 52 ~~44~~

Определяне и сертифициране на оператори на преносни системи

1. Преди дадено предприятие да бъде одобрено или определено за оператор на преносна система, то се сертифицира съгласно процедурите, установени в параграфи 4, 5 и 6 от настоящия член и в член 3 ~~48~~ от [преработения текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2].
2. Предприятията, ~~които притежават преносна система и~~ които са сертифицирани от националния регулаторен орган по отношение на съответствието им с изискванията на член 43 ~~9~~, съгласно посочената по-долу процедура за сертифициране, се одобряват и определят от държавите членки за оператори на преносни системи. Изборът на оператори на преносни системи се нотифицира на Комисията и се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.
3. Операторите на преносни системи уведомяват регулаторния орган относно всякакви планирани сделки, които могат да наложат преоценка на спазването от тяхна страна на изискванията на член 43 ~~9~~.
4. Регулаторните органи наблюдават постоянното спазване от операторите на преносни системи на изискванията на член 43 ~~9~~. Те откриват процедура по сертифициране, за да гарантират това съответствие:
 - а) след нотификация от оператора на преносна система съгласно параграф 3;
 - б) по собствена инициатива в случаите, когато имат сведения, че планирана промяна на правомощията или влиянието върху собствениците на преносни системи или операторите на преносни системи може да доведе до нарушение на член 43 ~~9~~, или когато имат основания да смятат, че такова нарушение вече може да е извършено; или
 - в) след мотивирано искане от Комисията.
5. Регулаторните органи взимат решение относно сертифицирането на даден оператор на преносна система в срок от четири месеца от датата на нотификацията от оператора на преносна система или от датата на искането на Комисията. След изтичането на този срок сертификатът се смята за издаден. Изричното или мълчаливото решение на регулаторния орган поражда действие единствено след закриването на процедурата, предвидена в параграф 6.
6. Изричното или мълчаливото решение относно сертифицирането на даден оператор на преносна система се нотифицира незабавно на Комисията от

регулаторния орган заедно с цялата свързана с това решение информация. Комисията действа съгласно процедурата, установена в член ~~34~~48 от преработения текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2].

7. Регулаторните органи и Комисията може да изискват от операторите на преносни системи и от предприятията, изпълняващи някоя от функциите по производство или доставка, всякаква информация, свързана с изпълнението на задълженията им по настоящия член.
8. Регулаторните органи и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

Член ~~53~~ ~~44~~

Сертифициране по отношение на трети държави

1. Когато сертифицирането е поискано от собственик на преносна система или от оператор на преносна система, които са контролирани от лице или лица от трети държава или трети държави, регулаторният орган нотифицира Комисията.

Регулаторният орган също така незабавно нотифицира Комисията за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна система или оператор на преносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

2. Операторите на преносни системи уведомяват регулаторния орган за всяко обстоятелство, което може да доведе до придобиването на контрол върху преносна система или оператор на преносна система от лице или лица от трета държава или трети държави.

3. Регулаторният орган приема проект на решение относно сертифицирането на оператор на преносна мрежа в срок от четири месеца от датата на нотификацията от оператора на преносна мрежа. Регулаторният орган отказва сертифицирането му, ако не е било доказано:

- а) дали съответното лице спазва изискванията на член ~~439~~; и
- б) пред регулаторния орган или друг компетентен орган, определен от държавата членка, че сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставката на енергия на държавата членка и на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒. При разглеждането на този въпрос регулаторният орган или съответно определеният друг компетентен орган вземат предвид:
 - правата и задълженията на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно международното право, включително всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което ~~Общността~~ ☒ Съюзът ☒ е страна, и което разглежда въпросите на сигурността на доставката на енергия;
 - правата и задълженията на държавата членка по отношение на тази трета държава, които произтичат съгласно споразумения, сключени с нея, доколкото са съобразени с правото на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒; и
 - други конкретни данни и обстоятелства в случая и съответната трета държава.

4. Регулаторният орган незабавно нотифицира решението на Комисията, заедно с цялата свързана с него информация.
5. Държавите членки предвиждат, преди регулаторният орган да приеме решение относно сертифицирането, посочените в параграф 3, буква б) регулаторен орган или определения компетентен орган да поискат становището на Комисията относно това дали:
- а) съответното лице спазва изискванията на член ~~439~~; и
 - б) сертифицирането няма да представлява риск за сигурността на доставките на енергия за ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒.
6. Комисията разглежда искането, посочено в параграф 5, веднага след получаването му. В срок от два месеца след получаване на искането, Комисията предоставя становището си на националния регулаторен орган или на определения компетентен орган, в случай че последният е отправил искането.
- При изготвяне на своето становище Комисията може да поиска мнението на Агенцията, съответната държава членка и заинтересованите страни. В случай че Комисията отправи такова искане, двумесечният срок се удължава с още два месеца.
- При отсъствието на становище от страна на Комисията в рамките на срока, посочен в първа и втора алинея, се счита, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.
7. При извършване на оценката на това дали контролът от лице или лица от трета държава или трети държави ще представлява риск за сигурността на доставката на енергия за ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, Комисията взема предвид:
- а) конкретните данни в случая и съответната трета държава или трети държави; и
 - б) правата и задълженията на ~~Общността~~ ☒ Европейския съюз ☒ по отношение на тази трета държава или трети държави, които произтичат съгласно международното право, включително съгласно всяко споразумение, сключено с една или повече трети държави, по което ~~Общността~~ ☒ Съюзът ☒ е страна, и което засяга въпросите на сигурността на доставката.
8. Националният регулаторен орган приема окончателното си решение относно сертифицирането в срок от два месеца след изтичането на срока, посочен в параграф 6. Когато приема окончателното си решение националният регулаторен орган взема изключително предвид становището на Комисията. При всички случаи държавите членки имат правото да откажат сертифициране тогава, когато сертифицирането представлява риск за сигурността на доставката на енергия за държавата членка или за сигурността на доставката на енергия за друга държава членка. В случаите, когато държавата членка е определила друг компетентен орган да извърши оценката съгласно параграф 3, буква б), тя може да изиска от националния регулаторен орган да приеме окончателното си решение в съответствие с оценката на този компетентен орган. Окончателното решение на националния регулаторен орган и становището на Комисията се публикуват заедно. Когато окончателното решение се отклонява от становището на Комисията, съответната държава членка предоставя и публикува заедно с това решение и съображенията, на които то се основава.

9. Настоящият член по никакъв начин не засяга правото на държавите членки да осъществяват национален правен контрол за защита на легитимните си интереси, свързани с обществената сигурност, в съответствие с правото на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒.

~~10. Комисията може да приеме насоки, определящи подробностите относно процедурата, която да бъде следвана за прилагането на настоящия член. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.~~

10. ~~11.~~ Настоящият член, с изключение на параграф 3, буква а), се прилага и за държавите членки, които подлежат на дерогация съгласно член ~~66~~44.

↓ НОВ

Член 54

Собственост върху съоръженията за съхраняване и предоставяне на спомагателни услуги от оператори на преносни системи

1. Операторите на преносни системи нямат право да притежават, управляват и експлоатират съоръжения за съхраняване и не притежават пряко или непряко контролни активи, които предоставят спомагателни услуги .
2. Чрез дерогация от параграф 1, държавите членки могат да разрешат на операторите на преносни системи да притежават, управляват или експлоатират съоръжения за съхраняване или активи, които предоставят спомагателни услуги, различни от контрола на честотата, ако са изпълнени следните условия:
 - а) други страни, след открита и прозрачна тръжна процедура, не са изявили пред оператора на преносната система своя интерес да притежават, контролират, управляват или експлоатират съоръжения, които предлагат съхраняване и/или спомагателни услуги, различни от контрола на честотата;
 - б) съоръженията или спомагателните услуги, различни от контрола на честотата, са необходими на операторите на преносни системи, за да изпълняват задълженията си по настоящата директива за ефективното, надеждно и сигурно функциониране на преносната система и не са предназначени за продажба на електроенергия на пазара; и
 - в) регулаторният орган е оценил необходимостта от такава дерогация, като се е съобразил с условията по букви а) и б) от настоящия параграф, и е дал своето одобрение.
3. Решението да се даде дерогация се нотифицира на Агенцията и Комисията заедно с относимата информация за искането и причините за предоставяне на дерогацията.
4. Операторът на преносната система провежда редовно или поне веднъж на пет години обществено допитване за необходимите услуги по съхраняване с цел да се оцени потенциалният интерес на участниците на пазара да инвестират в

такива съоръжения и да прекрати своите дейности по съхраняване, в случай, че трети страни могат да предоставят услугата по разходоефективен начин.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

ГЛАВА VII Раздел 5

Отделяне и прозрачност на счетоводните отчети

Член ~~55~~ 34

Право на достъп до счетоводните отчети

1. Държавите членки или компетентният орган, определен от тях, включително регулаторните органи, посочени в член ~~57~~³⁵ имат право на достъп до счетоводните отчети на електроенергийните предприятия съгласно член ~~56~~³⁴, доколкото това е необходимо, за да изпълняват своите функции.
2. Държавите членки и определеният компетентен орган, включително регулаторните органи, запазват поверителността на чувствителна търговска информация. Държавите членки може да предвидят разкриване на такава информация, когато това е необходимо, за да могат компетентните органи да изпълняват функциите си.

Член ~~56~~ 34

Отделяне на счетоводните отчети

1. Държавите членки предприемат необходимите стъпки, за да гарантират, че счетоводните отчети на електроенергийните предприятия се водят в съответствие с параграфи 2 и 3.
2. Електроенергийните предприятия, независимо от системата си на собственост или правната си форма, съставят, представят за одит и публикуват своите годишни счетоводни отчети в съответствие с разпоредбите на националното законодателство относно годишните отчети на дружествата с ограничена отговорност, приети в съответствие с ☒ Директива 2013/34/ЕС на Европейски парламент и на Съвета⁵⁶ ☒ ~~Четвърта директива 78/660/ЕИО на Съвета от 25 юни 1978 г., приета на основание член 44, параграф 2, буква ж)⁵⁷ от Договора, относно годишните счетоводни отчети за някои видове дружества⁵⁸.~~

⁵⁶ Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове дружества и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19).

⁵⁷ ~~Заглавието на Директива 78/660/ЕИО е коригирано, за да се отнесе преномерирането на членовете на Договора за създаване на Европейскотъветствие е член 12 от Договора от Амстердам; първоначалното позоваване е било на член 54, параграф 2, буква ж).~~

⁵⁸ ~~ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11.~~

Предприятия, които не са правно задължени да публикуват своите годишни счетоводни отчети, съхраняват в централното си управление копие от тях на разположение на обществеността.

3. При своето вътрешно счетоводство електроенергийните предприятия, водят отделни счетоводни отчети за всяка от дейностите по пренос и разпределение, както те биха ги водили, ако въпросните дейности се извършваха от отделни предприятия, с цел недопускане на дискриминация, кръстосано субсидиране и нарушаване на конкуренцията. Те също така водят и счетоводни отчети, които могат да бъдат консолидирани, за други електроенергийни дейности, които не са свързани с пренос или разпределение. ~~До 1 юли 2007 г. те водят отделни счетоводни отчети за дейностите по доставка на привилегирани клиенти и дейностите по доставка на непривилегирани клиенти.~~ Приходите от собствеността на преносната или разпределителната система се посочват в счетоводните отчети. Когато е подходящо, те водят консолидирани счетоводни отчети за други неелектроенергийни дейности. Вътрешното счетоводство включва баланс и отчет за приходите и разходите за всяка дейност.
4. Одитът, посочен в параграф 2, удостоверява по-специално спазването на задължението за недопускане на дискриминация и кръстосано субсидиране, посочено в параграф 3.

~~ГЛАВА VIII~~

~~ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДОСТЪПА ДО СИСТЕМАТА~~

ГЛАВА VII IX НАЦИОНАЛНИ РЕГУЛАТОРНИ ОРГАНИ

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

Член ~~57~~ 35

Определяне и независимост на регулаторните органи

1. Всяка държава членка определя един-единствен национален регулаторен орган на национално равнище.
2. Параграф 1 ~~от настоящия член~~ не засяга определянето на други регулаторни органи на регионално равнище в рамките на държавите членки, при условие че има един старши представител, който представлява държавата членка и осъществява контакти на ~~общностно равнище~~ ☒ равнището на Съюза ☒ в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член ~~22~~ 14, параграф 1 от [преработен текст на Регламент 713/2009, предложен с COM(2016)863/2].
3. Чрез дерогация от параграф 1 дадена държава членка може да определи регулаторни органи за малки системи на географски отделен регион, чието потребление през 2008 г. е било по-малко от 3 % от общото потребление на държавата членка, от която е част. Тази дерогация не засяга определянето на

един старши представител, който представлява държавата членка и осъществява контакти на ~~общностно равнище~~ ☒ равнището на Съюза ☒ в рамките на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с [член ~~22~~ 14, параграф 1 от преработения текст на Регламент 713/2009, предложен с COM(2016)863/2].

4. Държавите членки гарантират независимостта на регулаторния орган и безпристрастното и прозрачно упражняване на правомощията му. За тази цел държавите членки гарантират, че при изпълнението на регулаторни функции, възложени му съгласно настоящата директива и свързаното с нея законодателство, регулаторният орган:
- а) е правно отделен и функционално независим от други публични и частни образувания;
 - б) гарантира, че персоналът му и лицата, отговорни за управлението му:
 - i) действат независимо от пазарни интереси; и
 - ii) не търсят или не получават преки инструкции от правителство или друго публично или частно образувание при изпълнение на своите регулаторни функции. Това изискване не засяга тясното сътрудничество, при необходимост, с други релевантни национални органи, нито общите политически насоки, давани от правителството, които не са свързани с регулаторните правомощия и задължения съгласно член ~~59~~ 37.
5. За да защитят независимостта на регулаторния орган, държавите членки по-специално гарантират, че:
- а) регулаторният орган може да взема автономни решения, независимо от всякакви политически органи и разполага със собствени годишни бюджетни кредити, с автономност при изпълнението на предоставения бюджет, както и с достатъчни човешки и финансови ресурси за изпълнение на своите задължения; и
 - б) членовете на управителния съвет на регулаторния орган или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители на регулаторния орган се назначават за определен мандат от пет до седем години, който може да бъде подновен веднъж;

↓ НОВ

- в) членовете на управителния съвет на регулаторния орган или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители на регулаторния орган се назначават въз основа на обективни, прозрачни и публично оповестени критерии в рамките на независима и безпристрастна процедура, с която се гарантира, че кандидатите имат необходимите умения и опит за всички съответни позиции в националния регулаторен орган и че се провеждат изслушвания в парламента;
- г) налице са разпоредби относно конфликт на интереси и задълженията за спазване на поверителност продължават след края на мандата на членовете на управителния съвет или, при липса на управителен съвет, на висшите ръководни служители на регулаторния орган в националния регулаторен орган;

- д) членовете на управителния съвет на регулаторния орган или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители на регулаторния орган могат да бъдат отхвърляни само въз основа на установени прозрачни критерии.

↓ 2009/72/ЕО

По отношение на първа алинея, буква б), държавите членки осигуряват подходяща ротационна схема за управителния съвет или висшите ръководни служители. Членовете на управителния съвет или, при липса на управителен съвет, висшите ръководни служители може да бъдат освободени от длъжност по време на мандата си единствено ако вече не отговарят на условията, посочени в настоящия член, или са виновни за закононарушения съгласно националното право.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇒ НОВ

Член ~~5836~~

Общи цели на регулаторния орган

При изпълнение на регулаторните функции, посочени в настоящата директива, регулаторният орган взема всички подходящи мерки за постигане на следните цели в рамките на своите задължения и правомощия, установени в член ~~5937~~, в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, включително органите по конкуренция ⇨ и органите от съседните държави, в това число трети държави ⇨, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната компетентност:

- а) насърчаване, в тясно сътрудничество с Агенцията, с регулаторните органи на другите държави членки и с Комисията, на развиването на конкурентен, ⇨ гъвкав, ⇨ сигурен и устойчив от екологична гледна точка вътрешен пазар на електроенергия в рамките на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, както и на действителното отваряне на пазара за всички клиенти и доставчици в ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, и осигуряване на подходящи условия за ефективната и надеждна експлоатация на електроенергийните мрежи, като се вземат предвид дългосрочните цели;
- б) развиване на конкурентни и добре функциониращи регионални ⇨ трансгранични ⇨ пазари в рамките на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ за постигане на целите, посочени в буква а);
- в) премахване на ограниченията върху търговията с електроенергия между държавите членки, което включва развиване на подходящ капацитет за трансграничен пренос, с цел да се отговори на търсенето и да се стимулира интеграцията на националните пазари, с което може да се улесни свободният поток на електроенергия в ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒;
- г) съдействие за постигане, по най-разходоэффективен начин, на развитието на сигурни, надеждни и ефикасни недискриминационни системи, които са ориентирани към потребителите, и насърчаване на съответност на системите и, съгласно общите цели на енергийната политика, енергийната ефективност,

както и интеграцията на производство от различен мащаб на електроенергия от възобновяеми енергийни източници и разпределено производство както в преносните, така и в разпределителните мрежи ⇨ , а също и за улесняване на работата им във връзка с други енергийни мрежи – газови или за топлинна енергия ⇨ ;

- д) улесняване на достъпа до мрежата на производствен капацитет ⇨ и на съоръжения за съхраняване на енергия ⇨ от ново поколение, по-специално отстраняване на пречки, които биха могли да възпрепятстват достъпа на нови участници на пазара и на електроенергията от възобновяеми енергийни източници;
- е) осигуряване на подходящи стимули в краткосрочен и дългосрочен план за операторите и ползвателите на системи, така че да се увеличи ефикасността ⇨ , и по-специално енергийната ефикасност, ⇨ на системите и да се насърчи интеграцията на пазарите;
- ж) гарантиране, че клиентите се ползват от ефективното функциониране на националния пазар, насърчаване на ефективната конкуренция и съдействие за осигуряване на защита на потребителите;
- з) съдействие за постигане на високи стандарти по отношение на универсалната и обществените услуги за доставка на електроенергия, допринасяне за защитата на уязвимите клиенти и допринасяне за съвместимостта на процесите за обмен на данни, необходими на клиентите за смяна на доставчика.

Член 59 ~~37~~

Задължения и правомощия на регулаторния орган

1. Регулаторният орган има следните задължения:

- а) ~~да определяне~~ или одобряване, в съответствие с прозрачни критерии, на тарифи за пренос ~~и~~ ☒ и ☒ разпределение или техните методики;
- б) да осигури изпълнението от страна на операторите на преносни и разпределителни системи и, според случая, на собствениците на системи, както и на всички електроенергийни предприятия ⇨ и други участници на пазара, ⇨ на задълженията им съгласно настоящата директива ⇨ , [преработен текст на на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], мрежовите кодекси, приети съгласно член 54 и член 55 от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2], и насоките, приети съгласно член 57 от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2 ⇨ и съответното законодателство на ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒, включително по отношение на въпроси от трансграничен характер;

⇩ нов

- в) да одобрява продукти и процес на осигуряване на спомагателни услуги, различни от контрол на честотата;
- г) да прилага мрежовите кодекси и насоките, приети в съответствие с членове 54 — 57 от [преработен текст на на Регламент № 714/2009, предложен с

COM(2016)861/2], с помощта на национални мерки или, където се изисква, чрез координирани регионални мерки или такива в рамките на целия Съюз;

↓ 2009/72/ЕО

⇒ НОВ

- д) ~~и~~ да си сътрудничи по отношение на въпроси от трансграничен характер с регулаторния(те) орган(и) на съответните държави членки и с Агенцията, ⇒ по-специално чрез участието в работата на Съвета на регулаторите на Агенцията в съответствие с член 22 от [преработен текст на Регламент 713/2009, предложен с COM(2016)863/2] ⇐;
- е) ~~и~~ да спазва и изпълнява всички съответни правно обвързващи решения на Агенцията и на Комисията;

↓ НОВ

- ж) да гарантира, че в максимална степен се предоставя междусистемният капацитет съгласно член 14 от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2];

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

- з) ~~и~~ да докладва ежегодно за дейността си и изпълнението на задълженията си пред релевантните органи на държавите членки, Агенцията и Комисията. Тези доклади съдържат предприетите мерки и получените резултати по отношение на всяко задължение, посочено в настоящия член;
- и) ~~и~~ да гарантира, че няма кръстосано субсидиране между дейностите по пренос, разпределение и доставка;
- й) ~~и~~ да наблюдава инвестиционните планове на операторите на преносни системи и да предоставя в годишният си доклад оценка на инвестиционните планове на операторите на преносни системи по отношение на съответствието им с десетгодишния план за развитие на мрежата в ~~цялата Общност~~ ☒ целия Съюз ☒, посочен в член ~~8, параграф 3, буква б)~~ 27, параграф 1, буква б) от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ~~Регламент (ЕО) № 714/2009~~; такава оценка може да включва препоръки за изменение на тези инвестиционни планове;

↓ НОВ

- к) да измерва резултатите на операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи във връзка с разработването на интелигентна мрежа, която насърчава енергийната ефективност и интегрирането на енергията от възстановяеми източници, въз основа на ограничен набор от показатели за целия Съюз, и да публикува национален доклад на всеки 2 години, включително препоръки за подобрения, когато това е необходимо;

- л) ~~а) да определя или одобрява стандартите и изискванията за качество на услугите и доставките или да допринася за това съвместно с други компетентни органи и да наблюдава съответствието с нормите за сигурност и надеждност на мрежата и да прави преглед на резултатите от минали периоди в това отношение, както и да определя или одобрява стандартите и изискванията за качество на услугите и доставките или да допринася за постигането на тези цели съвместно с други компетентни органи;~~
- м) ~~а) да~~ наблюдава равнището на прозрачност, включително на цените на едро, и да гарантира, че електроенергийните предприятия изпълняват задълженията за прозрачност;
- н) ~~а) да~~ наблюдава степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията в секторите на едро и на дребно, включително на борсите за електроенергия, да следи цените на електроенергията за битовите клиенти, включително системите за авансови плащания, процента на смяна на доставчика, процента на изключване от мрежата, таксите за услугите по поддръжка и изпълнението на тези услуги и жалбите на битовите клиенти, както и да следи за всякакво нарушаване или ограничаване на конкуренцията, включително да предоставя нужната информация и да отнася съответните случаи до органите по конкуренция;
- о) ~~а) да~~ наблюдава случаите на ограничаващи договорни практики, включително клаузи за изключителност, които могат да възпрепятстват големи небитови клиенти от сключването на договори едновременно с повече от един доставчик или да повлияят ограничаващо на избора им да постъпят по този начин, като при целесъобразност, уведомява националните органи по конкуренция относно такива практики;
- ~~л) да защита договорната свобода по отношение на договорите за прекъсваемо снабдяване, както и по отношение на дългосрочните договори, при условие че те са съвместими с правото на Общността и са в съответствие с политиките на Общността;~~
- п) ~~а) да~~ наблюдава времето, за което операторите на преносни и разпределителни системи извършват свързвания към мрежата и ремонти;
- р) ~~а) да~~ съдейства заедно с други компетентни органи за осигуряване на ефективността и прилагането на мерките за защита на потребителите, ~~включително на определените в приложение I;~~
- с) ~~а) да~~ публикува поне веднъж годишно препоръки по отношение на съответствието на цените за доставка с член ~~53~~ и да ги изпраща на органите по конкуренция, по целесъобразност;
- т) ~~а) да~~ гарантира достъп до данни за потреблението на клиентите, за предоставянето, за незадължително ползване в лесно разбираем, хармонизиран на национално равнище формат на данните за потреблението, както и бърз достъп за всички клиенти до такива данни съгласно ☒ членове 23 и 24 ~~☒ приложение I, буква з);~~

- у) ~~да~~ наблюдава прилагането на правилата за функциите и отговорностите на операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, доставчиците и клиентите и другите участници на пазара съгласно [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2]~~Регламент (ЕО) № 714/2009~~;
- ф) ~~да~~ наблюдава инвестициите в производствени мощности ⇨ и съоръжения за съхраняване ⇐ с оглед сигурността на доставките;
- х) ~~да~~ наблюдава техническото сътрудничество между операторите на преносни системи от ~~Общността~~ ☒ Съюза ☒ и от трети държави;
- ~~у) да наблюдава прилагането на защитните мерки, посочени в член 42; и~~
- ц) да допринася за съвместимостта на процесите на обмен на данни за най-важните пазарни процеси на регионално равнище;

↓ НОВ

- ч) да проверява за наличието на уебсайтове за сравняване, в това число на инструменти за сравняване, които отговарят на критериите, определени в член 14 и приложение I.

↓ 2009/72/ЕО

2. Когато дадена държава членка е предвидила това, задълженията за наблюдение, уредени в параграф 1, може да се осъществяват и от органи, различни от регулаторен орган. В такъв случай информацията, получена от наблюдението, се съобщава на регулаторния орган във възможно най-кратък срок.

Като запазва ~~своите~~ тяхната независимост, без да засяга специфичната ~~е~~ им компетентност и като спазва принципите на по-добро регулиране, регулаторният орган се консултира при необходимост с операторите на преносни системи и при необходимост си сътрудничи тясно с други релевантни национални органи при изпълнение на задълженията, уредени в параграф 1.

Никое одобрение, дадено от регулаторен орган или от Агенцията съгласно настоящата директива, не засяга каквото и да било надлежно обосновано бъдещо упражняване на правомощията от регулаторния орган в съответствие с настоящия член или каквито и да било санкции, наложени от други релевантни органи или от Комисията.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇨ НОВ

3. ~~4.~~ Държавите членки гарантират, че регулаторните органи разполагат с правомощия, които им позволяват да изпълняват задълженията, посочени в ☒ настоящия член ☒ параграфи 1, 3 и 6, ефективно и без забавяне. За тази цел регулаторният орган има най-малко следните правомощия:

- а) да издава обвързващи за електроенергийните предприятия решения;
 - б) да извършва разследвания на функционирането на електроенергийните пазари и да взема решения и да налага всички необходими и пропорционални мерки за насърчаване на ефективна конкуренция и гарантиране на нормалното функциониране на пазара. При необходимост регулаторният орган има също правомощието да си сътрудничи с националния орган по конкуренция и с регулаторите на финансовите пазари или с Комисията при провеждане на разследвания, свързани с правото в областта на конкуренцията;
 - в) да изисква всякаква информация от електроенергийните предприятия, необходима за изпълнението на задачите му, включително мотиви за отказа да се предостави достъп на трети страни, както и всякаква информация относно необходимите мерки за укрепване на мрежата;
 - г) да налага ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на електроенергийните предприятия, които не изпълняват задълженията си съгласно настоящата директива или другите съответни правно обвързващи решения на регулаторния орган или на Агенцията, или да предлага на компетентен съд да наложи такива санкции. Това включва правомощието да налага или да предлага налагането на санкции в размер до 10 % от годишния оборот на оператора на преносна система спрямо същия или в размер до 10 % от годишния оборот на вертикално интегрираното предприятие спрямо същото, в зависимост от случая, ако те не спазват задълженията си съгласно настоящата директива; и
 - д) подходящи права за провеждане на разследвания и съответни правомощия за издаване на указания за уреждане на спорове съгласно ~~параграфи 11 и 12~~ член 60, параграфи 2 и 3.
4. ~~3.~~ В допълнение към възложените му съгласно параграфи 1 и 3 от настоящия член задължения, регулаторният орган извършва следните действия след определянето на независим системен оператор съгласно член ~~44~~43:
- а) наблюдава изпълнението от страна на собственика на преносна система и независимия системен оператор на задълженията им по настоящия член и налага санкции за неизпълнение съгласно параграф ~~34~~ 34, буква г);
 - б) наблюдава отношенията и комуникациите между независимия системен оператор и собственика на преносна система, за да гарантира изпълнението на задълженията от страна на независимия системен оператор, като по-специално одобрява договорите и действия като орган по уреждане на спорове между независимия системен оператор и собственика на преносна система, разглеждайки всяка жалба, внесена от която и да е от двете страни съгласно параграф 11;
 - в) без да се засяга процедурата по член ~~44~~43, параграф 2, буква в), одобрява по отношение на първия десетгодишен план за развитие на мрежата планираните инвестиции и многогодишния план за развитие на мрежата, представян $\Rightarrow$ поне веднъж на всеки две години $\Leftarrow$ ~~ежегодно~~ от независимия системен оператор;
 - г) гарантира, че събираните от независимия системен оператор тарифи за достъп до мрежите включват възнаграждение за собственика или собствениците на мрежи, което да осигурява достатъчна доходност от активите на мрежата и от новите инвестиции, направени в нея, при условие че тези тарифи са наложени по икономичен и ефективен начин;

- д) има правомощия да извършва проверки, включително ~~без предварително известие~~ внезапни проверки, в обектите на собственика на преносна система и на независимия оператор на система; и
 - е) наблюдава използването на такси за претоварване, събирани от независимия системен оператор в съответствие с [член 17, параграф ~~24~~ 6 от преработения текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2].
5. В допълнение към правомощията и задълженията, възложени му съгласно параграфи 1 и 3 ~~4~~ от настоящия член, когато оператор на преносна система е определен в съответствие с раздел 3 от глава VI, регулаторният орган разполага най-малко със следните правомощия и задължения:
- а) да налага санкции съгласно параграф ~~3~~ 4, буква г) за дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
 - б) да наблюдава комуникациите между оператора на преносна система и вертикално интегрираното предприятие, за да се гарантира, че операторът на преносна система изпълнява задълженията си;
 - в) да действа като орган по уреждане на спорове между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система по отношение на всяка жалба, подадена съгласно член 60, параграф ~~2~~ 1;
 - г) да наблюдава търговските и финансовите отношения, включително заемите, между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система;
 - д) да одобрява всички търговски и финансови споразумения между вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система, при условие че те са в съответствие с пазарните условия;
 - е) да изисква обосновка от вертикално интегрираното предприятие, когато се уведомява от отговорника по съответствието съгласно член ~~50~~ 24, параграф 4. Такава обосновка включва по-специално доказателства, че не е имало дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие;
 - ж) да извършва проверки, включително внезапни проверки, в обектите на вертикално интегрираното предприятие и оператора на преносна система; и
 - з) да възлага всички или определени задачи на оператора на преносна система на независим системен оператор, определен съгласно член ~~44~~ 3, в случай че операторът на преносна система нарушава системно задълженията си съгласно настоящата директива, по-специално в случай на системно дискриминационно поведение в полза на вертикално интегрираното предприятие.
6. ⇨ Освен в случаите, когато Агенцията е компетентна за определянето и одобряването на условията и реда или методиките за изпълнение на мрежовите кодекси и насоки съгласно глава VII от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] съгласно член 5, параграф 2 от [преработен текст на Регламент 713/2009, предложен с COM(2016)863/2] по силата на координирания им характер, ⇨ ~~Регулаторните органи отговарят за определянето и одобряването своевременно преди влизането им в сила поне на~~ ⇨ националните ⇨ ~~методики~~ методики, използвани за изчисляване или установяване на реда и условията за:

- а) свързването и достъпа до националните мрежи, включително тарифите за пренос и разпределение или методиките за определянето им. Тези тарифи или методики дават възможност да се направят необходимите инвестиции в мрежите по начин, който позволява тези инвестиции да осигурят жизнеспособността на мрежите;
- б) предоставяне на ~~балансиращи~~ ⇨ спомагателни ⇐ услуги, които се осъществяват по най-икономичен начин и осигуряват подходящи стимули за ползвателите на мрежата да балансират захранването и потреблението. ~~Балансиращите~~ ⇨ Спомагателните ⇐ услуги се предоставят по справедлив и недискриминационен начин и се основават на обективни критерии; и
- в) достъп до трансгранични инфраструктури, включително процедурите за разпределение на капацитет и управление на претоварването.
7. Методиките или редът и условията, посочени в параграф 6, се публикуват.

~~8. При определянето или одобряването на тарифите или методиките и балансиращите услуги регулаторните органи гарантират, че операторите на преносните и разпределителните системи разполагат с подходящи стимули, в краткосрочен и дългосрочен план, за повишаване на ефикасността, насърчаване на интеграцията на пазарите и сигурността на доставките и подкрепа за свързването с това научноизследователски дейности.~~

↓ НОВ

8. С оглед на повишаването на прозрачността на пазара и предоставянето на всички заинтересовани страни на цялата необходима информация, решения или предложения за решение относно тарифите за пренос и разпределение, както е посочено в член 60, параграф 3, регулаторните органи предоставят на участниците на пазара подробна методика и свързаните разходи, използвани за изчисляване на съответните мрежови тарифи.

↓ 2009/72/ЕО

9. Регулаторните органи осъществяват наблюдение на управлението на претоварването на националните електроенергийни системи, включително междусистемните електропроводи, както и прилагането на правилата за управление на претоварването. За тази цел операторите на преносни системи или операторите на пазара предоставят на националните регулаторни органи правилата си за управление на претоварването, включително разпределението на капацитета. Националните регулаторни органи може да отправят искане за внасяне на изменения в тези правила.

Член 60 ~~37~~

⊗ Решения и жалби ⊗

1. ~~10.~~ Регулаторните органи имат правомощията да изискват от операторите на преносни и разпределителни системи при необходимост да променят реда и условията, включително тарифите или методиките, посочени в ~~настоящия~~ член ⊗ 59 ⊗ , за да се гарантира, че те са пропорционални и прилагани по недискриминационен начин ⇨ , в съответствие с член 16 от [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ⇐. В случай на забавяне при определянето на тарифите за пренос и разпределение, регулаторните органи разполагат с правомощия да определят или одобрят временни тарифи или методики за пренос и разпределение и да вземат решения относно подходящи компенсаторни мерки, в случай че окончателните тарифи или методики за пренос и разпределение се отклоняват от тези временни тарифи или методики.
2. ~~11.~~ Страна, която има оплакване срещу оператор на преносна или разпределителна система във връзка със задълженията на този оператор съгласно настоящата директива, може да отнесе жалбата си към регулаторния орган, който, в качеството си на орган по уреждане на спорове, излиза с решение в срок от два месеца след получаване на жалбата. Този срок може да бъде удължен с два месеца, когато регулаторният орган изиска допълнителна информация. Този удължен срок може да бъде удължен допълнително със съгласието на жалбоподателя. Решението на регулаторния орган има обвързваща сила, ако и докато не бъде отменено при обжалване.
3. ~~12.~~ Всяка страна, която е заинтересована и която има право да подаде жалба срещу решение за методиките, взето съгласно ~~настоящия~~ член ⊗ 59 ⊗ , или в случаите, когато регулаторният орган има задължение да проведе консултация относно предложените тарифи или методики, може най-късно в срок от два месеца или в по-кратък срок, предвиден от държавите членки, от публикуването на решението или предложението за решение, да представи жалба за преразглеждане. Такава жалба няма суспензивен ефект.
4. ~~13.~~ Държавите членки създават подходящи и ефективни механизми за регулиране, контрол и прозрачност, за да се избегне злоупотреба с господстващо положение, особено във вреда на потребителите, и всякакви агресивни търговски практики. Тези механизми следва да вземат предвид разпоредбите на Договора и по-специално член 102~~82~~ от него.
5. ~~14.~~ Държавите членки гарантират, че са взети подходящи мерки, включително административни действия или наказателно производство, съгласно националното законодателство, срещу физически или юридически лица, които са отговорни за неспазването на правилата за поверителност, наложени от настоящата директива.
6. ~~15.~~ Жалбите, посочени в параграфи ~~11~~ 2 и ~~312~~, не засягат упражняването на правото на обжалване в съответствие с ~~общественото и/или националното право~~ ⊗ правото на Съюза или националното право ⊗.

7. ~~16~~ Решенията на регулаторните органи са напълно мотивирани и обосновани и подлежат на съдебен контрол. Решенията са обществено достъпни, като същевременно се запазва поверителността на чувствителната търговска информация.
8. ~~17~~ Държавите членки гарантират, че на национално равнище съществуват подходящи механизми, съгласно които всяка страна, засегната от решение на регулаторния орган, има право да обжалва пред орган, който е независим от заинтересованите страни и от което и да е правителство.

Член ~~61~~³⁸

**☒ Регионално сътрудничество между регулаторите по ☒ ~~Регулаторен режим~~
нрн трансгранични въпроси**

1. Регулаторните органи осъществяват тесни консултации и сътрудничество помежду си ⇔ , по-специално в рамките на Агенцията, ⇐ и си предоставят един на друг и на Агенцията всяка информация, необходима за изпълнението на задачите им съгласно настоящата директива. По отношение на обмена на информация получаващият орган гарантира същата степен на поверителност, каквато се изисква от предоставящия орган.
2. Регулаторните органи си сътрудничат най-малкото на регионално равнище за:
 - а) насърчаване на постигането на оперативни договорености, които да позволят оптимално управление на мрежата, да насърчат съвместни борси за електроенергия и разпределянето на трансграничен капацитет, както и да позволят адекватно равнище на междусистемен преносен капацитет, включително чрез ново свързване на мрежите, в рамките на региона и между отделните региони, което да даде възможност за развитието на ефективна конкуренция и за подобряване на сигурността на доставките, без дискриминация между предприятията за доставка в различните държави членки;

↓ НОВ

- б) координиране на съвместния надзор на субекти, които изпълняват функции на регионално равнище;
- в) координиране в сътрудничество с други заинтересовани органи на съвместния надзор на национално, регионално и европейско равнище на оценките на адекватността;

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)
⇔ НОВ

- г) координиране на разработването на всички мрежови кодекси ☒ и насоки ⇔ за съответните оператори на преносни системи и други участници на пазара; и
- д) координиране на разработването на правилата, ръководещи управлението на претоварването.

3. Националните регулаторни органи имат право да сключват споразумения за сътрудничество помежду си, за да насърчават регулаторното сътрудничество.
4. Посочените в параграф 2 действия се осъществяват в тясно сътрудничество с други релевантни национални органи, когато това е необходимо, без да се засяга тяхната специфична компетентност.
5. На Комисията ~~може~~ ☒ се предоставя правомощието ☒ да приема ⇒ делегирани актове в съответствие с член 67 за установяване ⇐ на Ннасоки относно обхвата на задълженията на регулаторните органи да си сътрудничат помежду си и с Агенцията. ~~Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.~~

↓ НОВ

Член 62

Задължения и правомощия на регулаторните органи по отношение на регионалните оперативни центрове

1. Регионалните регулаторни органи на географския район, където е установен регионален оперативен център, в тясно сътрудничество помежду си:
 - а) одобряват устава и процедурния правилник;
 - б) одобряват годишния бюджет;
 - в) одобряват процеса на съвместно вземане на решения;
 - г) дават оценка дали регионалният оперативен център разполага с подходящи правомощия, ресурси и безпристрастност, за да изпълнява независимо функциите и задачите, които са му поверени, включително по отношение на сигурността, отговорността и договореностите при извънредни случаи;
 - д) гарантират спазването на задълженията по настоящата директива и друго относимо законодателство на Съюза, по-специално по отношение на въпроси от трансграничен характер;
 - е) наблюдават изпълнението на функциите им и ежегодно докладват на Агенцията в това отношение.
2. Държавите членки гарантират, че регулаторните органи разполагат с правомощията, които им позволяват да изпълняват задълженията, посочени в параграф 1, ефективно и без забавяне. За тази цел регулаторните органи имат най-малко следните правомощия:
 - а) да изискват информация от регионалните оперативни центрове;
 - б) да извършват проверки, включително внезапни проверки, в помещенията на регионалните оперативни центрове;
 - в) да издават съвместни обвързващи решения относно регионалните оперативни центрове.

Член 63 ~~39~~

Съответствие с ⇒ *мрежовите кодекси и* ⇐ ~~насоките~~

1. Всеки регулаторен орган и Комисията може да поискат становището на Агенцията относно съответствието на дадено решение, взето от регулаторен орган, с ⇒ мрежовите кодекси и ⇐ насоките, посочени в настоящата директива или в ☒ глава VII от ☒ [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ~~Регламент (ЕО) № 714/2009~~.
2. Агенцията предоставя становището си на поискалия го регулаторен орган или съответно на Комисията, както и на взелия решението регулаторен орган в срок от три месеца от датата на получаване на искането.
3. Когато взелият решението регулаторен орган не се съобрази със становището на Агенцията в срок от четири месеца от датата на получаването на това решение, Агенцията информира съответно Комисията.
4. Всеки регулаторен орган може да информира Комисията, когато според него решение, свързано с трансграничната търговия, взето от друг регулаторен орган, не съответства на ⇒ мрежовите кодекси и ⇐ насоките, посочени в настоящата директива или в ☒ глава VII от ☒ [преработен текст на Регламент № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ~~Регламент (ЕО) № 714/2009~~, в срок от два месеца след датата, на която е взето това решение.
5. Когато Комисията, в срок от два месеца след като е била информирана от Агенцията съгласно параграф 3 или от регулаторен орган съгласно параграф 4, или по собствена инициатива в срок от три месеца от датата на решението, прецени, че решението на регулаторен орган предизвиква сериозни съмнения относно съответствието му с ⇒ мрежовите кодекси и ⇐ насоките, посочени в настоящата директива или в ☒ глава VII от ☒ [преработен текст на Регламент (ЕО) № 714/2009, предложен с COM(2016)861/2] ~~Регламент № 714/2009~~, Комисията може да реши да проучи допълнително случая. В такъв случай тя приканва регулаторния орган и страните по производството пред същия орган да представят констатациите си.
6. Когато Комисията взема решение да проучи случая допълнително, в срок от четири месеца от датата, на която е взела това решение, Комисията излиза с окончателно решение:
 - а) да не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган; или
 - б) да изиска от съответния регулаторен орган да оттегли своето решение, ако според нея ⇒ мрежовите кодекси и ⇐ насоките не са спазени.
7. Когато Комисията не е взела решение да проучи допълнително случая или не е взела окончателно решение в сроковете, определени в параграфи 5 и 6 съответно, се счита, че тя не е повдигнала възражения срещу решението на регулаторния орган.
8. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията да оттегли решението си в срок от два месеца и информира за това Комисията.

9. Комисията ~~може да приеме~~ ☒ е оправомощена да приема ☒ ⇨ делегирани актове в съответствие с член 67 за установяване на ☒ насоки, определящи подробностите относно процедурата, която да бъде следвана за прилагането на настоящия член. ~~Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.~~

Член ~~64~~ ~~44~~

Съхраняване на документацията

1. Държавите членки изискват от предприятията за доставка да съхраняват на разположение на националните органи, включително националния регулаторен орган, националните органи по конкуренция и Комисията, за целите на изпълнение на задачите им, за срок от най-малко пет години данните за всички сключени сделки по договори за доставка на електроенергия и електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи.
2. Данните съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условията за доставка и плащане, количеството, датите и часовете на изпълнението, цените и начините за идентифициране на съответния клиент на едро, както и точни подробности относно всички открити позиции по договори за доставка на електроенергия и по електроенергийни деривати.
3. Регулаторният орган може да реши да предостави на участниците на пазара елементи от тази информация, при условие че не издава чувствителна търговска информация за конкретни участници на пазара или конкретни сделки. Настоящият параграф не се прилага по отношение на информацията за финансови инструменти, които попадат в обхвата на Директива 2004/39/ЕО.
- ~~4. За да гарантира уеднаквеното прилагане на настоящия член, Комисията може да приеме насоки, определящи методите и условията за съхранение на документацията, както и формата и съдържанието на данните, които се съхраняват. Тези мерки, предназначени да изменят несъществени елементи на настоящата директива чрез допълването ѝ се приемат в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 46, параграф 2.~~
- ~~5. По отношение на сделките на предприятията за доставка на електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи настоящият член се прилага едва след като Комисията приеме насоките, посочени в параграф 4.~~
- ~~6. Разпоредбите на настоящия член не създават допълнителни задължения за образуванията, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, спрямо посочените в параграф 1 органи.~~
5. ~~7.~~ В случай че посочените в параграф 1 органи имат нужда от данни, които се съхраняват от структури, попадащи в обхвата на Директива 2004/39/ЕО, отговорните органи съгласно тази директива предоставят исканите данни на тези органи.

↓ 2009/72/EO

~~ГЛАВА X~~

~~ПАЗАРИ НА ДРЕБНО~~

↓ 2009/72/EO

~~Член 41~~

~~Пазари на дребно~~

~~За да се улесни появата на добре функциониращи и прозрачни пазари на дребно в Общността, държавите-членки гарантират, че функциите и отговорностите на операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, предприятията за доставка и клиентите и, ако е необходимо, на други участници на пазара, са определени по отношение на договорните споразумения, задължението към клиентите, правилата за обмен на данни и уреждане на спорове, собствеността върху данните и отговорността за отчитане на показанията.~~

~~Тези правила се публикуват, се разработват с цел да улеснят достъпа на клиентите и доставчиците до мрежите и подлежат на преразглеждане от регулаторните органи или от други релевантни национални органи.~~

~~Големите небитови потребители имат право да се договарят едновременно с няколко доставчика.~~

↓ 2009/72/EO

~~ГЛАВА VIII~~

~~ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ~~

↓ 2009/72/EO (адаптиран)

~~Член 42~~

~~Защитни мерки~~

~~В случай на неочаквана криза на енергийния пазар и когато физическата безопасност и сигурност на лица, оборудване или съоръжения или цялостта на системата са застрашени, дадена държава-членка може временно да вземе необходимите защитни мерки.~~

~~Тези мерки трябва да причинят най-малкото възможно смущение във функционирането на вътрешния пазар и не трябва да са по-широки по обхват, отколкото е строго необходимо за преодоляване на внезапно възникналите трудности.~~

~~Съответната държава-членка незабавно нотифицира тези мерки на останалите държави-членки и на Комисията, която може да реши, че съответната държава-членка трябва да промени или премахне тези мерки, доколкото те нарушават конкуренцията и влияят негативно върху търговията по начин, който е в разрез с общия интерес.~~

Член 65~~43~~

Равнопоставеност

1. Мерките, които държавите членки може да предприемат съгласно настоящата директива, за да гарантират условия на равнопоставеност, съответстват на Договора, най-вече на член ~~36~~ ~~30~~ от него, и на правото на ~~Общността~~ ~~Съюза~~.
2. Посочените в параграф 1 мерки са пропорционални, недискриминационни и прозрачни. Тези мерки се привеждат в действие единствено след нотификацията и одобрението им от Комисията.
3. Комисията предприема действия по нотификацията, посочена в параграф 2, в срок от два месеца след получаването ѝ. Този срок започва да тече от деня след получаване на пълната информация. В случай, че Комисията не е предприела действия в срок от този двумесечен срок, се счита, че тя не е повдигнала възражения срещу нотифицираните мерки.

Член 66~~44~~

Дерогации

1. Държавите членки, които могат да покажат, че ~~след като настоящата директива е влязла в сила,~~ са налице съществени проблеми за функционирането на техните малки изолирани системи, може да кандидатстват за дерогации от съответните разпоредби на глави IV, V и VI, както и членове 4, 6, 7 и 8 ~~глави IV, VI, VII и VIII, както и от глава III, в случай на изолирани микросистеми, доколкото става въпрос за преустройство, съвременяване и разширяване на съществуваща мощност, които дерогации може да бъдат предоставени от Комисията.~~ Комисията информира държавите членки за тези заявления, преди да вземе решение, като взема предвид спазването на поверителността. Това решение се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.
2. Член ~~439~~ не се прилага по отношение на Кипър, ~~Люксембург~~ и/или Малта. Също така членове 6 и 35 ~~26, 32 и 33~~ не се прилагат за Малта.

За целите на член ~~439~~, параграф 1, буква б) понятието „предприятие, изпълняващо някоя от функциите по производство или доставка“ не включва крайни клиенти, които изпълняват някоя от функциите по производство и/или доставка на електроенергия пряко или чрез предприятия, върху които упражняват контрол, самостоятелно или съвместно, при условие че крайните клиенти, включително техният дял в електроенергията, произвеждана в контролираните предприятия, са, на средногодишна база, нетни потребители на

електроенергия и при условие че икономическата стойност на електроенергията, която продават на трети страни, е незначителна спрямо останалата част от икономическата им дейност.

~~Член 45~~

~~Процедура за преразглеждане~~

~~В случай че в доклада, посочен в член 47, параграф 6, Комисията достигне до заключението, че предвид ефективния начин, по който е бил осъществен достъпът до мрежата в дадена държава-членка — водещ до ефективен, недискриминационен и свободен достъп до мрежата — определени задължения, наложени от настоящата директива върху предприятията (включително задължения относно правното отделение на операторите на разпределителни системи) не са пропорционални на поставените цели, въпросната държава-членка може да отправи искане към Комисията за освобождаване от въпросното изискване.~~

~~Такова искане се нотифицира едновременно от държавата-членка на Комисията, заедно с цялата необходима информация, която да докаже, че достигнатото заключение в доклада относно гарантирания ефективен достъп до мрежата ще продължи да бъде валидно.~~

~~В срок от три месеца от получаването на нотификацията, Комисията приема становище по отношение на искането на съответната държава-членка, и при необходимост, внася предложения в Европейския парламент и в Съвета за изменения в съответните разпоредби на настоящата директива. В предложенията за изменение на настоящата директива Комисията може да предложи освобождаване на въпросната държава-членка от конкретни изисквания, при условие че ако е подходящо, тази държава-членка въведе мерки с равностоен ефект.~~

~~Член 46~~

~~Комитет~~

- ~~1. Комисията се подпомага от комитет.~~
- ~~2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1 до 4, и член 7 от Решение 1999/468/ЕО при спазване на разпоредбите на член 8 от него.~~

~~Член 47~~

~~Докладване~~

- ~~1. Комисията наблюдава и преразглежда прилагането на настоящата директива, и внася в Европейския парламент и в Съвета доклад за цялостния напредък за първи път до 4 август 2004 г., а след това ежегодно. Докладът за напредъка обхваща най-малко следните въпроси:~~
 - ~~а) придобития опит и постигнатия напредък при създаването на цялостен и напълно работещ вътрешен пазар на електроенергия и пречките, които остават в това отношение, включително аспектите на господство на пазара, концентрация на пазара, агресивните търговски практики или антиконкурентно поведение и последиците от него по отношение на нарушаването на пазарните принципи;~~

- ~~б) степента, до която изискванията за отделяне и определяне на тарифи, съдържащи се в настоящата директива, са успешни при осигуряването на справедлив и недискриминационен достъп до електроенергийната система на Общността и еквивалентни нива на конкуренция, както и икономическите, екологичните и социалните последици от отварянето на електроенергийния пазар за клиентите;~~
- ~~в) проучване на въпроси, свързани с нивата на капацитет на системата и сигурността на доставките на електроенергия в Общността, и по специално съществуващия и планирания баланс между търсене и предлагане, отчитайки физическия капацитет за обмен между областите;~~
- ~~г) специално внимание се обръща на мерките, взети в държавите-членки за покриване на върхово потребление и справяне с дефицита на един или повече доставчици;~~
- ~~д) прилагането на дерогацията, предвидена съгласно член 26, параграф 4, с оглед възможно преразглеждане на прага;~~
- ~~е) обща оценка на напредъка, постигнат по отношение на двустранните отношения с трети държави, които произвеждат и изнасят или пренасят електроенергия, включително напредъка в обединяването на пазара, социалните и екологичните последици от търговията с електроенергия и достъпа до мрежите на тези трети държави;~~
- ~~ж) необходимостта от възможни изисквания за хармонизиране, които не са свързани с разпоредбите на настоящата директива; и~~
- ~~з) начина, по който държавите-членки са изпълнили на практика изискванията относно обозначаването на енергията, съдържащи се в член 3, параграф 9, и начина, по който са взети под внимание препоръките на Комисията по този въпрос.~~

~~Когато е подходящо, този доклад за напредъка може да включва препоръки по специално по отношение на обхвата и условията на разпоредбите за етикетиране, включително начина, по който се прави позоваване на съществуващи референтни източници и съдържанието на тези източници, и особено как може да се направи достъпна информация свързана с въздействието върху околната среда поне по отношение на емисиите на CO₂ и радиоактивните отпадъци, резултат от производството на електроенергия от различни енергийни източници, така че да е прозрачна, лесно достъпна и съпоставима в цялата Общност, и за начина, по който могат да бъдат оптимизирани мерките, взети от държавите-членки за контрол на точността на информацията, предоставяна от доставчици, както и какви мерки биха могли да противодействат на отрицателните ефекти от господстващо положение на пазара и пазарна концентрация.~~

- ~~2. На всеки две години посоченият в параграф 1 доклад за напредъка включва и анализ на различните мерки, предприети в държавите-членки за изпълнение на задълженията за обществени услуги, заедно с проверка на ефективността на тези мерки и особено на техния ефект върху конкуренцията на електроенергийния пазар. Когато е подходящо, този доклад може да включва препоръки относно мерките, които трябва да бъдат взети на национално равнище за постигане на високи стандарти на обществени услуги или мерки, предназначени за предотвратяване на затваряне на пазара.~~

~~3. До 3 март 2013 г., като част от общия преглед, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад, в който се показва степенята, до която изискванията за отделение съгласно глава V са успели да осигурят пълна и ефективна независимост на операторите на преносни системи, като за показател се използва ефективното и ефикасното отделение.~~

~~4. За целите на оценката си по параграф 3 Комисията взема предвид по специално следните критерии: справедлив и недискриминационен достъп до мрежата; ефективно регулиране; развитие на мрежата съобразно потребностите на пазара; неопорочени стимули за инвестиране; развитие на междусистемната инфраструктура; ефективна конкуренция на енергийните пазари в Общността и състояние на сигурността на доставките в Общността.~~

~~5. Когато е целесъобразно и по специално в случай че подробният конкретен доклад, посочен в параграф 3, установи, че условията, посочени в параграф 4, не са гарантирани на практика, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета предложения за осигуряване на пълно ефективна независимост на операторите на преносни системи до 3 март 2014 г.~~

~~6. Не по-късно от 1 януари 2006 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад, очертаващ напредъка, постигнат при създаването на вътрешния електроенергиен пазар. Този доклад разглежда по специално:~~

~~— наличието на недискриминационен достъп до мрежите;~~

~~— ефективното регулиране;~~

~~— развитието на междусистемната инфраструктура и състоянието на сигурността на доставките в Общността;~~

~~— степенята, до която малките предприятия и битовите клиенти се ползват от отварянето на пазарите, особено по отношение на стандартите за обществените услуги и универсалната услуга;~~

~~— степенята, до която пазарите са отворени на практика за ефективна конкуренция, включително аспекти на господстващо положение на пазара, пазарна концентрация и агресивни търговски практики или антиконкурентно поведение;~~

~~— степенята, до която клиентите действително променят доставчиците и предоговарят тарифите;~~

~~— движението на цените, включително цените за доставка, във връзка със степенята на отваряне на пазарите; и~~

~~— натрупания опит при прилагането на настоящата директива по отношение на действителната независимост на системните оператори във вертикално интегрираните предприятия, както и дали са разработени други мерки освен функционалната независимост и отделянето на счетоводните отчети, които имат ефект равносрочен на правно отделение.~~

~~Когато е уместно, Комисията внася предложения в Европейския парламент и в Съвета, по специално за да гарантира високи стандарти на обществените услуги.~~

~~При необходимост Комисията внася предложения в Европейския парламент и в Съвета, по специално за да осигури пълна и действителна независимост на операторите на разпределителни системи преди 1 юли 2007 г. Когато е необходимо и в съответствие с~~

~~правото в областта на конкуренцията, тези предложения включват също мерки за решаване на въпросите, свързани с господстващото положение на пазара, концентрацията на пазара и агресивните търговеки практики или антиконкурентно поведение.~~

↓ НОВ

Член 67

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 61 и член 63, се предоставя на Комисията за неопределен срок, считано от [Служба за публикации: моля, въведете датата на влизане в сила].
3. Делегирането на правомощия, посочено в членове 61 и 63, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. То поражда действие в деня след публикуването на решението в Официален вестник на Европейския съюз или на по-късна, посочена в решението дата. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуетноститионалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 година.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 61 и член 63, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на акта на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Този срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 68

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 69
Докладване

Комисията наблюдава и преглежда прилагането на настоящата директива и представя доклад за цялостния напредък на Европейския парламент и Съвета като приложение към доклада за състоянието на енергийния съюз, посочен в [член 29 от Регламент за управление, предложен с COM (2016) 549].

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

Член ~~49~~ 70
Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят ~~с настоящата директива~~ ☒ членове 2, 3, 5, 6, параграф 2, 9, параграф 2, 10, параграф 2, 11—24, 26, 29, 31—34, 36, 38, параграф 5, 40, 42, 51, 54, 57—59, 61—63 и приложения I—III ☒ до ☒ [12 месеца след влизането в сила] ☒ ~~3 март 2011 г.~~ Те ~~незабавно информират~~ ☒ незабавно съобщават на Комисията ☒ ~~за това~~ текста на тези разпоредби.

Те прилагат тези мерки от ☒ [12 месеца от влизането в сила, с изключение на член 5, параграф 3, който се прилага от [датата на влизане в сила] ☒ ~~3 март 2011 г.~~, с изключение на член 11, който се прилага от 3 март 2013 г.]

Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. ☒ Те включват също така уточнение, че позоваванията в съществуващите закони, подзаконови и административни разпоредби на директивата, отменена с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. ☒ ~~Условията и редът на позоваване~~ ☒ Държавите членки определят как се прави позоваването ☒ ☒ и каква формулировка се използва ☒ ~~се определят от държавите членки.~~

2. Държавите членки съобщават на Комисията текстовете на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член ~~71~~ 48
Отмяна

Директива ~~2003/54/ЕО~~ ☒ 2009/72/ЕО ☒ се отменя, ☒ считано ☒ от ~~3 март 2011 г.~~ ☒ [12 месеца след влизането в сила], ☒ без да се засягат задълженията на държавите членки ~~относно~~ ☒ във връзка със ☒ ~~крайните срокове~~ ☒ сроковете ☒ за ☒ ☒ транспониране ☒ в националното право ☒ и ☒ датите на ☒ прилагане на ~~посочената~~ директивата, ☒ определени в приложение IV ☒.

Позоваванията на отменения регламент се считат за позовавания на настоящия регламент и се четат съгласно таблицата на съответствието, ☒ посочена ☒ в приложение II ☒ V ☒.

↓ 2009/72/ЕО (адаптиран)

Член ~~72~~⁵⁰
Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на ~~20-ия~~ ☒ двадесетия ☒ ден след ☒ деня на ☒ публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

↓ 2009/72/ЕО

Член ~~73~~⁵¹
Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател